

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย

โดย
นายอาทิตย์ ชัยเทพา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE CURRICULUM DEVELOPMENT OF ADDITIONAL SUBJECT ABOUT HUA HIN
DISTRICT YOUNG GUIDE EXPLORER FOR HIGHER SECONDARY STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education TEACHING SOCIAL STUDIES
Department of Curriculum and Instruction
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัว หิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดย	นายอาทิตย์ ชัยเทพา
สาขาวิชา	การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล)	

640620052 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, รายวิชาเพิ่มเติม

นาย อาทิตย์ ชัยเทพา: การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Shot Case Design แบบกลุ่มเดียววัดผลหลังการทดลอง โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ แบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ควรมีการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน สถานที่ แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน เพื่อให้เกิดทักษะในการสร้างความรู้เกี่ยวกับบริบทท้องถิ่น และมีทักษะด้านการเป็นมัคคุเทศก์ พร้อมทั้งมีการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติในท้องถิ่น มีการจัดการเรียนรู้โดยการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และบูรณาการในวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยจัดการสอนในรูปแบบ Active Learning ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินตรวจสอบคุณภาพอยู่ในระดับมาก 3) ผลของการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผลการศึกษาผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 75 4) ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง

ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 4.1) ผลการประเมินความสามารถในการเป็นมััคคุเทศก์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4.2) ผลการประเมินเจตคติต่อการเป็นมััคคุเทศก์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

640620052 : Major TEACHING SOCIAL STUDIES

Keyword : DEVELOPMENT CURRICULUM, ADDITIONAL SUBJECT

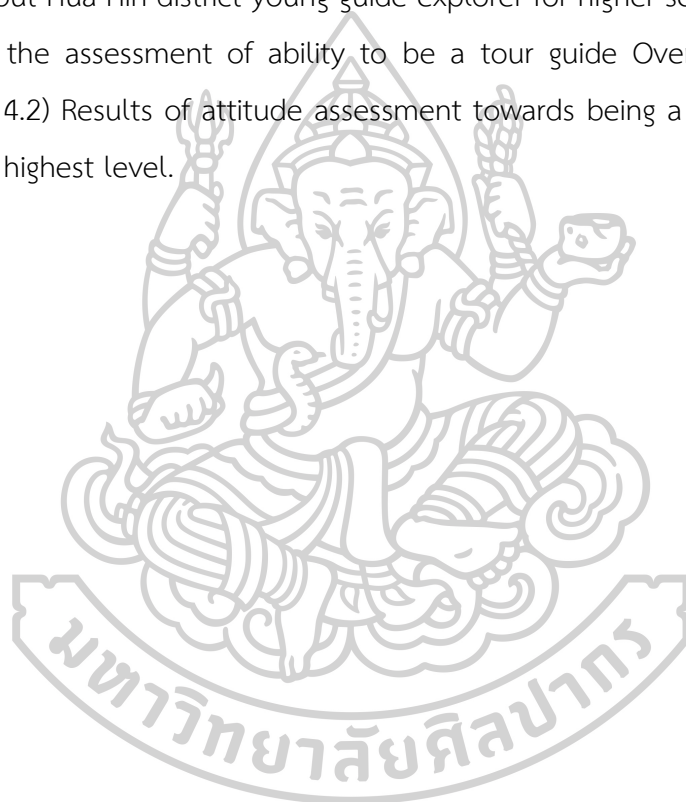
MR. Artit CHAITHEPHA : The Curriculum Development of Additional Subject about Hua Hin District Young Guide Explorer for Higher Secondary Students Thesis advisor : Assistant Professor Orapin Sirisamphan, Ph.D.

The purposes of the research were 1) to study basic information about the curriculum development of additional subject. 2) to develop the curriculum development of additional subject. 3) to experiment with the curriculum development of additional subject. 4) to evaluate and improve the curriculum development of additional subject. It was a characteristic of research and development , using a research design of The One-Shot Case Design using one group by Mathayom 4, semester 2 academic year 2023, Wang Klai kang won School Under the Royal Patronage of His Majesty the King, Prachuap Khiri Khan Province, totaling 8 students. The research tools consisted of the curriculum development of additional subject about Hua Hin district young guide explorer for higher secondary student: an interview form, a learning outcomes test, assessment of ability to be a tour guide, assessment of attitude towards being a tour guide, data analysis using percentage (%), mean (M), standard deviation (S.D.) and content analysis and then present a descriptive form.

The research results found that

1) The results of the study of basic information found that there should be learning arrangements for students to learn about basic knowledge, places, and tourist attractions in Hua Hin District to gain skills in creating knowledge about the local context and skills in being a tour guide along with the conservation of the local natural environment learning was organized by creating additional course curriculum and integration in social studies subjects at each level. The teaching is organized in an Active Learning format for students to practice and learn from real experiences. 2) Results of the curriculum development of additional subject about Hua Hin district young guide explorer for higher secondary student, it was found that there were 9 elements: principles, aims, objectives, subject structure, subject descriptions, learning

outcomes, learning management plan, measurement and evaluation. and learning management plans, the results of the quality assessment was in a high level. 3) Results of using the curriculum development of additional subject about Hua Hin district young guide explorer for higher secondary student, it was found that results of the study of learning outcomes After using the curriculum development of additional subject about Hua Hin district young guide explorer for higher secondary student, the specified criteria: 75 percent. 4) Results of the curriculum development of additional subject about Hua Hin district young guide explorer for higher secondary student. 4.1) Results of the assessment of ability to be a tour guide Overall, it was at a very high level. 4.2) Results of attitude assessment towards being a tour guide Overall, it was at the highest level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์ ซึ่งเป็นทั้งที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นที่ปรึกษาและคอยช่วยเหลือให้กำลังใจมาโดยตลอด จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ศศิพัชร จำปา และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา และคณาจารย์สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้ววง อาจารย์ ดร. วิฑูรย์ คุ้มหอม และอาจารย์ ดร. พาที เกศนากร ที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจเครื่องมือเพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ และทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรจนสำเร็จลุล่วง และผู้ที่มีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้

ขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณนายส่วน ชัยเทพา และนางแสงจันทร์ ชัยเทพา บิดามารดาที่คอยส่งเสริมสนับสนุน ให้กำลังใจกับผู้วิจัยเสมอมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่า ผู้วิจัยขอมอบคุณความดีทั้งหมด บูชาแต่คุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ที่ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

อาทิตย์ ชัยเทพา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	10
คำถามการวิจัย.....	10
ขอบเขตการวิจัย.....	10
ตัวแปรที่ใช้การวิจัย.....	11
ระยะเวลาในการทดลอง.....	11
เนื้อหาการทดลอง.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	15
1.1 วิสัยทัศน์.....	15

1.2	หลักการ.....	15
1.3	จุดหมาย	15
1.4	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	16
1.5	มาตรฐานการเรียนรู้.....	16
1.6	เรียนรู้้อะไร ในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	16
1.7	หลักสูตรโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	17
2.	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอำเภอหัวหิน.....	21
2.1	ประวัติอำเภอหัวหิน.....	21
2.2	ภูมิศาสตร์อำเภอหัวหิน.....	21
2.3	เศรษฐกิจอำเภอหัวหิน.....	21
2.4	สภาพสังคมในอำเภอหัวหิน	22
2.5	แหล่งเรียนรู้เชิงธรรมชาติในอำเภอหัวหิน.....	23
2.6	แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอำเภอหัวหิน.....	24
2.7	แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในอำเภอหัวหิน.....	27
3.	การพัฒนาหลักสูตร.....	28
3.1	ความหมายของหลักสูตร.....	28
3.2	ความสำคัญของหลักสูตร	29
3.3	องค์ประกอบของหลักสูตร	31
3.4	ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	33
3.5	รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	33
3.6	การประเมินหลักสูตร	42
3.7	จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร.....	42
3.8	รูปแบบการประเมินหลักสูตร.....	43

4. การศึกษาท้องถิ่นและวิธีการศึกษาท้องถิ่น	44
4.1 ความหมายของการศึกษาท้องถิ่น.....	44
4.2 ความสำคัญของการศึกษาท้องถิ่น.....	45
4.3 วิธีการศึกษาท้องถิ่น.....	46
5. การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).....	48
5.1 ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).....	48
5.2 แนวทางในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับวิชาสังคมศึกษา.....	49
5.3 วิธีการสอนแบบ Active Learning ในวิชาสังคมศึกษา	51
6. มัคคุเทศก์.....	55
6.1 ความหมายของมัคคุเทศก์.....	55
6.2 ความสำคัญของมัคคุเทศก์	56
6.3 บทบาทของมัคคุเทศก์	56
6.4 คุณลักษณะของมัคคุเทศก์	57
6.5 การวัดและประเมินผลความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์	67
7. เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์.....	69
7.1 ความหมายเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์.....	69
7.2 องค์ประกอบของเจตคติ.....	70
7.3 แนวทางเพื่อการเรียนรู้และเจตคติในการเป็นมัคคุเทศก์	71
7.4 การวัดเจตคติ.....	73
8. วิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
8.1 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	75
8.2 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์.....	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	87
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research): การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	89

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development): การพัฒนาหลักสูตร.....	92
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) : การทดลองใช้หลักสูตร	98
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development) : การประเมินผลหลักสูตร	103
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	109
ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาและหาคุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	114
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน.....	125
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	133
สรุปผล	133
อภิปรายผล.....	134
ข้อเสนอแนะ	143
รายการอ้างอิง	145
ภาคผนวก.....	154
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	155
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	157
ภาคผนวก ค ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	180
ภาคผนวก ง ผลการทดสอบสมมติฐาน	189
ประวัติผู้เขียน.....	194

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 สังเคราะห์คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น).....	65
ตารางที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1: ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	91
ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์.....	94
ตารางที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2: การพัฒนาหลักสูตร	97
ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดน้ำหนักเนื้อหาในหลักสูตรของแบบทดสอบ	100
ตารางที่ 6 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้หลักสูตร	102
ตารางที่ 7 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 4 : ประเมินผลหลักสูตร.....	104
ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย	105
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	112
ตารางที่ 10 ผลการประเมินระดับคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน	119
ตารางที่ 11 ความแตกต่าง หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน (ฉบับร่าง) กับ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน (ฉบับสมบูรณ์)	124
ตารางที่ 12 คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการใช้แบบทดสอบ.....	127
ตารางที่ 13 ผลประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์.....	128
ตารางที่ 14 ผลสรุปประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียน	129
ตารางที่ 15 ผลประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์.....	130

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	9
ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba	35
ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor.....	36
ภาพที่ 4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ สงัด อุทรานันท์.....	38
ภาพที่ 5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่.....	39
ภาพที่ 6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ อ่าง บัวศรี	40
ภาพที่ 7 รูปแบบการประเมินหลักสูตร “แบบซิปปโมเดล” (CIPP Model).....	44
ภาพที่ 8 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในยุคศตวรรษที่ 21 มีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น มนุษย์เกิดการติดต่อสื่อสารโลกไร้พรมแดนอย่างรวดเร็ว ทำให้พลเมืองมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลต่อทุกชาติ ทุกภาษา เป็นเหตุให้ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ที่กล่าวไว้โดยสรุปว่า การพัฒนาศักยภาพคนไทยนั้นจะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ การศึกษา มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม มีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และมีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2561: 31-32) โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 1 – 2)

การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับความเป็นมาของชาติไทย ราชวงศ์ และพระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณูปการต่อประเทศชาติ เรียนรู้เรื่องราวของบุคคลสำคัญของชาติ การรักษาเอกราชของชาติ การสงคราม เป็นต้น รวมถึงประวัติศาสตร์ระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้ความเป็นมาของท้องถิ่นว่ามีประวัติและพัฒนาการอย่างไร ทั้งความเจริญหรือความเสื่อม ตลอดจนมรดกความเจริญของท้องถิ่น ที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบันมีอะไรบ้าง จึงนับได้ว่าเป็นแนวการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553: 205) แต่จากการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พบว่าที่ผ่านมามีการหลงไหลทางวัฒนธรรม

ข้ามพรมแดนอยู่ตลอดเวลา มรดกทางวัฒนธรรมบางอย่างของประเทศจึงสูญหาย และถูกลบเลือนไป โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมในระดับชุมชนท้องถิ่น อันเป็นรากฐานและองค์ประกอบสำคัญทางวัฒนธรรมที่ทำให้ประเทศยังคงมีตัวตน มีเอกลักษณ์ความเป็นชนชาติที่ชัดเจน ซึ่งการรักษาศิลปวัฒนธรรมของชุมชนทั้งทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ นั้น ถือเป็นทุนทางสังคมและมีศักยภาพที่สำคัญยิ่งต่อชุมชนในท้องถิ่นและสังคมไทย โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (วิภาพรรณ พินลา, 2560: 1) และในปัจจุบันการจัดหลักสูตรท้องถิ่นกับสภาพความเป็นจริง มีลักษณะไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของที่ตั้งโรงเรียนมีความแตกต่างกัน แต่ทุกโรงเรียนต้องใช้หลักสูตรแกนกลางที่มาจากหน่วยงานกลางเช่นเดียวกันเพื่อจัดการศึกษาในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้แก่ ผู้เรียนขาดความรู้และประสบการณ์จริง ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากในหนังสือเท่านั้น ขาดการเชื่อมโยงความรู้เข้าสู่บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ตนเองอยู่อาศัย ไม่สามารถดำรงชีพอยู่ในท้องถิ่นตนเองได้ ต้องอพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ การจัดการศึกษาดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดทั้งสิ้น

จากปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองที่มีความสอดคล้องกับสภาพชุมชน วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยให้อิสระทางความร่วมมือของโรงเรียนกับชุมชนโดยตรง แต่วิธีการดังกล่าวกลับสร้างปัญหาตามมาให้กับสถาบันการศึกษาเนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง ยังคงใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภายในชั้นเรียนแบบเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติ มีข้อจำกัดในการเรียนรู้นอกห้องเรียน ไม่ได้มีการวิเคราะห์สภาพสังคมและความต้องการของท้องถิ่น ทั้งยังไม่มีระบบการจัดทำระบบข้อมูลท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ สำหรับที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบกับครูยังไม่มีความรู้เรื่องท้องถิ่นอย่างเพียงพอ จึงขาดความสนใจในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและที่สำคัญยังไม่มีผู้นำเอาชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมวางแผนและพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง เช่น “หัวหิน” เป็นสถานที่พักผ่อนตากอากาศชายทะเลแห่งแรกของประเทศไทย มีชื่อเสียงระดับโลก เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (มณฑนา เทียมทัด, 2551: 21-22) หัวหินเป็นเมืองที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมาตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) จนถึงปัจจุบัน ซึ่งหัวหินเป็นอำเภอที่มีสิ่งดึงดูดผู้คนเข้ามาท่องเที่ยว ตั้งถิ่นฐาน และประกอบอาชีพ ดังคำขวัญของอำเภอหัวหินที่ว่า “หัวหินถิ่นมนต์ขลัง ทะเลสวย นกมวยดัง พระราชวังดงาม” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อำเภอหัวหินมีเรื่องราวที่น่าสนใจ และศึกษาในหลาย ๆ แง่มุม ทั้งในด้านภูมิประเทศ ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ด้านสังคมและ

วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากอำเภอหัวหินมีพื้นที่ทั้งภาคประมง เกษตร และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การท่องเที่ยวทางทะเลซึ่งเป็นจุดเด่นของอำเภอหัวหินที่ทำให้นักท่องเที่ยววางแผนการเดินทางเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อน คู่รัก หรือคนเดียว เพื่อหาความสุขทางกายและทางใจจากการพักผ่อนท่องเที่ยว จึงทำให้อำเภอหัวหินยังคงความเป็นหนึ่งในใจของหลายคนเสมอ ถือเป็นเสน่ห์ที่ทำให้ “หัวหิน ไม่เคยสิ้นมนต์ขลัง” (อำเภอหัวหิน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานประจวบคีรีขันธ์, 2554: 7)

ถึงแม้ว่า หัวหินเป็นเมืองที่นิยมท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว แต่ปัญหาสำคัญในด้านการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ให้กับเด็กและเยาวชนภายในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และควรเร่งรัดพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นต้นแบบของการศึกษาเรียนรู้ เพื่อรองรับการดำรงชีวิต และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้ ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกัน สามารถลงมือปฏิบัติได้จริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 4) และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2566: 28 - 31) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าครูจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้ไปสู่ผู้ชี้แนะแนวทาง (Coaching) โดยเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคลที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และให้คำปรึกษา ตลอดจนการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับเด็กวิธีการเหล่านี้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีนิสัยสนใจใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา, 2564: 2)

โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีกลยุทธ์ที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม ที่มุ่งหวังให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ค่านิยม สมบุคลิกลูกวังไกลกังวล นอกจากนี้โรงเรียน มีจุดเน้นพัฒนาครูผู้สอนออกอากาศให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสอนออกอากาศ และทักษะด้านการผลิตสื่อการสอน และรายการสอน เพื่อการสอนออกอากาศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประจำปีการศึกษา 2563 - 2566 (โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563: 3) ยังไม่ได้เน้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและเรียนรู้ในท้องถิ่น มีเพียงกล่าวถึง ส่งเสริม

ความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีจิตอาสา และเสียสละเพื่อส่วนรวม จากการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2564: 150) พบว่า ได้มีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในมีรายวิชาเพิ่มเติมตามจุดเน้นของสถานศึกษา ของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ รายวิชาหมักคุเทศก์น้อย มีผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในด้านการบริการการท่องเที่ยว ท่องเที่ยวท้องถิ่นของตน หลักการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญในท้องถิ่นของตนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และพันธกิจของโรงเรียนวังไกลกังวล ที่ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น คิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการสื่อสาร แต่ผลการเรียนรู้ทางการเรียนในรายวิชาหมักคุเทศก์น้อย ปีการศึกษา 2566 มีนักเรียนที่มีทักษะการเป็นมัคคุเทศก์น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยทางโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กำหนดค่าเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร้อยละ 72 อีกทั้งในการนำชมแหล่งท่องเที่ยวอันยังมีปัญหาสำคัญหลายประการของยุวมัคคุเทศก์ เช่น บุคลิกภาพ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และการพูดแนะนำแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการนำชมแหล่งท่องเที่ยวของยุวมัคคุเทศก์ให้มีความรู้ ความสามารถในการนำชม เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนเป็นตัวแทนชุมชนในการนำเสนอ สถานที่ต่าง ๆ ที่น่าสนใจในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดการพัฒนาที่พึ่งตนเองของชุมชน เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชนในพื้นที่รู้ถึงหน้าที่ในการอนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งจะทำให้สามารถรองรับกิจกรรมท่องเที่ยวโดยจะต้องให้ความสำคัญทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนให้ได้ประโยชน์และการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่

แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในอำเภอหัวหิน ประวัติศาสตร์ วิถีการดำรงชีวิต สภาพสังคมและเศรษฐกิจ วัฒนธรรมประเพณี และสภาพภูมิศาสตร์ 2) แนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 2 แนวทางดังนี้ คือ 1) จัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดแทรกแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน 2) การบูรณาการในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยการให้ผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติจริง (อาทิตย์ ชัยเทพา และเพ็ญพนอ พ่วงแพ, 2566: 51)

อย่างไรก็ตามการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การพัฒนามัคคุเทศก์น้อยสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคต – โป่งก้อนเส้า ตำบลท่ามะปราง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ของถวิล ภูธร และคณะ (2563: 265-266) ได้เสนอแนวทางเพื่อสร้างมัคคุเทศก์น้อยสำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นตนเองสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน และการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์น้อยสู่มืออาชีพ ซึ่งมีมัคคุเทศก์น้อยเป็นผลผลิตจากความร่วมมือของหลายองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และองค์กรอิสระโดยแต่ละองค์กรต่างมีภารกิจร่วมกันในการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมประเพณีโบราณ และศาสนสถาน รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ปลุกจิตสำนึกให้เยาวชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน (จุฑาทิพย์ สุทธิเทพ, 2559: 21) ทำให้เกิดคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ในด้านความรู้ ด้านบุคลิกภาพที่ดี ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านการพูดที่ดีและมีความรักต่องาน (สากล สถิติวิทยา นันท์ และวิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์, 2564: 21) ซึ่งจากการศึกษา พบว่า การพัฒนามัคคุเทศก์น้อยหรือยุวมัคคุเทศก์นั้นจะสร้างเป็นหลักสูตรฝึกที่มีการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนายุวมัคคุเทศก์ ได้แก่ เทคนิคการสาธิต และเทคนิคเน้นการฝึกปฏิบัติ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้พูดโต้ตอบในสถานการณ์จริง และนำไปสู่การลงปฏิบัติในสถานที่จริงทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีความพร้อม และความมั่นใจในการเป็นยุวมัคคุเทศก์ (วิเชียร อินทรสมพันธ์, 2562: 164)

ดังนั้นจากสถานการณ์และปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์และแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีการนำเนื้อหาของท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน

มาบูรณาการกับสาระทั้ง 5 สาระของวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร่วมกับการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมนักเรียนได้มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน สภาพสังคม วัฒนธรรมของอำเภอหัวหิน เกิดจิตสำนึกและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นและมีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ เกิดการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งจุดประสงค์ดังกล่าว จะนำไปสู่การสร้างให้นักเรียนเกิดทักษะต่าง ๆ จากพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านสติปัญญา (พุทธิพิสัย) ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) และด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน (ทักษะพิสัย) ที่สัมพันธ์กัน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ข้อมูลในวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองอย่างเข้าใจพร้อมเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคมท้องถิ่นที่สามารถปรับตัวให้อยู่ได้ในบริบททางวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและสามารถปรับประยุกต์ใช้ประโยชน์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเข้าใจและยั่งยืน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1949: 3); Taba (1962: 456-459); Saylor & Alexander (1981: 181); สงัด อุทรานันท์ (2532: 314 - 316); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 57-59) อารง บัวศรี (2542: 152); ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556: 14-15); สิทธิพล อัจฉินทร์ (2564: 101) สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 1) แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้โดยใช้ท้องถิ่น 2) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 3) คุณลักษณะการเป็นมัคคุเทศก์ 4) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ 5) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอหัวหิน และ 6) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. พัฒนาหลักสูตร นำข้อมูลที่ได้ในชั้นที่ 1 มาจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงสร้างรายวิชา 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และ 9) แผนการจัดการเรียนรู้

3. ทดลองใช้หลักสูตร นำหลักสูตรที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในวิชาเพิ่มเติมเลือก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน

4. ประเมินหลักสูตรโดยประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่นของพรพันธ์ เขมคุณาศัย (2544: 19) ; ยงยุทธ ชูแว่น (2545: 107-108) และสิริวรรณ สิริวนิชย์ (2565 : 107-108) สรุปได้ดังนี้ การศึกษาท้องถิ่น คือ การศึกษาชุมชนหรือท้องถิ่นเกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น อัตลักษณ์ท้องถิ่น มรดกภูมิปัญญา และ มรดกทางวัฒนธรรม

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของ Bonwell (1991: 63); Lorenzen (2001: 19); วิชรา เล่าเรียนดี และคณะ (2562 : 65-66) พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2562 : 35); วิภาดา พินลา และวิภาพรรณ พินลา (2562: 3) และอุบลวรรณ ส่งเสริม (2565: 21) สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงหรือกระทำกิจกรรม โดยเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ส่วนครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นมัคคุเทศก์

จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการเป็นมัคคุเทศก์ของ S. Huang, Hsu, & Chan (2010: 3) และ A.H Hansen & Mossberg (2016 : 259); ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ (2560: 46); จิราธร ชาติศิริ (2563: 46) และอภิไทย แก้วจรัส (2564: 46) สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ทางวิชาชีพของมัคคุเทศก์ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม

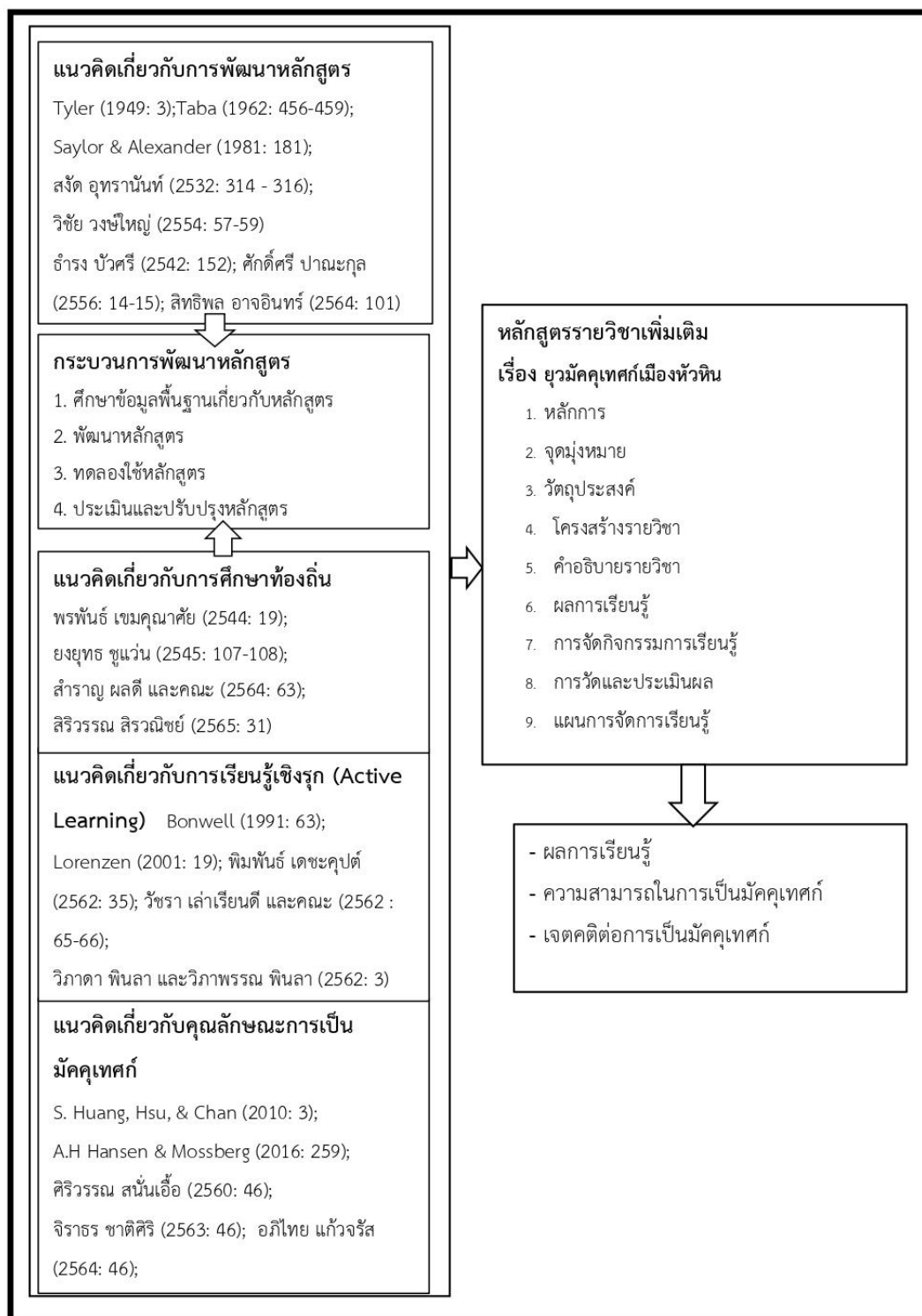
ประเพณีของประเทศชาติและของท้องถิ่น มีความรู้เกี่ยวกับการเดินทาง และมีความรู้ในเรื่องของการดูแลความปลอดภัยกฎหมาย

2. ความสามารถด้านคุณสมบัติของมัคคุเทศก์ หมายถึง บุคลิกภาพดี มีศิลปะในการพูด ความประพฤติและกิริยามารยาทดี การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

3. จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ หมายถึง คุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีใจรักบริการ และปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

จากแนวคิด ทฤษฎี ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์ เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำถามการวิจัย

- 1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอย่างไร
- 2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
- 3) ผลการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปใช้เป็นอย่างไร
 - 3.1 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน หลังการจัดกิจกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 75 หรือไม่อย่างไร
- 4) การประเมินผลหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นอย่างไร
 - 4.1 ความสามารถในการเป็นมััคคุเทศก์ของนักเรียนหลังใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน อยู่ในระดับใดและเป็นอย่างไร
 - 4.2 เจตคติต่อการเป็นมััคคุเทศก์ของนักเรียนหลังใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน อยู่ในระดับใดและเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 197 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ที่ใช้ในการทดลองหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ได้แก่ นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมเลือกตาม

ความสนใจของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 คน โดยให้นักเรียนอาสาสมัคร (Volunteer Sampling)

ตัวแปรที่ใช้การวิจัย

- 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน
- 2) ตัวแปรตาม ประกอบด้วย
 - 2.1 ผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน
 - 2.2 ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์
 - 2.3 เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองหลักสูตรอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาสอน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน 10 สัปดาห์ รวม 20 ชั่วโมง

เนื้อหาการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ดังนี้ 1) หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา 2) มัคคุเทศก์น้อย และ 3) ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม หมายถึง กระบวนการสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน หมายถึง สาระและมวลง ประสพการณ์เกี่ยวกับอำเภอหัวหินที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องมาตรฐานตัวชี้วัดของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงสร้างรายวิชา 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และ 9) แผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย และหน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3) **ผลการเรียนรู้** หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากการศึกษารายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์ เมืองหัวหิน ซึ่งเป็นคะแนนที่วัดได้จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4) **ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน จาก การปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ ในการนำชมสถานที่ 2) ด้านเทคนิค นำเที่ยว และ 3) ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินความสามารถในการเป็น มัคคุเทศก์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5) **เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์** หมายถึง การแสดงออกที่เกิดจากการเรียนรู้หรือจาก ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อการเป็นมัคคุเทศก์ โดย แบ่งเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านความรู้สึก และ 3) ด้านพฤติกรรม ซึ่งวัดได้จากแบบประเมิน เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6) **นักเรียน** หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกล กังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ และมีเจตคติที่ดีต่อการเป็น มัคคุเทศก์
- 2) นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหัวหินในด้านต่าง ๆ และตระหนักถึงคุณค่าของความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม การดำรงชีวิตในอำเภอหัวหินจนสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้ได้
- 3) ครูได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน และสามารถนำไปต่อยอดในการจัดทำหลักสูตรระดับอื่นต่อไป
- 4) โรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมในรายวิชาเพิ่มเติมที่ สอดคล้อง ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาสาระสำคัญของแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

- 1.1 วิสัยทัศน์
- 1.2 หลักการ
- 1.3 จุดหมาย
- 1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 1.5 มาตรฐานการเรียนรู้
- 1.6 เรียนรู้อะไร ในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.7 หลักสูตรโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอำเภอหัวหิน

- 2.1 ประวัติอำเภอหัวหิน
- 2.2 ภูมิศาสตร์อำเภอหัวหิน
- 2.3 เศรษฐกิจอำเภอหัวหิน
- 2.4 สภาพสังคมในอำเภอหัวหิน
- 2.5 แหล่งเรียนรู้เชิงธรรมชาติในอำเภอหัวหิน
- 2.6 แหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอำเภอหัวหิน
- 2.7 แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในอำเภอหัวหิน

3. การพัฒนาหลักสูตร

- 3.1 ความหมายของหลักสูตร
- 3.2 ความสำคัญของหลักสูตร
- 3.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
- 3.4 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
- 3.5 รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

- 3.6 การประเมินหลักสูตร
- 3.7 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร
- 3.8 รูปแบบการประเมินหลักสูตร
4. การศึกษาท้องถิ่นและวิธีการศึกษาท้องถิ่น
 - 4.1 ความหมายของการศึกษาท้องถิ่น
 - 4.2 ความสำคัญของการศึกษาท้องถิ่น
 - 4.3 วิธีการศึกษาท้องถิ่น
5. การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
 - 5.1 ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
 - 5.2 แนวทางในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับวิชาสังคมศึกษา
 - 5.3 วิธีการสอนแบบ Active Learning ในวิชาสังคมศึกษา
6. มัคคุเทศก์
 - 6.1 ความหมายของมัคคุเทศก์
 - 6.2 ความสำคัญของมัคคุเทศก์
 - 6.3 บทบาทของมัคคุเทศก์
 - 6.4 คุณลักษณะของมัคคุเทศก์
 - 6.5 มัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา
 - 6.6 การวัดและประเมินผลความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์
7. เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์
 - 7.1 ความหมายเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์
 - 7.2 องค์ประกอบของเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์
 - 7.3 การวัดเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์
8. วิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
 - 8.2 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์

1. หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งมีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 หลักการ

- 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นหลักสูตรเพื่อปวงชน
- 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลา และการจัดการเรียนรู้
- 5) เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

1.3 จุดหมาย

จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานคือมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

- 1) มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
- 2) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก

5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังนี้

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร
- 2) ความสามารถในการคิด
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อจะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลกดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

1.5 มาตรฐานการเรียนรู้

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ช่วยให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

1.6 เรียนรู้อะไร ในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ มีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

4. มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถแสวงหาความรู้จาก แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

5. มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ปัญหาทางกายภาพและภัยพิบัติ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับการ สร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิตความร่วมมือด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในประเทศและระหว่าง ประเทศ เพื่อเตรียมพร้อมกับการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และการจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.7 หลักสูตรโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยให้ ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไรทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันใน สังคม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง ตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็น พลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

1. จุดมุ่งหมายหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ และผู้เรียนมีคุณภาพตาม เกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

3) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

- 4) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- 5) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 6) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2. สารการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

- 1) ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ
- 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมือง การปกครอง ในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจะมีลักษณะและความสำคัญ คือการเป็นพลเมืองดี เข้าใจถึงความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ มีการปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก
- 3) เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4) ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก
- 5) ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และ

เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

3. รายวิชา ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชา ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 20 ชั่วโมง

.....
 ศึกษาวิเคราะห์ที่ตั้ง ประวัติอำเภอหัวหิน ภูมิศาสตร์อำเภอหัวหิน เศรษฐกิจอำเภอหัวหิน สังคม ในอำเภอหัวหิน แหล่งเรียนรู้เชิงธรรมชาติในอำเภอหัวหิน และแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมในอำเภอหัวหิน การเป็นมััคคุเทศก์

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ใช้ทักษะในการสืบค้นข้อมูล ทักษะในการคิด ทักษะวิเคราะห์ มีความสามารถในการเป็นมััคคุเทศก์

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความใฝ่เรียนรู้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ เกิดเจตคติที่ดีและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญ และแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหิน (K)
2. มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการเป็นมััคคุเทศก์ (K)
3. สร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
4. นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
5. เจตคติที่ดีในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (A)

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชา ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 20 ชั่วโมง

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบ ยอด	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่ง การเรียนรู้ทาง สังคมศึกษา	มีความรู้ และความ เข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญ และแหล่งเรียนรู้ใน อำเภอหัวหิน	ประวัติอำเภอหัวหิน ภูมิศาสตร์อำเภอหัวหิน เศรษฐกิจ อำเภอหัวหินสังคม ในอำเภอหัวหิน แหล่งเรียนรู้ เชิงธรรมชาติในอำเภอหัวหิน และแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม ในอำเภอหัวหิน	5	15
2	หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย	มีความรู้ ความเข้าใจใน บทบาทการเป็น มัคคุเทศก์	- ความหมายของมัคคุเทศก์ - บทบาทของมัคคุเทศก์ - คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ - ความสามารถของมัคคุเทศก์	5	15
กลางภาค					20
3	หน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พา ชมเมืองหัวหิน	1) นำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน 2) สร้างสื่อนำเสนอ สถานที่ท่องเที่ยวใน อำเภอหัวหิน 3) เจตคติที่ดีในการ อนุรักษ์และพัฒนา ท้องถิ่น	สร้างสื่อนำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน และ ปฏิบัติมัคคุเทศก์ทางสังคม ศึกษานำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน	10	20
ปลายภาค					30
รวม				20	100

2. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอำเภอหัวหิน

2.1 ประวัติอำเภอหัวหิน

ในอดีตที่ผ่านมาหัวหินเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ จำนวนราษฎรมีไม่มาก ประกอบอาชีพทางการประมง ต่อมาราษฎรในเขตท้องถิ่นอื่นได้อพยพเข้ามาเพื่อทำมาหากินมากขึ้น ทำให้ชุมชนเล็ก ๆ แห่งนี้ขยายตัวใหญ่ขึ้น มีการสร้างทางรถไฟสายใต้มาถึงหัวหิน เมื่อ พ.ศ. 2454 ตลอดจนได้มีการสร้างตำหนักบ้านพักตากอากาศ ของพระบรมวงศานุวงศ์และเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ขึ้นในหมู่บ้านแห่งนี้ และการรถไฟ แห่งประเทศได้ก่อสร้าง โรงแรมรถไฟ เป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาวหัวหิน เพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อนตากอากาศในพื้นที่ เมื่อ พ.ศ. 2468 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังไกลกังวล ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2469 เพื่อใช้เป็นสถานที่แปรพระราชทานเสด็จมาประทับแรมในห้วงฤดูร้อนและสร้างเสร็จ เมื่อ พ.ศ. 2473 สถานที่แห่งนี้นับเป็นสัญลักษณ์อันสง่างามทรงคุณค่าและเป็นที่ภาคภูมิใจเชิดหน้าชูตาของชาวหัวหินมาจนกระทั่งทุกวันนี้ พ.ศ. 2475 หัวหินได้ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอหัวหิน ขึ้นกับอำเภอบางสะพานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และต่อมาพ.ศ. 2492 ทางราชการได้ยกฐานะกิ่งอำเภอหัวหินขึ้นเป็นอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นายอำเภอคนแรก คือ นายเอื้อน จารุรัตน์ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหัวหิน ที่ว่าการอำเภอหัวหิน,ออนไลน์)

2.2 ภูมิศาสตร์อำเภอหัวหิน

อำเภอหัวหินตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นชุมชนเมืองชายทะเลที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างยาวนานนับร้อยปี แม้ว่ากาลเวลาจะได้ผ่านล่วงเลยไป อำเภอหัวหินในปัจจุบันยังคงเป็นสถานที่พักผ่อนที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นอย่างมาก เมื่อย้อนไปสมัยอดีต เมื่อกล่าวถึงอำเภอหัวหิน หลายคนนึกถึงหาดทรายที่สวยงามและน้ำทะเลที่ใสสะอาด และบ้านพักตากอากาศที่เลื่องชื่อแห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งน้อยคนนักในหมู่ชาวไทยจะได้มีโอกาสเดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อนที่อำเภอหัวหินนอกจากเหล่าบรรดาบุคคลชั้นสูงในสังคมเท่านั้น หัวหินในอดีตนั้นจัดได้ว่าเป็นชุมชนเมืองอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีสภาพแวดล้อมสงบเงียบ ภูมิประเทศและทัศนียภาพสวยงาม หาดทรายขาวสะอาด น้ำทะเลใส และอากาศบริสุทธิ์ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ตั้งของพระราชวังไกลกังวล (ชฎาภา ตงสาตี, 2557: 1258)

2.3 เศรษฐกิจอำเภอหัวหิน

สภาพเศรษฐกิจในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว และการพาณิชย์กรรม ร้านค้า โรงแรม และบ้านพักตากอากาศในพื้นที่ รายได้ของท้องถิ่นจึงมาจากการ

ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ นอกจากนี้มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็กจำนวนมาก ได้แก่ โรงงานสับปรดระบอง โรงงานปลาปน โรงงานน้ำแข็ง โรงงานทำเชือกมนิลา โรงงานทอผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ผ้าไหมพัสดร โรงงานผลิตปลาหมึกตากแห้ง กุ้งแห้ง เป็นต้น ซึ่งทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นหัวหินเป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญระดับประเทศและมีชื่อเสียงในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผู้หลงใหลในธรรมชาติ ทะเลและภูเขา มีความอุดมสมบูรณ์ และมีกลิ่นไอแห่งความเจริญรุ่งเรือง มีความผสมผสานความเป็นอารยธรรมของราชสำนักและชุมชนท้องถิ่น ยาวนานนับร้อยปี เป็นเมืองที่มีชายหาดสวยงาม ทรายชาวละเอียดน้ำทะเลใสสะอาด มีโขดหินเรียงรายริมหาด เป็นสถานที่พักผ่อนอากาศที่มีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีที่พักให้เลือกหลายระดับ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสเฮ้าส์ บ้านเช่า เป็นต้น เป็นเมืองที่มีพระราชวัง ตั้งอยู่ 2 แห่ง คือ พระราชวังมฤคทายวัน และพระราชวังไกลกังวล ที่มีความสวยงามและเก่าแก่ วัฒนธรรมความเป็นหัวหิน พบว่าหัวหินเป็นเมืองที่มีมนต์ขลังมีบรรยากาศโรแมนติก และมีความทันสมัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมเดินทางมาท่องเที่ยว มีสถานที่พักผ่อนตากอากาศดีทะเลรวมทั้งคนหัวหินมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีเป็นกันเอง มีความหลากหลายของผู้คน วัฒนธรรม เชื้อชาติและศาสนา มนต์เสน่ห์ที่สามารถจะสะท้อนภาพลักษณ์ของหัวหิน คือ เสน่ห์แห่งวัฒนธรรมทางดนตรี ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มวัยรุ่นมองว่าหัวหินวันนี้ คือ เมืองแห่งดนตรี หรือแจ๊สทาวน์ (มนัสสินี บุญมีศรีสง่า 2556 : 557-558)

2.4 สภาพสังคมในอำเภอหัวหิน

ประชาชนในเทศบาลเมืองหัวหินส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีประชาชนบางส่วนนับถือศาสนาอื่นบ้าง ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ซิกข์ โดยศาสนสถานภายในเทศบาลเมืองหัวหิน แบ่งออกเป็นวัด จำนวน 21 แห่ง สำนักสงฆ์ จำนวน 5 แห่ง โบสถ์คริสต์ จำนวน 3 แห่ง ศาลเจ้า จำนวน 5 แห่ง และไม่พบสุเหร่า/มัสยิด โดยภายในรัศมีศึกษา 1 กิโลเมตรโดยรอบพื้นที่โครงการพบศาสนสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดคีรีวงคาราม วัดเขาพิทักษ์และวัดราชาชนะบรรพต วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับตรุษสารท ประเพณีก่อเจดีย์ทราย ประเพณีทำบุญทุ่ง ประเพณีส่งกบาลทางน้ำ การละเล่นท้องถิ่นที่มีมาแต่เดิม ได้แก่ การเล่นลูกช่วง ชีหลังโยนลูกช่วง ชักเยอ สะบ้า มอญรำ มวยทะเล เข้าแม่ศรีหรือเข้าผีต่าง ๆ และที่สำคัญการเล่นผีฟุ้งใต้ซึ่งยังไม่เคยปรากฏว่า มีการละเล่นชนิดนี้ในท้องถิ่นอื่น นอกจากที่หัวหินเท่านั้น (เทศบาลเมืองหัวหิน, 2563: 13)

2.5 แหล่งเรียนรู้เชิงธรรมชาติในอำเภอหัวหิน

2.5.1 ชายหาดหัวหิน

ชายหาดหัวหินเป็นชายหาดที่ขึ้นชื่อของอำเภอหัวหิน โดยเอกลักษณ์มีชายหาดอยู่ริมชายหาด และเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับต้น ๆ ของเมืองไทย ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของตัวเมือง มีทางลงหาดอยู่ที่ถนนดำเนินเกษม ระหว่างสองข้างทางลงหาด มีโรงแรม และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก หาดหัวหินมีความยาวประมาณ 5 กิโลเมตร ทรายชาวละเอียด เหมาะสำหรับเล่นน้ำทะเล

2.5.2 เขาตะเกียบ

เขาตะเกียบเป็นเขาหินปูนที่ตั้งยื่นออกไปในทะเล โดยเป็นสถานที่ชมวิวกี่สามารถมองเห็นชายหาดหัวหิน เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางห้ามญาติขนาดใหญ่หันหน้าออกสู่ทะเลบนยอดเขาสามารถชมทิวทัศน์ของท้องทะเลและตัวเมืองหัวหินได้อย่างชัดเจนชายหาดเขาตะเกียบมีความยาวประมาณ 1.5 กิโลเมตร มีทรายชาวละเอียด

2.5.3 สวนสนประดิพัทธ์

สวนสนประดิพัทธ์ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่าหาดสวนสน เดิมเป็นพื้นที่ตากอากาศทางราชการอยู่ในความดูแลของศูนย์ทหารราบปรมาณบุรี ต่อมาเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปพักผ่อนหย่อนใจท่องเที่ยวได้ สวนสนประดิพัทธ์ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจของสวนสนประดิพัทธ์ จะมีแนวต้นสนประดิพัทธ์ตลอดชายหาด ซึ่งชายหาดที่สวนสนประดิพัทธ์ก็มีความสวยงามไม่แพ้ชายหาดอื่น ๆ ความยาวของหาดประมาณ 2.8 กิโลเมตร จากเขาตะเกียบเมื่อมองดูจะเป็นเป็นเว้งโค้งสวยงาม ทรายชาวสะอาดร่มรื่นไปด้วยทิวสนประดิพัทธ์อันเป็นที่มาของชื่อหาด ระดับน้ำทะเลไม่ลึกเหมาะแก่การลงเล่นน้ำ

2.5.4 น้ำตกป่าละอู

น้ำตกป่าละอู ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นน้ำตกขนาดใหญ่อยู่ทางทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานขึ้นกับท้องที่อำเภอหัวหิน ลักษณะเด่นของน้ำตกมีความสูงทั้งหมด 15 ชั้น ไหลลดหลั่นลงมาเป็นทางยาว ชั้นที่ 1-3 เป็นชั้นที่เหมาะสมสำหรับการเล่นน้ำ และน้ำตกชั้นที่ 7 มีลักษณะเป็นแอ่งใหญ่อยู่ท่ามกลางป่า โดยจากชั้นที่ 7 เป็นทางสามแพร่งหากไปทางขวาจะไปน้ำตกคลองปรมาณ ใช้เวลาเดินประมาณ 1 วัน จึงจะถึง หากไปทางซ้ายจะเข้าเขตป่าละอู ซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของชาวกะเหรี่ยง และจากน้ำตกชั้นที่ 15 ไปอีกไม่กี่ไกลจะถึงเขตพรมแดนไทย - เมียนมา (ธนิชชา ชัยชัชวาลประทีป, 2563: 74 - 77)

2.5.5 ป่าชายเลนไทรลาสนิเวศ

ศูนย์อนุรักษ์ป่าชายเลนไทรลาสนิเวศ ตั้งอยู่ในระบบนิเวศป่าชายเลนในพื้นที่สีเขียว ที่ได้ถูกอนุรักษ์ไว้โดยวัดเขาไทรลาส ชมรมพิทักษ์หัวหิน และชีวาธรรม เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของหัวหิน เปิดให้ผู้คนได้เดินทางเข้ามาสัมผัสบรรยากาศป่าชายเลนเมืองย่านเขาตะเกียบ ในโครงการจะมีทางเดินระยะ 1 กิโลเมตร สามารถมาเดินเล่นพักผ่อนหย่อนใจกันได้ ช่วงเช้า ๆ เย็น ๆ จะร่มรื่นดีมาก มีจุดให้นั่งพักเป็นระยะ ๆ และมีจุดชมวิวที่เพิ่งสร้างขึ้นใหม่ต่อเนื่องจากเส้นทางเดิมไปบนลานหินของวัดเขาไทรลาส โครงการอนุรักษ์ป่าชายเลน "ไทรลาสนิเวศ" นี้ เริ่มต้นได้รับการดูแลรักษามาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 โดยชมรมพิทักษ์หัวหิน ที่ก่อตั้งโดยคุณ "กฤต โรจนเสถียร" ประธานบริหารของชีวาธรรมฯ ผืนป่ามีเนื้อที่ 18 ไร่ อยู่ที่บริเวณเชิงเขาไทรลาส แถวย่านเขาตะเกียบ เพื่อใช้เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติของป่าโกงกางผืนสุดท้ายแห่งนี้ ป่าชายเลนผืนนี้เป็นเหมือน "ปอด" ของเมือง เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวหัวหิน และนักท่องเที่ยวทั้งหลาย

2.6 แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอำเภอหัวหิน

2.6.1 พระราชวังไกลกังวล

ในปี พ.ศ.2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาวางศิลาฤกษ์ พระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวังไกลกังวล และเสด็จพระราชดำเนินมาประทับมิได้ขาด พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเพชรอุทัยธรรมาธิราชเสด็จมาสู่หัวหิน เช่น สนามกอล์ฟ โรงแรมรถไฟ ตลาดนัดรถไฟ และสถาปัตยกรรมหัวเมืองชายทะเล หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ.2475 แล้วรัฐบาลมีนโยบายที่จะจัดตั้งระบบการปกครองท้องถิ่น คือ ระบบเทศบาล และได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขึ้น เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2480 และปี พ.ศ. 2492 กิ่งอำเภอหัวหินยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลหัวหินเป็นเทศบาลเมืองหัวหิน (มณฑลนา เทียมทัต, 2551: 22-23)

2.6.2 สถานีรถไฟหัวหิน

สถานีรถไฟหัวหินสถานที่ท่องเที่ยวอดนิยมในอำเภอหัวหิน และเป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของอำเภอหัวหิน เอกลักษณ์ของสถานีรถไฟแห่งนี้ คือ พลับพลาพระมงกุฎเกล้าฯ สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพลับพลานี้มีไว้ในการเสด็จประทับทอดพระเนตรกองเสือป่าและลูกเสือทั่วประเทศทำการฝึกซ้อมยุทธวิธีเป็นประจำทุกปี หลังจาก

สิ้นรัชสมัยของพระองค์ การรถไฟแห่งประเทศไทยจึงได้รื้อถอนมาเก็บไว้ และเพื่อเป็นการรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ต่อมาใน ปีพ.ศ. 2511 จึงได้มีการนำเครื่องอุปกรณ์ก่อสร้างของพลับพลาสนามจันทร์มาปลูกสร้างขึ้นใหม่ที่หัวหิน เพื่อเป็นที่ประทับขึ้นและลงรถไฟของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พร้อมทั้งตั้งชื่อใหม่ว่า "พลับพลาพระมงกุฎเกล้าฯ" ซึ่งถือเป็นสถานีรถไฟ ที่เชิดหน้าชูตาของชาวอำเภอหัวหิน และยังเป็นທີ່เก็บหัวรถจักรไอน้ำเก่าที่การรถไฟ สั่งซื้อมาจากประเทศอังกฤษ อีกทั้งยังเคยวิ่งให้บริการในเส้นทางรถไฟก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกด้วย (ธนิชชา ชัยชัชวาลประทีป, 2563: 78)

2.6.3 ตลาดฉัตรไชย

เป็นตลาดเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักและโด่งดังทั้งในไทยและต่างประเทศ ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ตลาดแห่งนี้สร้างในปี พ.ศ. 2469 ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวที่ได้เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับ ณ วังไกลกังวลเป็นครั้งแรกพร้อมกับสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี โดยราชสกุลฉัตรไชย พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินฯ ทรงเป็นหัวหน้าจัดสร้างขึ้นน้อมเกล้าฯ ถวายตลาดก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งอาคาร ถูกออกแบบให้มีหลังโค้งครึ่งวงกลมต่อเนื่องกัน 7 โค้งเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์หมายถึงว่า ได้มีการสร้างขึ้นในรัชสมัยของรัชกาลที่ 7 ปัจจุบัน เปิดทำการทุกวัน ในเวลา 05.00-18.00 น. และเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ระลึก อาหารสดและแห้ง (ชลกร สุขอบใจ และคณะ 2557: 543-544)

2.6.4 ประเพณีผีฟุ้งใต้

นอกจากเมืองหัวหินมีความสำคัญในฐานะเป็นเมืองตากอากาศชายทะเล มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองหัวหิน มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานแล้ว เมืองหัวหินยังมีเอกลักษณ์มรดกวัฒนธรรมเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่เด่นและสำคัญ คือ การละเล่นผีฟุ้งใต้ ซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านของชุมชนชายทะเลในเทศกาลสงกรานต์การละเล่นผีฟุ้งใต้ มีวิธีการละเล่นและบทเพลงแสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่ถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมและสภาพสังคมที่มีการควบคุมให้อยู่ในกรอบของคุณงามความดี ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เช่น ครูบาอาจารย์ การแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูมุนชนแห่งนั้น เช่น เทพเจ้า แม่นาง เป็นต้น (สุภาพร บำรุงวงศ์, 2560: 557)

การละเล่นผีฟุ้งใต้เป็นการละเล่นที่นิยมเล่นกันในช่วงสงกรานต์และจะเล่นในเวลากลางคืนวันสงกรานต์ถือว่าเป็นวันปีใหม่ของไทยเป็นช่วงเวลาเปลี่ยนผ่าน จากปีเก่าไปสู่ปีใหม่ และในขณะที่เล่นมีการนำดวงไฟฟุ้งลงไปที่ทะเล ซึ่งสื่อถึงการสูญสลายของวิญญาณผีร้าย เสมือนเป็น

การจัดตั้งอภิมงคลให้หมดไปกับปีใหม่ และพร้อมที่จะรับความเป็นสิริมงคลที่กำลังเข้ามาในชีวิตพร้อม ๆ กับวันขึ้นปีใหม่การเล่นผีฟุ้งได้เป็นการเล่นที่ช่วยเน้นย้ำให้ชาวบ้านตระหนักถึงวันสงกรานต์ ซึ่งถือว่าเป็นวันปีใหม่ไทย เพลงที่ร้องประกอบการเล่นก็เช่นเดียวกัน แม้เนื้อหาของเพลงมิได้แสดงรายละเอียดของขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างละเอียด อาจจะถูกกล่าวถึงเฉพาะบางขั้นตอนของประเพณีและพิธีกรรม แต่ก็ถือว่าเพลงมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะให้ผู้ฟังได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมอันเป็นรากเหง้าของตนที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ

สำหรับวิวัฒนาการการเล่นผีฟุ้งได้ ได้นำจะเกิดขึ้นก่อนรัชกาลที่ 7 เสด็จมาประทับที่หัวหิน เพราะผู้ให้ข้อมูลยืนยันว่ามีการเล่นสืบทอดกันมานานกว่า 100 กว่าปี การเล่นผีฟุ้งได้เกิดจากการเล่นเพื่อบูชาผีในท้องน้ำทะเลมาแต่โบราณและมีความสัมพันธ์กับความเชื่อของชาวประมงเรื่องเกี่ยวกับผี นิยมเล่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์เป็นการเล่นสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ เพื่อขับไล่ผีและสิ่งที่ไม่ดีในหมู่บ้านให้หมดไป

วิธีการเล่นผีฟุ้งได้ใช้ผู้เล่นประกอบด้วยพ่อเพลงและแม่เพลงฝ่ายละประมาณ 5 คน ยืนจับมือต่อกันเป็นแถวยาว โดยพ่อเพลงอยู่หัวแถว สลับชาย-หญิง และแม่เพลงจะอยู่ท้ายแถว การแต่งกายของผู้เล่นในอดีตผู้ชายจะสวมเสื้อม่อฮ่อม ใส่กางเกงจีนและผู้หญิงจะสวมเสื้อคอกระเช้านุ่งผ้าถุง และไม่ใส่รองเท้า ปัจจุบันการแต่งกายของผู้เล่นทั้งผู้หญิงและผู้ชายจะแต่งกายเหมือนกัน โดยจะสวมเสื้อกีฬาใส่กางเกงด้วยสีเดียวกัน และใส่รองเท้าผ้าใบ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นผีฟุ้งได้ในอดีตใช้ ไม้ เป็นอุปกรณ์สำคัญ เพราะยังไม่มีไฟฟ้าใช้ และปัจจุบันเปลี่ยนแปลงมาใช้ผ้ากระสอบป่านพันไม้แล้วชุบน้ำมันก๊าดเรียกว่า "คบไฟ" เพราะสะดวกในการทำมากกว่าการทำได้บรื่องในการเล่นผีฟุ้งได้จะเริ่มบรื่องเมื่อผู้นำขบวนและผู้ที่อยู่หัวแถวคนสุดท้ายจุดคบไฟแล้วและสมาชิกยืนจับมือกันแบบข้าวต้มมัดเรียบริ้วมีตัวแทน 1 คน โห้ 3 ลา เป็นการเอาฤกษ์เอาชัย ผู้นำขบวนจะเริ่มต้อนร้องเพลงและสมาชิกก็จะร้องรับตาม บรื่องเพลงผีฟุ้งได้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือเนื้อร้องในอดีตเป็นทำนองผีฟุ้งได้ที่มีมาแต่เดิมในยุคแรก ๆ เนื้อหาของเพลงเน้นการยั่วเย้ากันระหว่างหนุ่มสาวสร้างความสนุกสนาน เนื้อร้องในปัจจุบันมีเนื้อหาที่เน้นลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวหัวหินมากกว่าในอดีต

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการเล่นผีฟุ้งได้ของชุมชนชายฝั่งอำเภอหัวหิน แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์บางประการที่ต่างจากชุมชนอื่น ๆ คือ เป็นการเล่นที่แฝงไว้ด้วยนัยความศักดิ์สิทธิ์และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนชายฝั่งทะเล การเล่นเสมือนเป็นจำลองเหตุการณ์ที่สื่อถึงช่วงเวลาการเปลี่ยนผ่านจากปีเก่าสู่ปีใหม่ เป็นการขับไล่ผีร้ายให้หมดไปกับปีเก่าและต้อนรับปีใหม่ด้วยสิริมงคลที่เข้ามาพร้อมกับช่วงเวลาปีใหม่นอกจากนี้การเล่นผีฟุ้งได้ยังมีบทบาท

สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนตามชายฝั่งอำเภอหัวหิน 4 ประการ คือ 1) บทบาทด้านความบันเทิง เพราะเป็นการละเล่นที่พ่อเพลงแม่เพลงมีการโต้ตอบปะทะคารมกันด้วยความสนุกสนาน 2) บทบาทด้านการให้การศึกษาปลูกฝังค่านิยมปลูกจิตสำนึกอันเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น 3) บทบาทด้านการเน้นย้ำและเติมเต็มขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมให้เข้มแข็งอีกทั้งยังรักษารากเหง้าของวัฒนธรรมสืบทอดในท้องถิ่นตน ทั้งตั้งแต่บรรพบุรุษถึงอนุชน 4) บทบาทในการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดในชุมชน เพราะบริบทของการละเล่นและพิธีกรรมต่าง ๆ ต้องพึ่งพาอาศัยความสามัคคีของคนในกลุ่ม จึงจะช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี (มณฑนา เทียมทัต, 2551: 59-61)

2.6.5 พิธีส่งเคราะห์ทางทะเล

พิธีแห่เรือส่งเคราะห์ทางทะเล จัดขึ้นที่เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นประจำทุกปีในช่วงเดือน 9 หรือเดือน 10 สำหรับพิธีดังกล่าวจะเริ่มต้นด้วยการจุดประทัดนับหลายร้อยดอก ถือเป็นสัญญาณเริ่มต้นของขบวนแห่ไปตามถนนรอบเมืองหัวหิน ประกอบด้วยขบวนแห่เรือบกจำนวน 1 ลำ มีพ่อเพลงแม่เพลงส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเป็นต้นเสียง ร้องเพลงแห่เรือซึ่งมีทำนองคล้ายเพลงการละเล่นประเพณี ผีฟุ้งไต้ของชาวหัวหิน ขณะขับร้องก็จะมีการพายเรือขับเคลื่อนขบวนไปด้วย

ขบวนต่อมาเป็นเรือประมงกระดุกหินปูโคร่ง ซึ่งใช้ชื่อเรือว่า “นาวาสวรรค์” สำหรับใช้ส่งวิญญาณและอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหัวหิน เมื่อรู้ว่าขบวนแห่ผ่านมาก็จะเตรียมทำบุญเป็นเงินตามกำลังศรัทธา และเตรียมตุ๊กตาหญิง-ชายที่มีการทำสีตักแต่งตุ๊กตา อย่างสวยงามด้วยชุดไทยโบราณ จากนั้นจะเขียนชื่อบุคคลและญาติสนิทมิตรสหายลงบนเศษกระดาษและ มัดติดกับตุ๊กตา ก่อนบนบานขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอไม่ให้เจ็บไม่ให้อายุ สิ่งไหนที่เป็นทุกข์หรือเคราะห์กรรมก็ขอให้หมดไป แล้วก็ให้นำเอาตุ๊กตาไปใส่ไว้ในเรือ “นาวาสวรรค์” ที่กำลังแห่วนไปรอบเมืองจนเต็มลำเรือ และจะส่งเสียงโห่ร้องช่วยกันลากไปยังชายหาดบริเวณศาลเจ้าแม่ทับทิม และใช้เรือลากจูงอีกลำลากห่างออกจากฝั่งไปให้เรื่อนาวาสวรรค์ลอยลำไปตามกระแสลมและเจาะไต้ท้องเรือจนกว่าเรือและตุ๊กตาจะจมลงสู่ก้นทะเลเป็นปะการังที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ และเท่ากับว่าสิ่งไม่ดีได้ถูกปล่อยให้ไปกับสายน้ำตลอดไป

2.7 แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในอำเภอหัวหิน

2.7.1 ศูนย์หัตถกรรมผ้าทอเขาเต่า

ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าบ้านเขาเต่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ราษฎรมีอาชีพเสริมจากการทอผ้าฝ้ายด้วยกี่กระตุก ภายหลังจากหยุดการดำเนินงานทอผ้าไป 9

ปี ด้วยปัจจัยหลายด้าน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 ได้มีการปรับปรุงและซ่อมแซมตัวอาคารสถานที่ในการทอผ้าไหมโดยได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทำให้ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าบ้านเขาเต่ากลับมาคึกคักขึ้นอีกครั้ง สำหรับเอกลักษณ์ของการทอผ้าบ้านเขาเต่าคือ ลายผ้า 9 เส้น ไม่ว่าจะถักในลวดลายใดก็ตาม จะมี 9 เส้นใน 1 แถวและใช้แต่ผ้าฝ้ายเท่านั้น ปัจจุบันเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว และเป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้ให้กับสตรีในหมู่บ้านจนกลายเป็นอาชีพหลักผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน

2.7.2 สวนหลวงราชินี 19 ไร่

ตั้งอยู่ที่ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2547 เป็นสวนสาธารณะระดับชุมชน แต่เดิมพื้นที่บริเวณนี้เป็นเส้นทางเชื่อมกับห้วย เพื่อเป็นทางน้ำป่าไหลลงทะเล มีลักษณะเป็น “ตะกาด” หมายถึง น้ำทะเลท่วมถึง และเป็นทางเข้าออกและเทียบเรือของหมู่บ้านชาวประมง ชาวบ้านละแวกนี้มีอาชีพหาปลาและเป็นหมู่บ้านชาวประมง โดยพื้นที่สาธารณะนี้มีเนื้อที่รวม 19 ไร่ ซึ่งสวนสาธารณะแห่งนี้ สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและส่งเสริมสุขภาพประชาชนทุกคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นสถานที่จัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของเมืองหัวหิน พื้นที่แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สวนสาธารณะที่ติดทะเล และลานกิจกรรมและกีฬาที่ไม่ติดทะเล

3. การพัฒนาหลักสูตร

3.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งได้มีนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

Taba (1962: 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์ และจุดมุ่งหมาย เฉพาะการเลือกและจัดเนื้อหาวิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

Saylor & Alexander (1974: 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน
2. หลักสูตร คือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ

3. หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน

4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน

5. หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556: 2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม

เบญจวรรณ กีสุขพันธ์ (2558: 11) ได้กล่าวสรุปความหมายของหลักสูตรมี 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 หลักสูตร หมายถึง เอกสารชุดหนึ่งที่อธิบายถึงปรัชญา หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา และข้อปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียน

ประการที่ 2 หลักสูตร หมายถึง ระบบในการจัดการทางด้านการศึกษา การจัดการศึกษาจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ การจัดการด้านบุคคล อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอน งบประมาณ เป็นต้น เกี่ยวกับกระบวนการ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอน การจูงใจนักเรียน เป็นต้น เกี่ยวกับผลผลิต ได้แก่ สมรรถภาพทางสมอง ความรู้สึกรู้สีก ศีลธรรม จริยธรรม และทักษะในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จะจัดให้กับผู้เรียน ซึ่งในหลักสูตรจะประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ที่เฉพาะเรื่อง มีเนื้อหา มีวิธีการจัดการเรียนการสอนกิจกรรม รวมทั้งการประเมินผล

3.2 ความสำคัญของหลักสูตร

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553: 13) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
3. เป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. เป็นแนวปฏิบัติแก่ครู
5. เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงาม และพัฒนาการของเด็กตาม

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7. เป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

8. เป็นเครื่องกำหนดว่าวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร

9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรร

10. หลักสูตรกำหนดแนวทางความรู้ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน การอยู่ร่วมในสังคมและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

สิทธิพล อาจอินทร์ (2564: 3) ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรว่าหลักสูตรมีความสำคัญ เปรียบเสมือนเข็มทิศที่ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งความสำคัญของหลักสูตรสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับสามารถใช้หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

2. หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีหลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

3. หลักสูตรเป็นเครื่องมือทำนายอนาคตของการศึกษาของชาติ ถ้าหลักสูตรของชาติมีคุณภาพมีความเหมาะสมทันสมัยและมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้การศึกษาของชาติมีคุณภาพด้วย

4. หลักสูตรเป็นเครื่องมือบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เนื่องจากหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน

5. หลักสูตรเป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นไปได้ในรูปแบบใด

6. หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหลักสูตรและการจัดการศึกษา จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างอาชีพและรายได้เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

7. หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องยึดหลักสูตรที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

8. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษา หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดทิศทางเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาของประเทศ

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรนั้นมีความสำคัญทั้งในระดับโรงเรียน และมีความสำคัญในระดับประเทศ คือ หลักสูตรมีส่วนช่วยในการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

3.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรได้มีนักการศึกษาเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้

Tyler (1949: 78) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนจะต้องให้ผู้เรียนได้รับ? (What educational purposes should the school seek to attain?)
2. เนื้อหาสาระ คือ มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ทางการศึกษาเหล่านั้น? (What educational experiences can be provided that are likely to attain these purposes?)
3. แนวการจัดการเรียนการสอน คือ จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร? (How can these educational experiences be effectively organized?)
4. การประเมินผลการเรียนรู้ คือ จะพิจารณาได้อย่างไรว่าจุดมุ่งหมาย ทางการศึกษาเหล่านั้นได้บรรลุแล้ว? (How can we determine whether these purposes are being attained?)

Taba (1962: 10) ได้เสนอว่าหลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสำหรับสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร

চার্জ বাক্সী (2542: 8-9) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร
4. จุดประสงค์ของวิชา

5. เนื้อหา
6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้
7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
8. การประเมินผล
9. วัสดุและสื่อการเรียนการสอน

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 18) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน ดังนี้

1. จุดประสงค์
2. สาระความรู้ประสบการณ์
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556: 3-4) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน ดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย
2. เนื้อหาวิชาและเวลา
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผล

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2564: 11) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระ
3. แนวการจัดการเรียนการสอน
4. การประเมินผลการเรียนรู้

จากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรได้มีนักวิชาการศึกษาเสนอองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรไว้หลากหลาย สามารถสรุปองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร มีอยู่ 4 องค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

3.4 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษากล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังต่อไปนี้

Taba (1962: 454) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

Saylor & Alexander (1974: 7) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการทำให้หลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นฐานอยู่เลย ซึ่งอาจรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่างๆสำหรับผู้เรียนด้วย

สังัด อุทรานันท์ (2532: 30) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการจะดำเนินการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือจะทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นก็ได้

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556: 5) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยที่ยังไม่เคยมีหลักสูตรนั้นมาก่อนเลยก็บอกอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง การจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิม

สิทธิพล อัจฉินทร์ (2564: 67) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการพัฒนาหลักสูตรนั้น ไม่ได้หมายถึงการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นทั้งการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรืออาจจะนำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุง ให้ดียิ่งขึ้นก็ได้ โดยอาจจะมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดเนื้อหา การจัดการเรียนการสอนและวัดประเมินผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3.5 รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรนั้นจะมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอน โดยส่วนใหญ่จะเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาหลักสูตรการดำเนินการร่างหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหา ตลอดจนการวัดและประเมินผลหลักสูตรซึ่งได้มีนักพัฒนาหลักสูตรหลายท่านได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของ Tyler (1949: 3) มีลักษณะดังนี้

1) กำหนดจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยศึกษาจากข้อมูล 3 แหล่ง คือ ข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม และข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งข้อมูลทั้ง 3 แหล่งจะได้วัตถุประสงค์ซึ่งวัตถุประสงค์จะต้องผ่านการกลั่นกรอง โดยใช้ปรัชญาการศึกษา และจิตวิทยาการเรียนรู้ จากนั้นจะมีการเลือกให้เหลือเพียงจุดประสงค์ที่สำคัญและ

เป็นไปได้ ซึ่งมักจะเขียนในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์ที่ถูกต้องเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

2) การเลือกและจัดโครงสร้างประสบการณ์เรียนรู้ การเลือกและการจัดโครงสร้างประสบการณ์เรียนรู้ ไม่คาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ การจัดกิจกรรมทั้งในการเรียนการสอนและส่วนเสริมหลักสูตรนั้นมีอะไร ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอน ดำเนินไปเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ คือ การจัดประสบการณ์เรียนรู้จะต้องคำนึงถึงความสำคัญในด้านเวลาต่อเวลาและเนื้อหาต่อเนื้อหา จะต้องมีความต่อเนื่องการจัดเรียงลำดับและการบูรณาการ

4) การประเมินจะเป็นการตรวจสอบว่าการจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ควรมีการปรับแก้ในส่วนใดบ้าง

Taba (1962: 456-459) ได้พัฒนาขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรคล้ายรูปแบบของ Tyler แต่ Taba ได้เพิ่มขึ้นเป็นการพัฒนาหลักสูตรเป็น 7 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการ (Diagnosis Of Needs) เป็นการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมและผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย เมื่อวินิจฉัยความต้องการจำเป็นแล้ว จึงกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาสาระ จุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้ว ในขั้นที่ 2 จะช่วยในการคัดเลือกเนื้อหาสาระ นอกจากจะต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และความสามารถของผู้เรียนแล้ว เนื้อหาสาระต้องมีความเชื่อถือได้

ขั้นที่ 4 การจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระ หลังจากการคัดเลือกเนื้อหาสาระในขั้นที่ 3 แล้วคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจะต้องจัดเนื้อหาสาระโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องและความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจะต้องคัดเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในขั้นนี้เป็นการกำหนดแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ และสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน

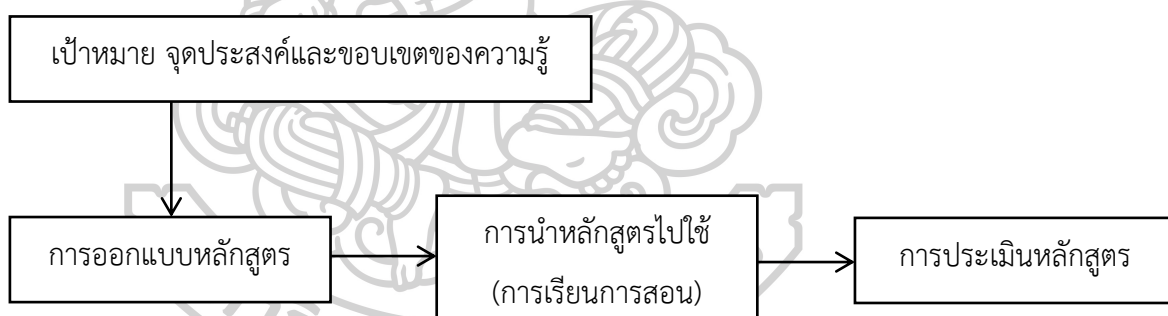
ขั้นที่ 7 การประเมินและวิธีการประเมินผล ในขั้นนี้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร จะต้องตัดสินใจว่าจะประเมินอะไร เพื่อตรวจสอบผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้ว่าบรรลุตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabata
ที่มา: Tabata (1962: 438)

Saylor & Alexander (1981: 181) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ และขอบเขตความรู้ หลักสูตรจะต้องสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมของสังคม ด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความต้องการและความคาดหวัง ความต้องการของผู้เรียน ปรัชญาทางการศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมากำหนด เป็นเป้าหมาย จุดประสงค์ และขอบเขตของความรู้
2. การออกแบบหลักสูตร ขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การเลือกรูปแบบของหลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้โดยขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย จุดประสงค์ และขอบเขตของความรู้
3. การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนนี้เป็นการวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดวิธีการสอน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับเป้าหมาย จุดประสงค์ ขอบเขตของความรู้และเนื้อหาสาระ
4. การประเมินหลักสูตร ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเทคนิควิธีการประเมินผล เพื่อเป็นการตัดสินใจในคุณภาพ และความสำเร็จของหลักสูตร

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor

ที่มา: Saylor & Alexander (1981: 30)

สจัต อุทรานันท์ (2532: 314 - 316) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันอย่างเป็นวัฏจักร ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนา 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร คือ ข้อมูลทางด้านประวัติและปรัชญาทางการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา ก่อนที่จะมีการร่าง

หลักสูตรขึ้นมาใหม่ ควรได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรเสียก่อน เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา และความต้องการของสังคมและผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้แก้ปัญหาและสนองความต้องการได้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลังจากทำการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียนแล้ว ก็จะถึงขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ เนื้อหาและประสบการณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะเนื้อหาจะนำมาสอนเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

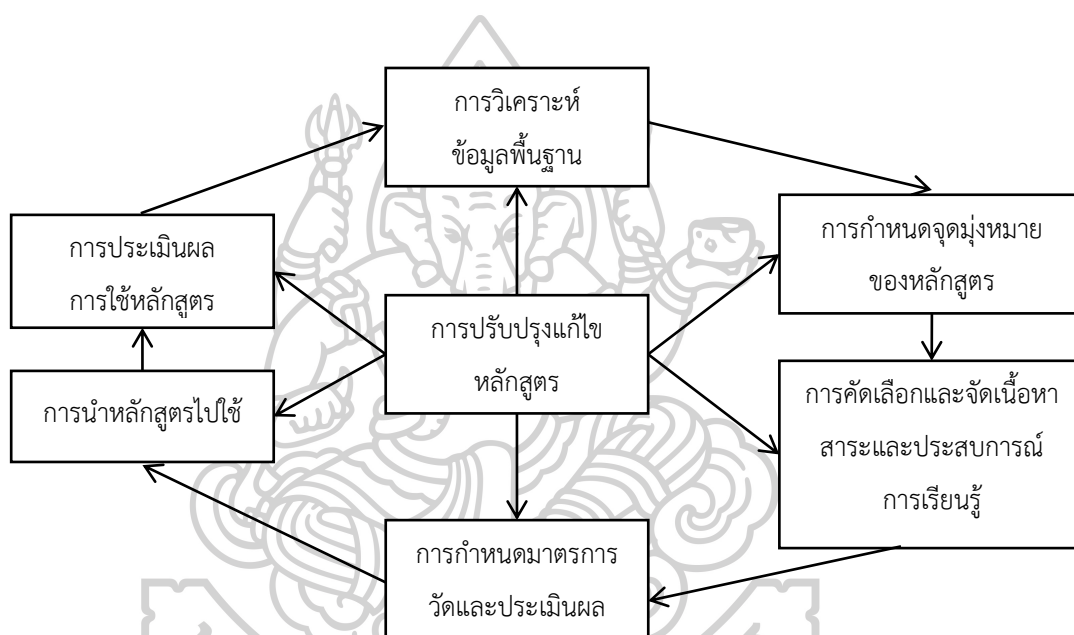
ขั้นที่ 4 การวัดและประเมินผล เป็นการกำหนดว่าควรจะวัดและประเมินอะไรบ้างจึงจะสอดคล้องกับเจตนาหรือความมุ่งหมายของหลักสูตร ในตำราที่ว่าด้วยการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไป จะไม่กล่าวถึงการวัดผลการเรียนโดยตรงเพราะการวัดผลการเรียนเป็นงานที่จัดทำโดยนักวัดผล และในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนนั้น มักจะทำระเบียบการปฏิบัติที่แยกออกมาจากเอกสารหลักสูตรโดยเฉพาะ ซึ่งผู้พัฒนาได้เสนอเพิ่มเติมในขั้นที่ว่าจะมีการทดลองใช้หลักสูตร คือ หลังจากการยกร่างเสร็จ และการประเมินคุณภาพขั้นต้นแล้วจะนำเอาหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตามหลักของการพัฒนาหลักสูตรที่ดีแล้วการทดลองใช้หลักสูตรถือว่ามีสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น เมื่อถึงเวลานำเอาหลักสูตรไปใช้จริง ก็จะไม่มีปัญหาหรือข้อบกพร่องน้อยที่สุด จากนั้นจึงมีการประเมินหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ถ้ามีจุดอ่อนหรือไม่เหมาะสมตรงไหน ก็จะต้องปรับปรุงให้เป็นที่เหมาะสมก่อนนำออกไปได้จริงต่อไป และการปรับปรุงหลักสูตรก่อน ที่นำไปใช้ หากพบว่าหลักสูตรมีข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนอย่างไรก็ควรจะได้ทำการแก้ไขให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสมก่อนที่จะได้นำไปใช้จริง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ขั้นที่ 5 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนของการนำเอาหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติหรือไปสู่การเรียนการสอนในโรงเรียน การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่างๆ หลายประเภท เช่น การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร เตรียมบุคลากร การบริหาร และการบริการหลักสูตร การดำเนินการสอนตามหลักสูตร การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

ชั้นที่ 6 การประเมินผลการใช้หลักสูตร มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ว่าไปตามเจตนารมณ์ หรือจุดมุ่งหวังของสังคม และผู้เรียนเพียงใด ถ้าผลของการประเมินได้พบข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนตรงไหนก็จะส่งผลให้มีกิจกรรมการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรในลำดับต่อไป

ชั้นที่ 7 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมหรือให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมมากขึ้น

การดำเนินการในขั้นต่อไปจนครบทุกกระบวนการในวัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ภาพที่ 4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ สงัด อุทรานันท์

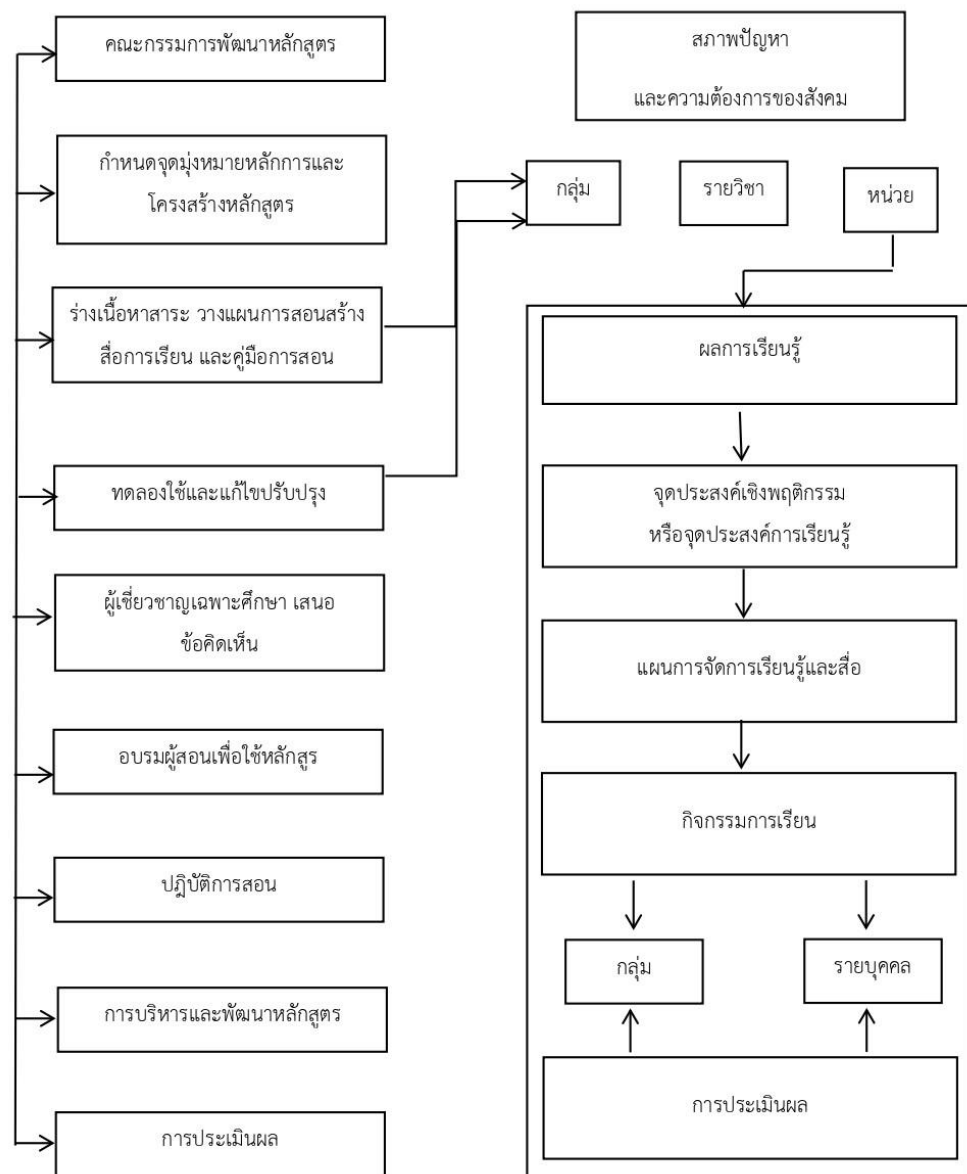
ที่มา : สงัด อุทรานันท์ (2532: 39)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 57-59) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักการและโครงสร้างและออกแบบหลักสูตรขึ้นมาโดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมในปัจจุบัน
2. ยกร่างเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ หน่วยการเรียนรู้ และรายวิชา และกำหนดผลการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน สื่อการสอน และเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรม
3. ทดลองใช้หลักสูตรและปรับปรุงถ้ามีข้อบกพร่อง
4. อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเข้าใจในหลักสูตรใหม่ ตลอดจนประชาสัมพันธ์หลักสูตร

5. ปฏิบัติการสอนโดยนำหลักสูตรไปใช้จริงได้แก่

- 5.1 แปลงหลักสูตรไปสู่การสอนคือ จัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารหลักสูตร สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน
- 5.2 ผู้บริหารเตรียมสิ่งต่างๆ ที่สนับสนุนการสอน
- 5.3 ผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอน
- 5.4 ประเมินผลทั้งประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และประเมินผลหลักสูตร

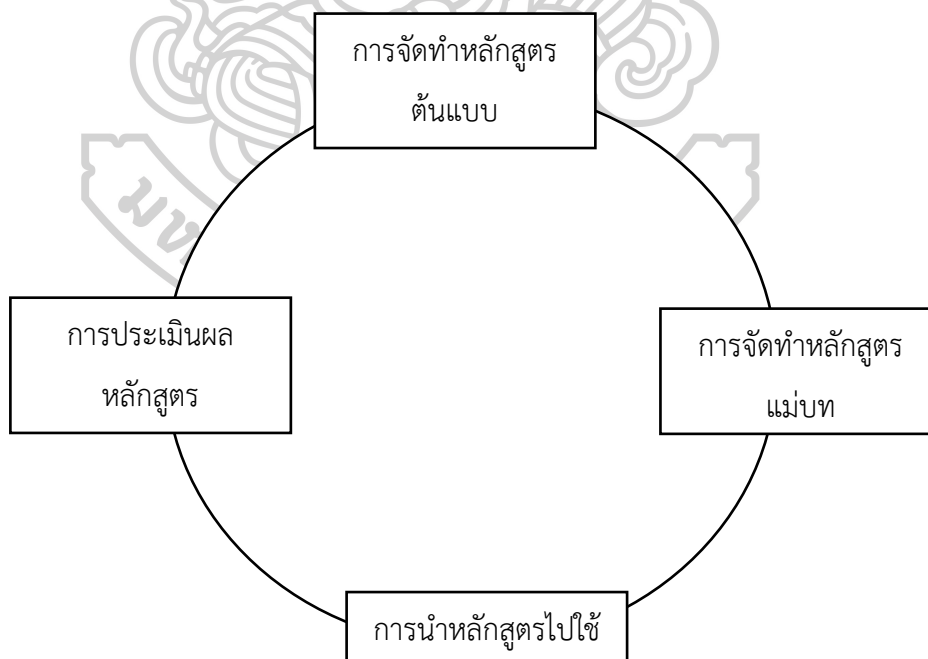

ภาพที่ 5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่

ที่มา: วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 59)

ชำระ บัณฑิต (2542: 152) ได้พัฒนากระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรที่ลักษณะเป็นวัฏจักร กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการจัดทำหลักสูตรต้นแบบไปจนกระทั่งถึงการประเมินผลหลักสูตรแล้วจึงวนกลับมาจัดทำหลักสูตรต้นแบบอีกรอบเวียนอยู่ไม่รู้จบ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 3) การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร
- 4) การกำหนดจุดประสงค์ของวิชา
- 5) การเลือกเนื้อหา
- 6) การกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้
- 7) การกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้
- 8) การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
- 9) การประเมินผลการเรียนรู้
- 10) การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

ภาพที่ 6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ชำระ บัณฑิต

ที่มา: ชำระ บัณฑิต (2542: 152)

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556: 14-15) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สมบูรณ์และเป็นระบบมี
ดังนี้

1. การวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน
2. กำหนดหลักการและจุดหมายของหลักสูตร
3. เลือกและจัดเนื้อหาหลักสูตร
4. กำหนดแนวทางประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและปรับแก้ก่อนใช้
6. นำหลักสูตรไปใช้
7. ประเมินหลักสูตร
8. ปรับปรุงแก้ไข

สิทธิพล อางอินทร์ (2564: 101) ได้สรุปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมี ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. กำหนดเนื้อหาสาระ
4. กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้
5. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
6. การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้
7. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้
8. การนำหลักสูตรไปใช้
9. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
10. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

จากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จากนักการศึกษาทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุป เพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัยได้ดังนี้ รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) การเลือกเนื้อหา 4) ทดลองใช้หลักสูตร 5) การประเมินผลการเรียนรู้ และ 6) ปรับปรุงหลักสูตร

3.6 การประเมินหลักสูตร

Good (1973: 209) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า เป็นการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่จะเน้นเฉพาะจุดประสงค์ โดยพิจารณาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์ นำไปสู่การวางแผนการจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523: 192) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่าเป็นการรวบรวมและศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบหลักสูตร และตัดสินใจว่าหลักสูตรมีคุณค่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

สังต์ อุทรานันท์ (2532 : 279) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่าเป็นการประเมินเพื่อให้รู้คุณค่าของหลักสูตร สามารถจะนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร ซึ่งข้อมูล ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่าสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการรวบรวม และศึกษาข้อมูล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่มีการทดลองใช้หลักสูตร เพื่อดูว่าหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและจะได้พัฒนาต่อไป

3.7 จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553:293) ได้วิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร มีดังนี้

1. เพื่อหาค่าของหลักสูตร โดยดูว่าสามารถตอบสนององวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการได้หรือไม่
2. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่าลักษณะของส่วนประกอบต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันหรือไม่ หรือตอบสนองความต้องการหรือไม่
3. เพื่อตัดสินใจว่าหลักสูตรนั้นมีคุณภาพดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้ มีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง
4. เพื่อตัดสินใจว่าการบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อหาแนวทางแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร

ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน (2564: 305-306) ได้วิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรมี 4 ประการ ดังนี้

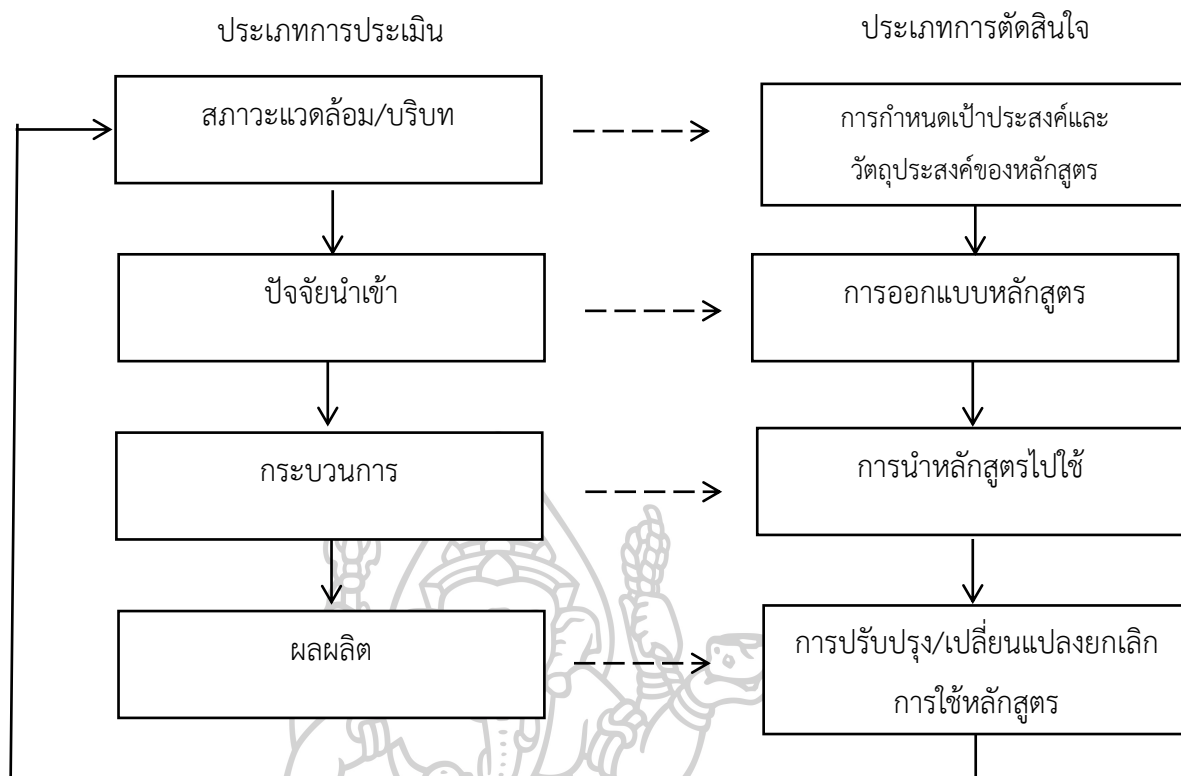
1. เพื่อตรวจสอบเอกสารหลักสูตร ได้แก่ หลักการจุดหมายโครงสร้าง เนื้อหาการจัดการเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกันหรือไม่

2. เพื่อตรวจสอบว่าการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติหรือประเมินว่ากระบวนการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่
3. เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่
4. เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ความรู้สู่จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

3.8 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

มารุต พัฒผล (2556: 105) รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบชิป (CIPP Model) โดย Daneil L. Stufflebeam (1983) เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยตัวป้อน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

1. ด้านสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันรวมถึงสิ่งต่าง ๆ เพื่อมาการกำหนดเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งนำมาสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร
2. ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนำมาสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้าง
3. ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินที่มุ่งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร โดยการตัดสินใจในขั้นนี้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและพัฒนามากกว่าการตัดสินใจ
4. ด้านผลผลิต เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งนำมาสู่การพิจารณาปรับปรุงแก้ไขขยายโครงการ หรือหลักสูตรต่อไป หรือยกเลิกการใช้หลักสูตร

ภาพที่ 7 รูปแบบการประเมินหลักสูตร“แบบซิปปโมเดล” (CIPP Model)
ที่มา: มาร์ต พัฒผล (2556: 107)

4. การศึกษาท้องถิ่นและวิธีการศึกษาท้องถิ่น

4.1 ความหมายของการศึกษาท้องถิ่น

การศึกษาชุมชนหรือท้องถิ่นมิได้มองเห็นแต่เพียงแง่มุมของท้องถิ่น หรือหมายถึงการแสวงหาภูมิปัญญาดั้งเดิมการฟื้นฟูประเพณีความเชื่อ และการสืบค้นปราชญ์ชาวบ้านเท่านั้น หากแต่เป็นการมองชุมชนแต่ละชุมชนบนพื้นฐานความเป็นจริงอย่างรอบด้าน หลักสูตรต้องสร้างให้มองเห็นความจริง ไม่ใช่ถ้ามหาความจริง (พรพันธ์ เขมคุณาศัย, 2544: 19) ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของหลายท่านดังนี้

ธีรพัฒน์ จำลองพิมพ์ และศิวัชร อัครโรจน์ (2558: 2) ท้องถิ่นศึกษา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในถิ่นฐานบ้านเรือนตามภูมิภาค และลักษณะภูมิศาสตร์อันผูกพันร่วมวิถีวัฒนธรรมเดียวกัน ผู้คนในชุมชนมีความทรงจำส่วนบุคคลและความทรงจำร่วมกันของผู้คนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกันและท้องถิ่นใกล้เคียงกันที่เป็นรากเหง้าก่อให้เกิดเป็นเรื่องราวเรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่อาหารการกิน อาชีพท้องถิ่น การทำมาหากินประเพณี

ความเชื่อ ศรัทธา จิตวิญญาณ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของท้องถิ่นหรือการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมของสังคม

สำราญ ผลดี และคณะ (2564: 63) องค์ความรู้สำคัญด้านท้องถิ่นที่ควรนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่ แบ่งได้เป็น 5 ประเด็น คือ 1) ภูมิศาสตร์และภูมิสังคม 2) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง 3) อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่มีความชัดเจนทั้งอัตลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม 4) มรดกภูมิปัญญาที่มีความหลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิต และ 5) มรดกทางวัฒนธรรมที่พบว่ามีทั้งวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้

สิริวรรณ สิรวณิช (2565: 31) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีหลายเรื่องที่น่าศึกษาทั้งเรื่องประวัติความเป็นมา ความเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวของท้องถิ่นของตนเองหรือท้องถิ่นอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาจเป็นประเด็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องของระหว่างท้องถิ่นกับประวัติศาสตร์ชาติหรือประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยการสืบค้น ค้นคว้า เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อทำความเข้าใจ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การศึกษาท้องถิ่น คือ การศึกษาชุมชนหรือท้องถิ่นเกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อัตลักษณ์ท้องถิ่น มรดกภูมิปัญญา และ มรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความรู้และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

4.2 ความสำคัญของการศึกษาท้องถิ่น

การศึกษาที่ผ่านมาเป็นการจัดตามแนวทางของประเทศที่เจริญแล้วเป็นส่วนใหญ่ วิชาความรู้ต่าง ๆ ที่จัดให้เรียนกันนั้นค่อนข้างโน้มเอียงไปในลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตในสังคมชุมชนเมือง โดยยังมีการประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพการดำรงชีวิตในชุมชนค่อนข้างน้อย ประกอบกับเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนท้องถิ่นและชุมชนปรับตัวตามไม่ทัน บังเกิดผลเป็นปัญหาของชุมชนชนบท ทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สภาพสังคม และวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และสิ่งแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปในเชิงลบ ค่อนข้างมาก ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว จะผ่อนคลายลงได้ หากมีความคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น และมีกระบวนการพัฒนาที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละท้องถิ่น และหากยังเปิดให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมกันกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนด้วยแล้ว ก็ยังสามารถแก้ปัญหาได้มากขึ้น และตรงตามความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น นอกจากนี้หลักสูตรท้องถิ่นที่ดีที่โรงเรียนจัดทำและพัฒนาขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคมตามที่ปรากฏจริงในท้องถิ่นนั้นควรมีเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์จำเป็น 5 ประการ คือ

1. เป็นสภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคมจริงของท้องถิ่น
2. เป็นสภาพปัญหา ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่น
3. ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญเพื่อพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมท้องถิ่นให้ดีขึ้น
4. ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น มีความรักถิ่นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้มีสภาพที่ดีขึ้น
5. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการแก่นักเรียนเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงขึ้น (นิคม ชมพูนุท, 2542: 13)

ยงยุทธ ชูแว่น (2545: 107-108) ได้กล่าวถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีความคล้ายกับการศึกษาท้องถิ่นว่ามีอยู่ 3 ประการดังนี้

1. เป็นการสร้างสำนึกประวัติศาสตร์ของประชาชนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงสถานภาพของตัวเองในประวัติศาสตร์และเป็นความรู้ที่จะสั่งสมเรียนรู้ถ่ายทอดกันในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
2. ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะสามารถเป็นประโยชน์สำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาได้รวมถึงข้อจำกัดของท้องถิ่นต่างๆ
3. เป็นองค์ความรู้ที่ช่วยให้เกิดความสมดุลแก่การศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์

จากที่กล่าวมาในข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาท้องถิ่นมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างสำนึกในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงสถานภาพของตัวเองในประวัติศาสตร์และเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาได้รวมถึงข้อจำกัดของท้องถิ่นต่าง ๆ

4.3 วิธีการศึกษาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541: 43) ได้ให้ข้อเสนอแนวคิดเชิงนโยบายของการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้เพื่อการเรียนการสอนดังนี้

1. ต้องรวบรวม ศึกษา และเก็บรักษาภูมิปัญญาที่เหลืออย่างเร่งด่วน
2. สนับสนุนการจัดระบบความรู้ระบบสารสนเทศของผู้ทรงภูมิปัญญาและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานรวมทั้งการผลิตสื่อ กระบวนการเผยแพร่ และการใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่
3. สนับสนุนให้ชาวบ้านและชุมชนเป็นศูนย์กลางค่านการศึกษา การเก็บรักษาการใช้การถ่ายทอด และการจัดการกับงานด้านพันธุกรรมด้วยตนเอง เช่น ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร แพทย์พื้นบ้าน เรื่องพันธุกรรมที่สูญหายไป เพราะปัจจุบันชาวบ้านมีสิทธิน้อยมาก ในการเข้าไปจัดการเรื่องเหล่านี้

4. สนับสนุนให้ผู้ทรงภูมิปัญญาถ่ายทอดไปสู่คนใกล้ชิด บุตรหลาน รวมทั้ง นักวิชาการที่มีเวลาเรียนรู้วิถีชีวิต และองค์ความรู้

5. หน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน มีทางเลือกของตน เช่น ด้านการดูแลสุขภาพ การศึกษาและการจัดการทรัพยากร ฯลฯ

6. ปรับปรุงระบบการศึกษาให้เอื้อต่อวิถีชีวิตของชุมชนทั้งในส่วนของ สถาบันการศึกษาในส่วนของชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยกระจายอำนาจการบริการและการจัดการศึกษา

7. ปลุกฝังแนวคิดให้เด็ก และเยาวชนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา

8. สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนทั่วประเทศ โดยการรับรองสิทธิในการ รวมกลุ่มของคนในชุมชนตลอดจนสนับสนุนให้กลุ่มและองค์กร เป็นเครื่องมือส่งเสริมวัฒนธรรมและ ความสัมพันธ์ของคนทุกกลุ่มในชุมชน

9. รมรงค์ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในคุณค่า และประยุกต์ ภูมิปัญญามาใช้ในการดำเนินชีวิต

10. สนับสนุนเครือข่ายระหว่างผู้ทรงภูมิปัญญา บุคคล องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้าง ความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกัน

11. ยกย่องให้เกียรติ จัดสวัสดิการ จัดการเรียนรู้ และเครื่องมือให้แก่ผู้ทรง ภูมิปัญญาได้ทำงานเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย จึงนำวิธีการและความรู้ พื้นฐานของประชาชนในสังคมไทยท้องถิ่นที่เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นมรดกของชาติ จัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558 : 171) กล่าวว่า กระบวนการ เรียนรู้ของโมเดลเลิฟ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ และสามารถตัดสินใจนำไปสู่การ สรุบบัญญา เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล จัดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบต่าง ๆ ได้

จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล (2564: 223) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ ท้องถิ่นของสถานศึกษานั้นประกอบด้วย กำหนดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบันทึกและจัดเก็บ องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสวงหาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความภาคภูมิใจในงาน การเชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ การบันทึกและการจัดเก็บองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการศึกษาท้องถิ่น มีหลายวิธีการ แต่แนวทางที่คล้ายกัน คือ การรวบรวมศึกษาและบันทึก จากนั้นเชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ ไปสู่ผู้ฟังแนวคิดให้เด็ก และเยาวชนเห็นคุณค่าของท้องถิ่น

5. การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กล่าวคือ เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล และต้องจัดกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติจริง ฝึกการคิด วิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ และค้นพบด้วยตนเอง (วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา, 2564: 2)

5.1 ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

Bonwell (1991: 63) ได้กล่าวว่า Active Learning คือ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองพร้อมทั้งใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ปฏิบัติ

Lorenzen (2001: 19) ได้กล่าวว่า Active Learning นั้นเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่วนครูผู้สอนนั้นจะเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นพบสิ่งที่จะเรียนรู้

วิชา เลาเรียนดี และคณะ (2562: 65-66) ได้กล่าวว่า Active Learning หรือการเรียนรู้ เชิงรุกเป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดถือสำหรับการนำไปสู่การปฏิบัติ การที่จะปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จจึงต้องคัดเลือกรูปแบบวิธีสอน เทคนิค การสอนแนวการสอนหรือกลยุทธ์การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งอยู่ภายใต้หลักการเดียวกัน เพื่อนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2562: 35) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกกว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรม และในขณะเดียวกันผู้เรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะกระบวนการคิดขั้นสูงคือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และประเมินค่าในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ด้วย

วิภาดา พินลา และวิภาพรรณ พินลา (2562: 3) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจากการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ทำให้เกิดการพัฒนาเป็นความคิดขั้นสูง ซึ่งผู้เรียนได้มีบทบาทในการแสวงหาความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูผู้สอน จนเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ อันช่วยส่งเสริม

ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุบลวรรณ ส่งเสริม (2565: 21) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นการจัดการประสบการณ์หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยตัวผู้เรียน และส่งผลให้เกิดต่อสิ่งที่เรียนรู้ สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงหรือกระทำกิจกรรม โดยเกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ส่วนครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

5.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับวิชาสังคมศึกษา

มีนักวิชาการ เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังคมศึกษา มีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 4) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ว่าเป็นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวก ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ ใช้สติปัญญา คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

สิริวรรณ ศรีพหล (2554:166 -167) ได้เสนอแนะแนวทางการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ด้านเจตคติและด้านทักษะ
2. ควรกำหนดเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แน่ชัดว่ากิจกรรมการเรียนรู้นั้น ๆ จะจัดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านใดของการจัดการเรียนรู้
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือกิจกรรมที่สามารถสนองวัตถุประสงค์ของบทเรียนได้หลายประการ และก่อให้เกิดการเรียนรู้หลายด้านไปพร้อม ๆ กันด้วย
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลำดับขั้นตอน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน โดยอย่างยิ่งการสอน

เพื่อพัฒนาเจตคติและวิธีคิด ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนจากสิ่งที่ย้ายไปสู่สิ่งที่ยาก และซับซ้อนขึ้น และจากสิ่งใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ห่างจากตัวผู้เรียนหรือเรียนจากสิ่งที่ เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่ เป็นนามธรรม เป็นต้น

5. การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้านความรู้ ความคิด และทักษะตลอดจนความสามารถที่นำความรู้ ความคิด และทักษะต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ ประโยชน์ในการเรียนรู้ขั้นที่สูงกว่า และซับซ้อนกว่าเป็นลำดับได้

6. การจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สามารถคาดการณ์ตั้งข้อสมมติเพื่อแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้จะช่วยให้ผู้เรียนนำวิธีการนี้ไปใช้ศึกษาด้วย ตนเองได้ตลอดไป

7. การจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางปัญญา ควรมีครบทั้งสอง ลักษณะ คือควรรับรู้และเข้าใจเรื่องราวใหม่ที่ได้รับการเรียบเรียง ดีความ และอธิบายในรูปของมโนคติ สำเร็จรูปแล้วกับอีกลักษณะหนึ่ง คือการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วสามารถสรุปและอธิบาย ได้ด้วยวิธีการของตนเอง

8. การพัฒนาความคิดให้แตกฉาน ผู้เรียนต้องมีโอกาสเสรีที่จะสรุปแนวคิดและ ทักษะในการเรียบเรียงข้อมูล ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ดีควรกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล คิดและ หาวิธีการแก้ปัญหา และกำหนดข้อสรุปได้ด้วยตนเองหลาย ๆ แบบ

9. การเรียนรู้นั้นอาจทำได้หลายวิธีการ เช่น อาจจะเรียนจากหนังสือเรียนจาก การสังเกตจากการวิเคราะห์และจากการอภิปรายโต้เถียงกัน และเนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนก็มีวิธีเรียน แตกต่างกันดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดีจึงควรกว้างขวาง และยืดหยุ่นพอให้ผู้เรียนสามารถเลือกทำ กิจกรรมได้ตามความสามารถ และความสนใจของตน

10. การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยจัด ให้มีกิจกรรมการเรียนหลาย ๆ ลักษณะทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตาม ความสามารถของตน และควรติดตามผลพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

11. การฝึกหัดเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะ ดังนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสปฏิบัติทักษะต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

12. การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาจิตวิทยาการศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียนด้วย

จากที่กล่าวมาในข้างต้น แนวทางในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับวิชาสังคมศึกษา คือ กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ มีครูเป็นผู้อำนวยการความสะอาดทำได้หลายวิธีการ โดยจะ

พัฒนาการทั้งด้านความรู้ความคิด และทักษะตลอดจนความสามารถที่นำความรู้ความคิด และทักษะต่าง ๆ เหล่านั้น ไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ชั้นที่สูงกว่า

5.3 วิธีการสอนแบบ Active Learning ในวิชาสังคมศึกษา

มีนักวิชาการ ได้อธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้หลายท่าน ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังคมศึกษา มีดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล (2552: 114) ได้เสนอ วิธีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสืบสวนสอบสวน

เป็นกิจกรรมแบบหนึ่ง ที่เน้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเพื่อตอบข้อสงสัย กิจกรรมที่ปฏิบัติจะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลจะค้นพบความรู้ที่ถูกต้องด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีสืบสวนสอบสวนมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

- เกิดข้อสงสัย
- กำหนดปัญหา
- กำหนดสมมติฐาน
- กำหนดความหมายของศัพท์เฉพาะคำ
- รวบรวมข้อมูล
- วิเคราะห์และประเมินข้อมูล
- ทดสอบสมมติฐาน
- เริ่มต้นใหม่ ถ้าข้อสมมติฐานไม่ได้รับการยอมรับ

ครูสังคมศึกษาสามารถจัดกิจกรรมสืบสวนสอบสวนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการตั้งข้อสังเกต ทำให้เกิดความสงสัย แล้วจึงกำหนดเป็นปัญหาขึ้นมา จากนั้นก็จะรวบรวมข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และนำข้อมูลเหล่านั้น มาประกอบการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

2. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้โครงการ

การจัดกิจกรรมแบบโครงการนี้ มุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีโอกาสลงมือทำงานร่วมกันหรือเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนเป็นผู้เลือกและกำหนดงานหรือโครงการที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง โดยโครงการนั้นต้องช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

สำหรับขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการประกอบด้วยกิจกรรมตามลำดับ ดังนี้

- การเลือกหัวข้อเรื่องเพื่อกำหนดเป็นโครงการ
- การวางแผนการดำเนินงาน
- การลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้แล้ว
- ประเมินผลโครงการ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์โดยการใช้โครงการนั้น ครูสังคมนาศึกษาอาจให้นักเรียนได้ฝึกคิดเรื่องเกี่ยวกับประเด็นทางภูมิศาสตร์ว่านักเรียนสนใจเรื่องอะไรแล้วกำหนดเป็นโครงการที่จะศึกษา เช่น ถ้านักเรียนต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน นักเรียนอาจจะจัดทำเป็นโครงการการท่องเที่ยวท้องถิ่นของเรา เมื่อกำหนดหัวข้อที่จะทำเป็นโครงการแล้ว ครูให้นักเรียนวางแผนการดำเนินงาน เช่น จะสืบค้นข้อมูลอย่างไร ประเภทข้อมูล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร การขอเอกสารจากแหล่งวิทยากรหรือผู้รู้ในท้องถิ่นและเอกสารของราชการ ส่วนข้อมูลบางอย่างอาจต้องออกไปสำรวจสภาพภูมิศาสตร์ทางด้านกายภาพและสภาพทางสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงให้เป็นการสำรวจภาคสนามเมื่อวางแผนการดำเนินงานแล้วจึงลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอน นำข้อมูลที่สืบค้นมาได้ทั้งข้อมูลเชิงเอกสารและข้อมูลที่ได้จากการสำรวเหล่านั้นมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และประเมิน แล้วจึงนำมาเรียบเรียง โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับท้องถิ่น ตามหัวข้อที่นักเรียนระบุ หัวข้อที่นักเรียนนำมาเรียบเรียง เป็นต้นว่า

- ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น โดยแสดงที่ตั้งด้วยการเขียนเป็นแผนที่สังเขปของท้องถิ่น แสดงลักษณะภูมิประเทศ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิอากาศ เป็นต้น
- แสดงผังเมือง แสดงแผนผังของถนนที่ทั้งของสถานที่ราชการ สถานที่สำคัญของท้องถิ่น โดยมีทิศกำกับ
- อาชีพของคนในท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น แสดงข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของประชากร แสดงสินค้าที่น่าสนใจของท้องถิ่น เป็นต้น
- แนะนำสถานที่ทางธรรมชาติที่น่าสนใจของท้องถิ่น โดยแสดงรูปภาพของสถานที่นั้น ๆ ตลอดจนเส้นทางเดินทาง เป็นต้น

3. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่

การศึกษานอกสถานที่หรือทัศนศึกษา เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสัมผัสสภาพที่แท้จริงของสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้วหรือที่กำลังศึกษาอยู่ กระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะใช้ในการศึกษานอกสถานที่นั้น มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

- กำหนดปัญหาหรือประเด็นที่จะไปศึกษา
- วางแผนและการเตรียมการ
- การไปศึกษานอกสถานที่
- การประเมินผล

ในการจัดการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์ ครูอาจนำกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนจะได้ความรู้จากการไปสัมผัสที่เป็นรูปธรรมโดยตรง เช่น ได้เห็นภูมิประเทศที่ครูเคยอธิบายในชั้นเรียนแท้จริงเป็นอย่างไร หรือได้เห็นสภาพของเมืองว่ามีจุดเด่นจุดด้อยของการวางผังเมืองอย่างไร ได้เห็นรูปแบบของการสร้างที่อยู่อาศัยที่มีความสอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์อย่างไร เป็นต้น ในการให้นักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่นั้น ครูอาจฝึกทักษะการจดบันทึก การสำรวจ การทำแผนที่ แผนที่ การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งถือเป็นทักษะการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย

4. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสำรวจ

กิจกรรมการสำรวจเป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียน ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนไปสำรวจลักษณะภูมิประเทศของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ สำรวจสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สำรวจสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น จำนวนประชากร อาชีพ ลักษณะของที่อยู่อาศัย เป็นต้น ขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติกิจกรรมการสำรวจอยู่นั้น ครูควรเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะ การจดบันทึก บอกเนื้อหาจากจดบันทึกโดยบรรยายเป็นสายลักษณะอักษรแล้ว อาจหมายรวมถึงจดบันทึกโดยใช้วิธีทางกราฟิก เช่น การเขียนเป็นแผนผัง การจัดทำตาราง กราฟ หรือการถ่ายภาพ เป็นต้น

5. กิจกรรมการจัดทำแผนที่

แผนที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ครูควรฝึกให้นักเรียนทำแผนที่อย่างง่าย ๆ เช่น ให้นักเรียนจัดทำแผนที่สถานที่ตั้งบ้านของตน แผนที่ที่ตั้งของโรงเรียน แผนที่ชุมชน แล้วจึงขยายไปเป็นแผนที่ภาค และแผนที่ประเทศ ตามลำดับ โดยแสดงรายละเอียดของภูมิประเทศ ทิศทาง รวมทั้งเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดอัตราส่วน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมฝึกการทำแผนที่นี้จะพัฒนาผู้เรียนให้มีแนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งและมโนคติเกี่ยวกับพื้นที่ ซึ่งเป็นมโนคติหลักที่สำคัญของการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยกิจกรรมเหล่านี้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์ ผึกและพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนได้พัฒนาเจตคติทางภูมิศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนด้วย เช่น ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ ความภูมิใจในท้องถิ่น ความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

Fraenkel, Jack R. (1980: 111-120) ได้กล่าวถึง การแบ่งกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลและเนื้อหาสาระ ในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ครูอาจต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการให้ได้รับความรู้หรือเนื้อหาสาระวิชา ถ้าครูมีความต้องการดังกล่าวแล้ว กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะจัดให้สอดคล้อง มีอยู่หลายประเภท เช่น กิจกรรมการอ่าน การสัมภาษณ์ การสังเกต การฟัง การดูภาพยนตร์ กิจกรรมการต่าง ๆ เหล่านี้เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปคิดหรือปรับปรุงเป็นมโนคติต่อไป ในการเรียนรู้ผู้เรียนย่อมจะต้องได้รับข้อมูลก่อนแล้วจึงเกิดการเรียนรู้ภายหลังโดยนำข้อมูลเหล่านั้นไปคิดหรือไปวิเคราะห์

2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการรวบรวมและจัดหมวดหมู่ข้อมูลกิจกรรมการเรียนรู้ประเภทนี้ เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถจัดและรวบรวมข้อมูลที่ได้รับอย่างเป็นหมวดหมู่ คือ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ประเภทที่ จะได้ข้อมูล เนื้อหาสาระแล้วนำข้อมูลหรือเนื้อหาสาระนั้นมาจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ กิจกรรมดังกล่าว เช่น การทำแผนภูมิ การทำแผนที่ การทำสังเขปหัวข้อ การทำรายงาน เป็นต้น

3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้สาธิตและแสดงความคิดเห็น กิจกรรมประเภทนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้สาธิตและแสดงความคิดเห็นสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไปแล้ว เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับการอภิปราย การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

Jarolimek, (1967: 79-80) ได้เสนอกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา 4 รูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมที่เน้นข้อมูลและเนื้อหาสาระ ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย การบอก หรือการอธิบาย การอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่สำคัญ

2. กิจกรรมที่เน้นสืบสวนสอบสวน เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การตีความหมายข้อมูลที่ค้นพบการแก้ปัญหา การตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งได้แก่ วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอบแบบแก้ปัญหา

3. กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ใ้รู้จักการทำงานร่วมกัน รู้จักการใช้ทักษะทางสังคมในการแก้ปัญหา เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. กิจกรรมการสอน โดยการสาธิต เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์เรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา เป็นการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลและเนื้อหาสาระ เน้นการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนสังคมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

6. มัคคุเทศก์

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และมัคคุเทศก์นับว่าเป็นบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาที่ท่องเที่ยว สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ และความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ความหมายของมัคคุเทศก์ ความสำคัญของมัคคุเทศก์ บทบาทของมัคคุเทศก์ คุณลักษณะของมัคคุเทศก์มัคคุเทศก์ และการประเมินคุณลักษณะของมัคคุเทศก์

6.1 ความหมายของมัคคุเทศก์

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของมัคคุเทศก์ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของมัคคุเทศก์ไว้ว่า มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้นำทาง ผู้ชี้ทาง ผู้บอกทางหรือผู้นำเที่ยว

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2558 : 1) มัคคุเทศก์ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่นำพานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและแนะนำให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งให้บริการอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ (2560 : 19) มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ชี้ทาง ผู้ชี้ทาง ทำหน้าที่นำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีหน้าที่เป็นผู้นำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคล โดยได้รับค่าตอบแทนรวมถึงเป็นผู้อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า มัคคุเทศก์ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่นำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นผู้นำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวและแนะนำให้ความรู้รวมทั้งให้บริการอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

6.2 ความสำคัญของมัคคุเทศก์

สำหรับการท่องเที่ยวมัคคุเทศก์ถือมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งมัคคุเทศก์สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดทั้งความเป็นมา ประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนนักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย และท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยเมื่อมีมัคคุเทศก์ (ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ, 2560: 27) ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงเปรียบเสมือนเป็นทูตวัฒนธรรมของประเทศที่ต้องรักษาไว้ซึ่งภาพพจน์ของประเทศซึ่งมัคคุเทศก์มีความสำคัญ ดังนี้

1. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ต่อนักท่องเที่ยวมัคคุเทศก์จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง ช่วยให้นักท่องเที่ยวประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายตลอดจนเกิดความสนุกสนานความประทับใจมีความสุขในการท่องเที่ยว

2. มัคคุเทศก์มีความสำคัญต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวคือมีส่วนช่วยดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนและประเทศ ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้นและช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการปรับปรุงและพัฒนา

3. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและประเทศชาติ คือ มัคคุเทศก์จะช่วยแพร่ชื่อเสียงให้แก่ประเทศชาติและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น ช่วยให้ประเทศเกิดรายได้เพื่อนำมาพัฒนาในด้านต่าง ๆ และยังช่วยใ้บุคคลหรือธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในการท่องเที่ยวกับเพื่อนไปได้อย่างมีระบบ (สากล สถิตวิทยานันท์ และวิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์, 2564: 16-17)

6.3 บทบาทของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์นั้นมีบทบาทสำคัญในการผู้นำเป็นตัวแทนในการสร้างภาพลักษณ์ส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (Chilembwe & Mweiwa, 2014: 2946) ในการเป็นมัคคุเทศก์นั้นจำเป็นต้องสวมบทบาทหลาย ๆ อย่างตามความเหมาะสมและโอกาสที่เอื้ออำนวยเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุกและประทับใจในการท่องเที่ยวบทบาทของมัคคุเทศก์ ดังนี้

1. บทบาทของครู คือ มัคคุเทศก์จะทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายอธิบายเรื่องราวต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติรวมทั้งตอบข้อสงสัยหรือข้อซักถามของนักท่องเที่ยว

2. บทบาทของนักแสดง คือ จะต้องสร้างบรรยากาศในการท่องเที่ยวให้สนุกสนานเพลิดเพลินเกิดความประทับใจไม่น่าเบื่อและมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม

3. บทบาทของนักการทูต คือ มัคคุเทศก์เสมือนเป็นทูตวัฒนธรรมที่จะช่วยสร้างภาพพจน์ให้กับประเทศมัคคุเทศก์จะไม่พูดเรื่องเชิงลบหรือเรื่องที่อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเด็นอ่อนไหวทางศาสนาและการเมือง

4. บทบาทของนักจิตวิทยา คือ มัคคุเทศก์จะต้องรู้ว่านักท่องเที่ยวมีความสนใจหรือความต้องการรู้เรื่องอะไรซึ่งจะต้องสังเกตจากพฤติกรรมและการตอบสนองของนักท่องเที่ยวเพื่อที่จะได้ดูแลนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ

5. บทบาทของนักบริหาร คือ มัคคุเทศก์จะต้องรู้จักบริหารทั้งบริหารคน บริหารงานเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างเรียบร้อยและคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยว (สากล สถิตวิทยานันท์ และวิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์, 2564 : 19)

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2558: 17) กล่าวว่า มัคคุเทศก์ยังมีบทบาทของผู้ให้บริการซึ่งมัคคุเทศก์ต้องระลึกไว้ เสมอว่าตนเป็นผู้ให้บริการทั้งในด้านการท่องเที่ยวอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงต้องบริการด้วยความเต็มใจบนพื้นฐานของการมีใจรักที่บริการ

6.4 คุณลักษณะของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่ต้องให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งการที่นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและพึงพอใจในการบริการนั้น มัคคุเทศก์จะต้องเรียนรู้และฝึกให้เกิดคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสม จึงได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ ไว้ดังนี้

S. Huang, Hsu, & Chan (2010: 3) และ A.H Hansen & Mossberg (2016: 259)

1. มัคคุเทศก์จะต้องมีสมรรถนะในสามารถสื่อสาร การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์พูดทำให้เห็นเป็นรูปธรรมและสร้างสรรค์ความบันเทิงทำให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

2. มีความรู้ที่บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติ และการอธิบายสื่อความหมายในกิจกรรมต่าง ๆ

3. ทำหน้าที่เสมือนผู้ที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน โดยการการอธิบายความหมายเรื่องของวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว

ยุพเรศ คอทอง และคณะ (2557: 46) ได้เสนอว่า คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย

1. มีความรู้ดี
2. บุคลิกดี
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
4. มีจิตวิญญาณของความเป็นมัคคุเทศก์
5. เป็นคนช่างสังเกต
6. มีความอดทนสูง รับผิดชอบต่อสถานการณ์ เพื่อที่จะสามารถดูแลผู้อื่นได้

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2558 : 46) ได้เสนอว่าคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ที่ดี ดังนี้

1. บุคลิกภาพที่ดี คือ มีร่างกายสมส่วนพละนาถัยสมบุรณ์ สะอาดเรียบร้อย คล่องแคล่ว มีสติมั่นคง มีกริยามารยาทนุ่มนวล วาจาสุภาพไพเราะ แต่งกายเหมาะสมกับโอกาสเวลา และสถานที่

2. มีความรู้ความสามารถ คือ มีความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติและท้องถิ่น มีความรู้เกี่ยวกับการเดินทาง มีความรู้ในเรื่องของการดูแลความปลอดภัย เป็นต้น

3. มีมนุษยสัมพันธ์ คือ มีทัศนคติที่ดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น และร่วมมือกับผู้อื่น มีความสุภาพ อธิษาศัยดี มีไมตรีกับผู้อื่น

4. มีศิลปะในการพูด คือ มีศิลปะในการพูดถ่ายทอดต่อนักท่องเที่ยว ใช้ น้ำเสียงพูดให้ดังพอได้ยินทั่วถึง มีจังหวะในการพูด ใช้ภาษาในการพูดที่เหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยว รู้จักระยะเวลาในการพูด

5. มีใจรักงานบริการ คือ มีความยินดีที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินตลอดระยะเวลาของการนำเที่ยว

ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ (2560: 46) และจิราธร ชาติศิริ (2563: 46) ได้เสนอว่า คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย

1. ด้านความรู้ของมัคคุเทศก์ ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีของประเทศชาติและของท้องถิ่น รวมทั้งความรู้ทั่วไปที่ควรทราบ

2. ด้านความสามารถของมัคคุเทศก์ ได้แก่ มีความสามารถด้านภาษา มีความสามารถด้านการนำเที่ยว และมีความสามารถด้านการแก้ปัญหา

3. ด้านคุณสมบัติของมัคคุเทศก์ ได้แก่ มีบุคลิกดี มีศิลปะในการพูด มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความอดทนสูง และมีใจรักในอาชีพ

4. ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ ได้แก่ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต ความประพฤติและกิริยามารยาทดีการ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ความเมตตากรุณา ประารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และการไม่กล่าวตำหนิหรือให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น

นันทพร ชเลจร และชญาณิศา วงษ์พันธุ์ (2562: 5) ได้เสนอว่าคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ประกอบด้วย

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
2. คุณลักษณะด้านทักษะ
3. คุณลักษณะด้านเจตคติ
4. คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาชีพ

สากล สถิตวิทยานันท์ และวิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์ (2564: 21) ได้เสนอว่าคุณลักษณะของมัคคุเทศก์นั้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมหลายประการในการปฏิบัติงาน

1. มีบุคลิกภาพที่ดี คือ มีความคล่องแคล่ว แจ่มใส ร่าเริง มีไหวพริบ มีอารมณ์ขันพูดจาชัดเจนสุภาพไพเราะ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย
2. มีความรอบรู้ไม่ว่าจะเป็นสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กฎหมาย รวมถึงการเดินทาง
3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือต้องมีทัศนคติที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกรประทับใจและเป็นกันเอง
4. มีศิลปะในการพูด พูดด้วยน้ำเสียงแจ่มใส นุ่มนวล ชวนฟังพูดให้มีจังหวะวรรคตอนใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะกับวัยผู้ฟัง
5. มีความรักและซื่อสัตย์ต่องาน คือ ยินดีและเต็มใจในการทำงานบริการไม่ฝืนใจทำเพียงเพื่อประโยชน์ที่จะได้จากนักท่องเที่ยว

อภิไทย แก้วจรัส (2564: 46) ได้เสนอว่าคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย

1. มนุษย์สัมพันธ์ดี คือ ต้องรู้นักท่องเที่ยวของเราเป็นใคร เป็นชาติใด มีลักษณะนิสัยโดยทั่วไปเป็นอย่างไร มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่ออะไร เพื่อที่จะได้ปรับตัวให้เข้ากับนักท่องเที่ยวกลุ่มนั้นได้ และให้การบริการที่เหมาะสมเป็นที่ถูกใจแก่นักท่องเที่ยว

2. มีใจรักในงานบริการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของงานบริการ ซึ่งมีคัคคุเทศก์ ต้องมีจิตใจในการให้บริการ คือ ต้องมีจิตใจหรือมีใจรัก มีความเต็มใจในการให้บริการ ซึ่งการทำงานโดยมีใจรักจะแสดงออกมาทางกาย โดยการทำงานด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความกระตือรือร้น และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ โดยให้นึกถึงการบริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวไว้เป็นหลักการ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจมีความสุข

3. มีศิลปะในการพูด ซึ่งการพูดจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมัคคุเทศก์ เนื่องจากการพูดของมัคคุเทศก์จะต้องมีวาทศิลป์ มีหลักการ มีเหตุผล มีตลกขบขัน มีตัวอย่าง มีการอ้างอิง มีไหวพริบปฏิภาณ ถึงจะเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็อาศัยความสามารถเฉพาะตัวของมัคคุเทศก์ด้วย ซึ่งมีคัคคุเทศก์ต้องมีการเตรียมตัวที่ดีสำหรับการอธิบาย การลำดับเนื้อหา ถ่ายทอดด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รู้จักกาลเทศะ ควรพูดเรื่องใด เวลาใด ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเพศ วัย และสถานการณ์ของนักท่องเที่ยว

จากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ได้มีนักวิชาการศึกษาหลายท่าน เสนอคุณลักษณะของมัคคุเทศก์มัคคุเทศก์ไว้หลากหลาย เพื่อให้ได้คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ จึงสามารถสรุปได้ 3 ด้านได้ดังนี้

1. ความรู้ทางวิชาชีพของมัคคุเทศก์ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศชาติและของท้องถิ่น และมีความรู้เกี่ยวกับการเดินทาง มีความรู้ในเรื่องของการดูแลความปลอดภัยกฎหมาย

2. ความสามารถด้านคุณสมบัติของมัคคุเทศก์ หมายถึง บุคลิกภาพดี มีศิลปะในการพูด ความประพฤติและกิริยามารยาทที่ดีการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

3. จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ หมายถึง คุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีใจรักบริการ และปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษามัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น) ที่มีความสอดคล้องกับวิชาสังคมศึกษา มัคคุเทศก์เฉพาะจะนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศใน

ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดีเฉพาะ ภายในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่น มีดังนี้

ฉัตรแก้ว สิมารักษ์ (2548 : 1-3) ได้กล่าวว่า มัคคุเทศก์ที่ผ่านการฝึกอบรมที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดก็จะมีหลายประเภท เช่น มัคคุเทศก์ที่สามารถนำนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเที่ยวได้ทั่วประเทศ มัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย มัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวเดินป่า มัคคุเทศก์นำเที่ยวทางทะเล มัคคุเทศก์นำเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมและ มัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวเฉพาะท้องถิ่นของตน เป็นต้น และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนั้นจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. รู้ข้อมูลทุกอย่างในท้องถิ่นของตน
2. การวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและฤดูกาล
3. เทคนิคการนำเที่ยว เช่น รู้จักและประเมินนักท่องเที่ยว การแนะนำตนเอง

ขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นในเรื่องข้อควรปฏิบัติและข้อที่ไม่ควรปฏิบัติในขณะที่อยู่ในหมู่บ้าน สาธิต การทำเครื่องมือเครื่องใช้ และหัตถกรรมท้องถิ่น

ปรีดี พิศุกวิวิธ (2563: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า มัคคุเทศก์ท้องถิ่น นับเป็นบุคลากรกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพราะมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์เที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้อย่างลึกซึ้ง
2. บริการอำนวยความสะดวกระหว่างการเดินทางให้แก่ลูกค้าได้อย่างดี เนื่องจากเข้าใจและรู้จักพื้นที่ของตนเองอย่างดี
3. ผ่านฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ลูกค้าจะประทับใจบริษัทหรือมีประสบการณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยวครั้งนั้นหรือไม่ ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับมัคคุเทศก์ การคัดเลือกและฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการนำเที่ยวท้องถิ่นต้องใส่ใจเป็นพิเศษ

พิมพ์พรณ รังสิกรรพม (2553: 9) ได้กล่าวว่า มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนั้นเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป หรือเทียบเท่า และได้รับการอบรมเพิ่มเติม เพื่อรับวุฒิบัตรพัฒนาฝีมือแรงงาน (วพร.) เป็นเวลา 320 ชั่วโมง หรือ 40 วัน มัคคุเทศก์ภายในประเทศ และมัคคุเทศก์ นำเที่ยวชาวต่างประเทศ เป็นผู้ที่มีพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไปต้องเข้ารับการอบรม และมีใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ และคุณสมบัติอื่น ๆ ได้แก่

1. พูดภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย คือ ภาษาอังกฤษ
2. รักการเดินทางท่องเที่ยว และงานบริการ ปรับตัวได้ และเป็นนักแก้ไข
ปัญหาได้ดีในทุกสถานการณ์
3. มีความเป็นผู้นำ มีความกล้า มีความรอบคอบและไม่ประมาท
4. มีทัศนคติดี ร่าเริง มีความเสียสละซื่อสัตย์ ซื่อตรง และอดทน
5. เป็นนักจัดเก็บข้อมูลที่ดี ทั้งข้อมูลการ ท่องเที่ยว ความนิยมของลูกค้า
และรายชื่อลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้มัคคุเทศก์ที่ดียังต้องดูแลถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวไปเที่ยวอีกด้วย และต้องมีใจซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและตนเอง ทั้งนี้การเป็นมัคคุเทศก์ไม่ใช่เรื่องที่ยากเกินไปหรือง่ายจนเกินไปขึ้นอยู่กับความตั้งใจของบุคคลนั้น ๆ

การเป็นมัคคุเทศก์จะต้องมีทักษะ ความรู้ด้าน ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จารีตประเพณี วัฒนธรรม วางแผนกำหนดเส้นทาง จัดกำหนดการนำเที่ยว ให้เหมาะสมกับฤดูกาล และระยะเวลา ติดต่อสถานที่พักแรม หรือเตรียมอุปกรณ์เพื่อการพักแรมในสถานที่ ที่จะนำเที่ยวหรือนำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ และบรรยายให้นักท่องเที่ยวได้ทราบความเป็นมาของสถานที่ และท้องถิ่น แหล่งธรรมชาติที่น่าชม และน่าสนใจ ภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ความเป็นอยู่ของประชาชน จัดการพักแรม และดูแลให้ความสะดวกสบาย ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ในระหว่างการนำเที่ยว โดยพยายามจัดการให้บริการที่ต้องสร้างความพอใจ และประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวทุกคนอย่างทั่วถึงและต้องมีจรรยาบรรณ

วิลาสวงค์ พงศะบุตร (2542: 47) ได้เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ที่ดีไว้ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 มีใจรักที่จะทำ รักที่จะอธิบาย และสนใจศึกษาเนื้อหาข้อมูลต่าง ๆ และรักที่จะศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ลักษณะที่ 2 ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น เป็นคนกระตือรือร้น ตาหูไวที่จะสังเกตปฏิกิริยาของนักท่องเที่ยว เป็นคนเอื้อเฟื้อมีน้ำใจ ง่ายและรูปโฉมมีส่วนช่วยให้นักท่องเที่ยวแจ่มใส แต่งกายรัดกุม ฯลฯ

ลักษณะที่ 3. มีความรู้ ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับการนำชมสถานที่ต่าง ๆ ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และสามารถที่จะตอบคำถามได้ทุกเรื่องด้วยความมั่นใจ

ศโรชา บุญศิลาปะไทย (2551: 33) กล่าวว่า สารและความรู้ที่มีคุณค่าที่ท้องถิ่น
ควรมี ดังนี้

1. รู้ข้อมูลทุกอย่างในหมู่บ้านของตน
 - 1.1 การเดินทางถึงหมู่บ้าน และการคมนาคมภายในหมู่บ้าน
 - 1.2 สภาพภูมิศาสตร์/จุดเด่น จุดสวยงามทางธรรมชาติ
 - 1.3 ชนเผ่าต่าง ๆ ในพื้นที่และจำนวนประชากร
 - 1.4 ความเป็นมาการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน
 - 1.5 การแต่งกาย
 - 1.6 ลักษณะบ้านเรือน
 - 1.7 การทำ มาหากิน และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ
 - 1.8 ระบบการปกครอง
 - 1.9 ระบบความเชื่อ
 - 1.10 ภาษา
 - 1.11 กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่จัดขึ้นในเทศกาล งานประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ
 - 1.12 การละเล่น การเต้นรำและดนตรีพื้นบ้าน
 - 1.13 สิ่งที่เป็นจุดเด่น ที่น่าสนใจในท้องถิ่น เช่น
 - (1) สถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น
 - (2) พืชและสัตว์ (สมุนไพร การปลูกข้าว นก)
 - (3) สถานที่สำคัญของหมู่บ้าน (ประตูดง ลานจะคี่ บ้านหมอผี)
 - 1.14 ข้อห้าม ข้อนิยมที่นักท่องเที่ยวควรรู้
 - 1.15 แหล่งหัตถกรรมบนพื้นบ้าน
 - 1.16 กิจกรรมที่น่าสนใจและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม
 - 1.17 ที่พักแรมในหมู่บ้าน
 - 1.18 อาหารประจำเผ่า หรืออาหารที่มีชื่อเสียงของท้องถิ่น
 - 1.19 ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1.20 ตำนาน หรือ นิทานพื้นบ้าน

- 1.21 สภาพความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป
- 1.22 กิจกรรมและนันทนาการ
- 1.23 ความรู้เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2. การวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับ นักท่องเที่ยวและฤดูกาล

- 2.1 กำหนดเส้นทางท่องเที่ยว
- 2.2 กำหนดกิจกรรมในระหว่างการท่องเที่ยว
- 2.3 กำหนดระยะเวลาของการท่องเที่ยว

3. เทคนิคการนำเที่ยว

- 3.1 รู้จักและประเมินนักท่องเที่ยว
- 3.2 แนะนำ ตนเองแล้วแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงรายการนำเที่ยววันนี้ แล้วทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวถึงขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นในเรื่องข้อควรปฏิบัติและข้อที่ไม่ควรปฏิบัติในขณะที่อยู่ในหมู่บ้าน
- 3.3 สาธิตการทำเครื่องมือเครื่องใช้ และหัตถกรรมท้องถิ่น
- 3.4 การแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการนำเที่ยว เช่น
 - 3.4.1 อันตรายจากที่พิก อาหาร และเครื่องดื่ม
 - 3.4.2 อุบัติเหตุ
 - 3.4.3 ชีวิตและทรัพย์สิน
 - 3.4.4 โรคภัยไข้เจ็บ
- 3.5 ถ้านักท่องเที่ยวทำสิ่งใดไม่ถูกต้อง หรือผิดประเพณี

อย่าตามใจเขา มัคคุเทศก์ท้องถิ่นควรจะไม่สมควรทำ พร้อมอธิบายเหตุผล

จากการศึกษาคุณลักษณะของมัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เฉพาะ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ด้านดังนี้ 1) รู้ข้อมูลทุกอย่างในท้องถิ่นของตน 2) การวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและฤดูกาล 3) เทคนิคการนำเที่ยว เช่น รู้จักและประเมินนักท่องเที่ยว การแนะนำตนเอง ขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นในเรื่องข้อควรปฏิบัติ และ ข้อที่ไม่ควรปฏิบัติในขณะที่อยู่ในหมู่บ้าน 4) พูดภาษา ต่างประเทศได้ และ5) ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น เป็นคนกระตือรือร้น ตาหูไว ที่จะสังเกต ปฏิกริยาของนักท่องเที่ยว เป็นคนเอื้อเฟื้อมีน้ำใจ

ตารางที่ 1 สัณเคราะห์คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น)

คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น)					
ฉัตรแก้ว สิมารักษ์ (2548 : 1-3)	ปรีดี พิศภูมิวิถิ (2563:ออนไลน์)	พิมพ์พรรณ รังสิกร รพม (2553: 9)	วิลาสวงศ์ พงศะบุตร (2542: 47)	สโรชา บุญศิลปะ ไทย (2551: 33)	ผลการสังเคราะห์ ของผู้วิจัย
<p>1. รู้ข้อมูลทุกอย่างในท้องถิ่นของตน</p> <p>2. การวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและฤดูกาล</p> <p>3. เทคนิคการนำเที่ยว เช่น รู้จักและประเมินนักท่องเที่ยว การแนะนำตนเอง ขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นในเรื่องข้อควรปฏิบัติและข้อที่ไม่ควรปฏิบัติในขณะที่อยู่ในหมู่บ้าน</p>	<p>1. เป็นผู้ให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้อย่างลึกซึ้ง</p> <p>2. บริการอำนวยความสะดวกระหว่างการเดินทางให้แก่ลูกค้าได้อย่างดีเนื่องจากเข้าใจและรู้จักพื้นที่ของตนเองอย่างดี</p> <p>3. ผ่านฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น</p>	<p>1. เป็นนักจัดเก็บข้อมูลที่ดี ทั้งข้อมูลการท่องเที่ยว ความนิยมของลูกค้า และรายชื่อลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยว</p> <p>2. รักการเดินทางท่องเที่ยว และงานบริการ ปรับตัวได้ และเป็นนักแก้ไขปัญหาคดี ใน สถานการณ์</p> <p>3. พูดภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย คือ ภาษาอังกฤษ</p> <p>4. มีความเป็นผู้นำ มีความกล้า มีความรอบคอบและไม่ประมาท</p>	<p>1. มีความรู้ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับการนำชมสถานที่ต่าง ๆ ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และสามารถที่จะตอบคำถามได้ทุกเรื่องด้วยความมั่นใจ</p> <p>2. มีใจรักที่จะทำ รักที่จะอธิบาย และสนใจศึกษาเนื้อหาข้อมูล ต่าง ๆ และรักที่จะศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว</p> <p>3. ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น เป็นคนกระตือรือร้น ตาหูไว</p>	<p>1. รู้ข้อมูลทุกอย่างในหมู่บ้านของตน</p> <p>2. การวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและฤดูกาล</p> <p>3. เทคนิคการนำเที่ยวรู้จักและประเมินนักท่องเที่ยว แนะนำตนเองแล้วแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึงรายการนำเที่ยววันนี้ แล้วทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวถึง ขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นในเรื่องข้อควรปฏิบัติและข้อที่</p>	<p>1. รู้ข้อมูลทุกอย่างในท้องถิ่นของตน</p> <p>2. การวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและฤดูกาล</p> <p>3. เทคนิคการนำเที่ยว เช่น รู้จักและประเมินนักท่องเที่ยว การแนะนำตนเอง ขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นในเรื่องข้อควรปฏิบัติและข้อที่ไม่ควรปฏิบัติในขณะที่อยู่ในหมู่บ้าน</p> <p>4. พูดภาษาต่างประเทศได้</p>

คุณลักษณะของมัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น)					
ฉัตรแก้ว สิมารักษ์ (2548 : 1-3)	ปรีดี พิศุภมิวิธิ (2563:ออนไลน์)	พิมพ์พรณ รังสิกร รพม (2553: 9)	วิลาสวงศ์ พงศะบุตร (2542: 47)	สโรชา บุญศิลาปะ ไทย (2551: 33)	ผลการสังเคราะห์ ของผู้วิจัย
		5. มีทัศนคติดี ร่า เริง มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ ซื่อตรง และอดทน	ที่จะสังเกตปฏิกริยา ของนักท่องเที่ยว เป็นคนเอื้อเฟื้อมี น้ำใจ วยและรูปโฉม มีส่วนช่วยให้หน้าดู ท่าทางแจ่มใส แต่งกายรัดกุม	ไม่ควรปฏิบัติ ในขณะที่อยู่ใน หมู่บ้าน สาธิตการทำ เครื่องมือเครื่องใช้ และหัตถกรรม ท้องถิ่น	อย่างน้อย คือ ภาษาอังกฤษ 5 ต้องมี บุคลิกภาพที่ดี เช่น เป็นคน กระตือรือร้น ตาหู ไว ที่จะสังเกต ปฏิกริยาของ นักท่องเที่ยว เป็น คนเอื้อเฟื้อมีน้ำใจ

สรุปได้ว่าความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์มี 3 ด้านดังนี้

1. ด้านความรู้ในการนำชมสถานที่ทางสังคมศึกษา หมายถึง ความรู้ ทั้งความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสภาพสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ การวางแผนการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวและฤดูกาล
2. ด้านเทคนิคนำเที่ยว หมายถึง วิธีการของมัคคุเทศก์ที่จะต้องรู้จักพื้นที่ของตนเองอย่างดี ต้องรู้ข้อมูลทุกอย่างในท้องถิ่นของตนเพื่อให้เกิดความประทับใจ ประกอบด้วย การวางแผน การแก้ปัญหา การสร้างกิจกรรม การจัดเก็บข้อมูล และศิลปะในการพูด
3. ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ หมายถึง คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ที่ควรมีประกอบด้วย อำนวยความสะดวก บุคลิกภาพที่ดี มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี รับผิดชอบต่อนหน้าที่ และมีใจรักบริการ

6.5 การวัดและประเมินผลความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรม และเจตคติเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ตามธรรมชาติวิชาและระดับชั้นของผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเชื่อถือได้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ ได้ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2557: 89 – 93) โดยมีการกำหนดวิธีการประเมินแบบต่าง ๆ ที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้มีดังต่อไปนี้

1. การสังเกตพฤติกรรม เป็นการเก็บข้อมูลจากการดูการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน โดยไม่ขัดจังหวะการทำงานหรือการคิดของผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบมาตรฐานประเมินค่าแบบตรวจสอบรายงาน เป็นต้น ในการสังเกตควรทำหลายครั้ง หลายสถานการณ์ หลายช่วงเวลาเพื่อขจัดความลำเอียง
2. การสอบปากเปล่า เป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้วยการพูดตอบประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามมาตรฐาน ซึ่งรูปแบบการประเมินนี้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง สามารถ อภิปรายโต้แย้ง ขยายความ ปรับแก้ไขความคิดกันได้
3. การพูดคุย เป็นการสื่อสาร สองทาง ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนสามารถดำเนินการเป็นกลุ่มหรือบุคคลก็ได้ โดยทั่วไปมักใช้อย่างไม่เป็นทางการเพื่อติดตามสอบถามว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใดเป็นการเก็บข้อมูลสำหรับการพัฒนา
4. การใช้คำถาม
5. การเขียนสะท้อน เป็นรูปแบบการบันทึกการเขียนอีกรูปแบบหนึ่งให้ผู้เรียนเขียนต่อกระทู้หรือคำถามของครูซึ่งสอดคล้องกับความรู้ทักษะที่ต้องการวัด
6. การประเมินการปฏิบัติ เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาของผู้เรียน ผู้สอนต้องเตรียมสิ่งสำคัญ 2 ประการคือ ภาระงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ และเกณฑ์การให้คะแนน
7. ประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นการเก็บรวบรวมชิ้นงานของผู้เรียนเพื่อสะท้อนความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน
8. การวัดและประเมินด้วยแบบทดสอบ เป็นการประเมินตัวชี้วัดด้าน การรับรู้ข้อเท็จจริง โดยผู้สอนควรเลือกใช้แบบทดสอบให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวัด

9. ประเมินด้านความรู้สึกนึกคิดเป็นการประเมินคุณธรรมจริยธรรมคุณลักษณะและเจตคติที่ควรปลูกฝังในการจัดการเรียนรู้ อาจใช้แบบวัด เช่น แบบวัดเจตคติ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นต้น

10. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนจึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติร่วมกับการประเมินด้วยวิธีอื่น ๆ

11. การประเมินตนเองของผู้เรียน

12. การประเมินโดยเพื่อน

จิตรา ชุมณี (2545: 109) ได้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการประเมินคุณลักษณะการเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมมีคุณลักษณะเชิงคุณภาพโดยจะมีหัวข้อกำหนดไว้ให้ผู้สังเกตเขียนความรู้สึกที่ได้รับในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งหัวข้อกำหนดให้นั้นประกอบด้วย ทักษะการพูด บุคลิกภาพ ความถูกต้องของเนื้อหา มนุษยสัมพันธ์ และมารยาทสำหรับมัคคุเทศก์ นอกจากนี้ยังมีแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นของนักเรียนพร้อมกับประเมินผลงานโดยมีผู้สอน ผู้รู้ในท้องถิ่น และมัคคุเทศก์อาชีพร่วมกันประเมินการจัดทำผลงานของนักเรียน

กนกพัชร์ วงศ์อินทร์อยู่และคณะ (2558: 28-29) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมู่บ้านปากกัดจิ้น ตำบลหนองปากโลง จังหวัดนครปฐม ได้ใช้แบบประเมินเพื่อประเมินผู้เข้าอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในการประเมินจะประกอบด้วยบทบาทหน้าที่ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่ โดยแบบประเมินเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิเชียร อินทรสมพันธ์ และคณะ (2562: 155- 156) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ใช้แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ

โกสิน สະตะและคณะ (2559: 11-12) ได้ศึกษา เรื่อง พัฒนาการพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมมัคคุเทศก์สิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น แบบวัดทักษะการเป็นมัคคุเทศก์สิ่งแวดล้อม จำนวน 20 ข้อ แบ่งการประเมินค่าออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด นำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบวัดทักษะการเป็นผู้นำสิ่งแวดล้อม

กาญจนา เตียววณากุล (2562: 180) ได้เสนอว่า แบบประเมินความสามารถการเป็นมัคคุเทศก์ แบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง 3) การทำงานเป็นกลุ่ม 4) มีมนุษยสัมพันธ์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบคุณภาพ (Rubric) จำแนกระดับความสามารถออกเป็น 3 ระดับ

จากที่กล่าวมานั้น วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินความสามารถมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา คือ การประเมินการปฏิบัติจากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งการประเมินลักษณะนี้ครูผู้สอนต้องเตรียมสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ ภาระงาน (Tasks) หรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ และเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics Scoring) การประเมินการปฏิบัติ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การประเมินแบบภาระงาน (Tasks) หรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ

7. เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

7.1 ความหมายเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ มีนักวิชาการ และนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของคำดังกล่าว ดังนี้

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2552: ออนไลน์) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อารีรัตน์ หมั่นหาทรัพย์ (2554: 9) กล่าวว่า เจตคตินั้นเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก และความเชื่อ หรือการรู้ของบุคคลกับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของเจตคตินั้น ซึ่งเจตคตินั้นเป็นเรื่องของจิตใจ ท่าที ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ เจตคติ มีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมา

ชไมพร รังสิยานุพงศ์ (2558: 52) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งเจตคติมีอิทธิพลต่อความคิดและการแสดงออกของแต่ละบุคคลในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ เจตคติมีทิศทาง มีความเข้มข้น และมีความคงเส้นคงวา สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่จะเปลี่ยนแปลงได้ยาก

รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ (2558: 61) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง พฤติกรรมที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

รัตน์ติกานต์ เพนเทศ (2558: 60) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเกี่ยวกับบุคคลสิ่งของ เหตุการณ์ใดๆ เป็นต้น ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วบุคคลนั้นจะมีลักษณะโน้มเอียงหรือแสดงพฤติกรรมโต้ตอบต่อสิ่งนั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

สุทธาสินี ทองจันทร์ (2564: 60). กล่าวว่า เจตคติที่ดีในความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม (cultural citizenship) หมายถึง การเห็นความสำคัญของความต่างทางวัฒนธรรมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสตรีในวิถีอาเซียน หมายถึง การเข้าใจและยอมรับ การเคารพ การเอาใจใส่ในคุณค่า การเห็นคุณค่าในความคิดเห็นและค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

Paulo Freire (1970 : 154) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การตระหนักถึงความขัดแย้ง (Contradiction) หรือ สถานการณ์ที่มีอยู่ในสังคม โดยใช้การศึกษาเป็นกระบวนการสอน การเสวนา และการวิพากษ์ ให้ผู้เรียนได้คิดทบทวน และเชื่อมโยงประสบการณ์ตนเองกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่ตนอยู่อาศัย ด้วยความคิด และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น และผู้เรียนจะสามารถลงมือปฏิบัติหรือเพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงตนเองหรือสังคมได้

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ นั้นหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลหรือท่าทีการแสดงออกที่เกิดจากการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล สามารถปลูกฝังได้จากการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งทางตรง และทางอ้อม เพื่อให้บุคคลเกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

7.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542 : 121-123) กล่าวว่า องค์ประกอบของเจตคติปัจจุบันมีแนวความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว กลุ่มนี้จะมองเจตคติเกิดจากการประเมินเป้าของเจตคติว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบ

2. เจตคติมี สององค์ประกอบ คือด้านสติปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective)

3. เจตคติมี สามองค์ประกอบ ได้แก่

3.1 ด้านสติปัญญา (Cognitive component) ประกอบไปด้วยความรู้ ความคิดและความเชื่อ

3.2 ด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของคนใดคนหนึ่ง

3.3 ด้านพฤติกรรม (Behavioral component) บางทีเรียกว่า Action Component เป็นด้านแนวโน้มของการจะกระทำหรือจะแสดงพฤติกรรม

ชไมพร รังสิยานพวงศ์ (2558: 55) องค์ประกอบต่าง ๆ ของเจตคติมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในสภาพทั่ว ๆ ไป องค์ประกอบทั้ง สามองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้

ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งทั้งสามส่วน มีความสัมพันธ์กันมากแทบจะแยกออกจากกันไม่ได้ โดยเด็ดขาด

อริสตรา จรูญธรรม (2559) กล่าวว่า องค์ประกอบของเจตคติมี 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) คือ ความรู้ความคิดของบุคคลที่จะพิจารณากระทำตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) คือสภาวะอารมณ์ซึ่งเป็นผลจากความคิด ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีหรือไม่ดีสิ่งใด บุคคลนั้นจะรู้สึกยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) คือความรู้สึกโน้มน้าวใจที่จะปฏิบัติซึ่งจะอยู่ในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาสรุปว่า เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะประกอบด้วยทั้งสามองค์ประกอบ แต่จะมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกันไป บุคคลมักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่แต่ก็ไม่เสมอไปทุกกรณีในบางครั้งเรามีเจตคติอย่างหนึ่ง แต่ก็ได้แสดงพฤติกรรมตามเจตคติที่มีอยู่

7.3 แนวทางเพื่อการเรียนรู้และเจตคติในการเป็นมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์ควรมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของตนเอง มีความรักในอาชีพมัคคุเทศก์มีใช้ทำด้วยความผืนใจหรือแสวงหาประโยชน์เพียงอย่างเดียว การเห็นความสำคัญของความต่างทางสังคม แนวทางการปลูกฝังเจตคติจากการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม มีเจตคติที่ดีในการเป็นมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา มีการประยุกต์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และกฎหมายไทย ในการเป็นมัคคุเทศก์ ในครั้งนี้มีนักวิชาการ และนักการศึกษาเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้หลายท่าน ดังนี้

เพ็ชรี รูปะวิเชตร์ (2554 : 58) กล่าวว่า แนวทางเพื่อการเรียนรู้ในความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีดังนี้

1. ต้องศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในปัจจุบันหรือองค์ประกอบที่ทำให้วัฒนธรรมของแต่ละชาติต่างมีความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงกัน
2. ต้องยอมรับในความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของชาติต่างๆด้วย การไม่คิดว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติ ไปจากวัฒนธรรมของเรา

ปรีดี พิศณุมิวธิ (2563: ออนไลน์) กล่าวว่า แนวทางเพื่อการเรียนรู้การเป็น มัคคุเทศก์ เป็นกระบวนการสำคัญในการก่อเกิดจิตสำนึกร่วมกัน ในการรักษาทรัพยากรทาง ประวัติศาสตร์ชุมชน ชุมชนจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย จน กลายเป็นพลังในการสร้างฐานความรู้ หลักสำคัญในการจัดการความรู้ประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว มีดังต่อไปนี้

1. มีการรวบรวมและสร้างเสริมองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ พร้อมนำเสนอสาระอย่างมีสีสันและเป็นวิชาการ
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในพื้นที่ ดำเนินการพัฒนาด้านนี้ อย่างจริงจัง
3. มีการวางแผนอย่างรอบด้านและดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยมีผลกระทบในเชิงลบต่อวิถีวัฒนธรรมอันดีงามของชาวชุมชนน้อยที่สุด
4. มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์การจัดสรรพื้นที่ในแหล่งโบราณสถานและ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อประโยชน์ใช้สอยอย่างเหมาะสมและยั่งยืน
5. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพื้นที่อย่างสร้างสรรค์
6. จัดสรรและดำเนินการบริหารจัดการต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวในระดับและ ปริมาณต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
7. มีการจัดเก็บสถิติตัวเลขของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ
8. มีระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล อย่างต่อเนื่อง
9. มีการสรุปบทเรียนเพื่อพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง

ณัฐวิทย์ ยิ้มเศรษฐี (2558 : 197) การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความแตกต่าง หรือความคล้ายคลึงกันกับวัฒนธรรมของประเทศเรา ยอมรับในความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของชาติ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีต่อวัฒนธรรมของเรา เรียนรู้วัฒนธรรมค่านิยม ความเชื่อของประเทศหรือ ชาติอื่นๆ สามารถสื่อสารได้

Allport (2009) กล่าวว่า แนวทางเพื่อการเรียนรู้และการลดอคติระหว่าง สมาชิก คือ การสื่อสารระหว่างกลุ่มประกอบด้วย

1. สถานะเท่ากัน ทั้งสองกลุ่มต้องมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ใน ความสัมพันธ์สมาชิกในกลุ่มควรมีภูมิหลังคุณสมบัติและลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ความแตกต่างใน ภูมิหลังทางวิชาการความรู้ด้านทักษะหรือประสบการณ์ หากคุณสมบัติเหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรู้

2. เป้าหมายทั่วไป ทั้งสองกลุ่มต้องทำงานกับปัญหาและแบ่งปันสิ่งนี้เป็นเป้าหมายร่วมกันซึ่งบางครั้งเรียกว่าเป้าหมายที่เหนือกว่า เป้าหมายที่จะบรรลุได้เมื่อสมาชิกของกลุ่มตั้งแต่สองกลุ่มทำงานร่วมกันโดยใช้ความพยายามและทรัพยากรร่วมกัน

3. ความร่วมมือระหว่างกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มต้องทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายร่วมกันโดยไม่มีการแข่งขัน

4. การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่กฎหมายหรือบุคลากร ทั้งสองกลุ่มต้องรับทราบอำนาจบางประการที่สนับสนุนการติดต่อและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ผู้ติดต่อควรส่งเสริมทัศนคติที่เป็นมิตรเป็นประโยชน์มีความเท่าเทียมและประณามการเปรียบเทียบในกลุ่มนอกกลุ่ม

Kenneth Cushner, Averil McClelland & Phillip Safford (2014: 67)

กล่าวว่า แนวทางเพื่อการเรียนรู้และลดอคติ มีดังนี้

1. พัฒนาการติดต่อทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม (Improving Social Contact and Intergroup Relations)

2. เพิ่มความซับซ้อนในการใช้สติปัญญา การคิดมีอย่างมีวิจารณญาณ (Increasing Cognitive Sophistication)

3. พัฒนาความเชื่อมั่นตนเองและความยอมรับตนเอง (Improving Self Confidence and Self-Acceptance)

จากที่กล่าวมาในข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางเพื่อการเรียนรู้และเจตคติในการเป็นมัคคุเทศก์ คือ กระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาทรัพยากรของท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย นำมาสู่การสร้างความรู้และการจัดการความรู้เพื่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7.4 การวัดเจตคติ

ไซมัวร์ รังสิยานุพงศ์ (2558: 56) กล่าวว่า การวัดเจตคติสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การออกแบบสัมภาษณ์ การแบ่งช่วงสเกล และวิธีพิเศษ ได้สรุปกล่าวถึงวิธีการวัดเจตคติไว้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกความคิด โดยการสนทนากันอย่างมีจุดมุ่งหมายตามแนววัตถุประสงค์ที่จะวัด ซึ่งเป็นวิธีการที่ง่ายและตรงไปตรงมามากที่สุด เนื่องจากเหมาะสมกับบุคคลทุกกลุ่มโดยเฉพาะผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก ข้อมูลที่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการถามของผู้สัมภาษณ์ การวัดเจตคติโดยการสัมภาษณ์จะต้องสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ดีเป็นมาตรฐานก่อน ข้อคำถามแต่ละข้อจะต้องกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบความรู้สึกต่อเป้าเจตคติที่ผู้ทำการสัมภาษณ์ต้องการได้ข้อคำถามหรือข้อรายการนั้น วิธีนี้อาจมี

ข้อจำกัดในกรณีที่ ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เต็มใจหรือไม่ให้ความร่วมมือในการตอบทำให้ข้อมูลที่得不ตรง กับความเป็นจริง ผู้ถามอาจไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบเพราะผู้ตอบอาจบิดเบือนคำตอบ เนื่องจากอาจเกิดความเกรงกลัวต่อการแสดงความคิดเห็น วิธีการแก้ไข คือ ผู้สัมภาษณ์ต้องสร้าง บรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้เป็นกันเอง ให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจไม่เคร่งเครียด มีความเป็นอิสระ และ แน่ใจว่าคำตอบของเขาจะเป็นความลับ

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการวัดเจตคติโดยการศึกษาและบันทึก พฤติกรรมที่สะท้อนเจตคติอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีแบบแผนเพื่อให้ทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีเจตคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยเป็นอย่างไร ดังนั้นจึงต้องสังเกตในสถานการณ์ที่แท้จริง และไม่ควรถูกผู้ถูก สังเกตรู้ตัว เพื่อป้องกันการได้ข้อมูลที่เกิดจากการเสแสร้ง มีข้อจำกัด คือในบางสถานการณ์ไม่อาจ สังเกตได้ ถ้าไม่มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น เครื่องมือสำคัญของการสังเกต คือ การใช้ตาและหู โดยการ ฝาดู เนื่องจากการบันทึกในสมองจะทำให้ลืมง่ายจึงจำเป็นต้องสร้างข้อรายการ (Checklist) ที่จะใช้ ในการสังเกตไว้ให้พร้อม ถ้าพฤติกรรมนั้นปรากฏก็จะได้บันทึกไว้ทันที

3. การรายงานตัวเอง (Self-Report) เป็นการใช้แบบวัดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ออกมาตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส คือสิ่งเร้าที่เป็นข้อความ ข้อคำถามหรือภาพ เพื่อให้ผู้สอบแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้กับคนกลุ่มใหญ่

4. เทคนิคจินตนาการหรือการฉายออก (Projective Technique) เป็นวิธีการวัด ทางอ้อมที่ใช้แบบวัดที่มีคำถามที่ลึกซึ้งขึ้นจากเดิม สถานการณ์ที่กำหนดให้จะไม่มีการสร้างแน่นอน ทำให้ผู้สอบจะต้องจินตนาการออกมาตามแต่ประสบการณ์เดิมของตน แต่ละคนจะแสดงออกมาไม่ เหมือนกัน

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) เป็นวิธีการตรวจหาความ ผิดปกติที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทางจิตวิทยาของบุคคล การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้าหรือ เครื่องมืออื่น ๆ ในการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพของร่างกาย แต่สร้างเฉพาะเพื่อจะวัดความรู้สึก อันทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดเจตคติมีหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การรายงาน ตัวเอง เทคนิคจินตนาการหรือการฉายออก และการวัดทางสรีระภาพ สำหรับการวัดเจตคติต่อการ เป็นมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยได้เลือก ใช้แบบการรายงานตัวเอง เป็นการใช้แบบวัดเพื่อให้ ผู้ตอบแสดงความรู้สึกความคิดเห็นต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้กับคนกลุ่มใหญ่ได้

8. วิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

นิธิโรจน์ เกษมฤทธิขจร และภุษา เสวกพันธ์ (2560: บทคัดย่อ) ได้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์สมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์สมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น 2) การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น และ 3) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบคู่ขนาน ซึ่งให้ความสำคัญกับวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เท่าเทียมกัน โดยนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนเทศบาลวัดแหลมสุวรรณาราม (พัฒนารวมวิทยา) จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) หลักสูตรท้องถิ่น 2) แบบวัดคุณลักษณะการเกิดอัตลักษณ์สมุทรสาคร 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบสังเกตการณ์ปฏิบัติตามอัตลักษณ์สมุทรสาคร และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test dependent)

ชิตีพัทธ์ สุขเกษมศิลป์ (2561 : 92-94) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องคชศึกษา การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องคชศึกษา 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง คชศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนช่างบุญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น แผนการจัดการเรียนรู้แบบสอบถามเพื่อศึกษา ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แบบประเมินหลักสูตรท้องถิ่น แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดภาคปฏิบัติและแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรคชศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนได้แก่ ทดสอบลำดับพิสัยวิลคอกซัน ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 16 ประการ คือ ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้การจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้โครงสร้าง อัตราเวลาเรียน การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ 2) ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น พบว่านักเรียนที่ได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่น มีคะแนน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีผลการวัดภาคปฏิบัติในระดับดีมาก และนักเรียนพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

วิศิระ เชียงหว่อง (2561: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ป่าชายเลนคือชีวิต ซึ่งผลการวิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ป่าชายเลน คือ ชีวิต 2) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่ม เรื่อง ป่าชายเลนคือ ชีวิต 3) ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ป่าชายเลน คือ ชีวิต 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ป่าชายเลน คือ ชีวิต เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ เรื่อง ป่าชายเลนคือ ชีวิต ความสามารถในการทำโครงการ และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ป่าชายเลน คือ ชีวิต และเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ป่าชายเลน คือ ชีวิต หน่วยการเรียนรู้ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ป่าชายเลน คือ ชีวิต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้การศึกษาก่อนและหลังใช้หลักสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการ และนักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับป่าชายเลน มีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นที่มีป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์

พนัชกร พิทธิยะกุล และคณะ (2563: 462 - 463) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: “มรดกภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอ” แบบมีส่วนร่วมของเยาวชน ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “มรดกภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอ” แบบมีส่วนร่วมของเยาวชน ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เจ้าของมรดกภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอจำนวน 3 คน และเยาวชนจำนวน 5 คน ใช้วิธีการจัดการความรู้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ให้ชุมชนเข้าร่วมออกแบบหลักสูตร ผ้าทอเกาะยอตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและถอดองค์ความรู้จากเจ้าของมรดกภูมิปัญญาผ้าทอเพื่อนำมาสังเคราะห์ จัดระเบียบความรู้ เป็นหมวดหมู่ และสรุป เพื่อนำเสนอ ข้อมูลเชิงพรรณนาแต่ละประเด็น พบว่า ชุมชนต้องการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นผ้าทอเกาะยอที่สกัดองค์ความรู้มาจากเจ้าของมรดกทางภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอโดยตรง ได้แก่ องค์ความรู้ ด้านประวัติการทอผ้า ขั้นตอนวิธีการทอผ้า การออกแบบและ

ประยุกต์ลายผ้า ซึ่งเป็นหลักสูตร ที่มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ 2) กำหนดโครงสร้าง 3) การออกแบบกิจกรรมการทอผ้า 4) วัดผลประเมินผล ที่ออกมาเป็นชิ้นงานที่ประเมินจากเจ้าของมรดกภูมิปัญญา

อารยา ดาเกลี้ยง (2565 : 69-70) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง อาหารถิ่นไทยวน ตำบลน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตร ศึกษาผลการใช้หลักสูตรด้านความรู้ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตร เรื่อง อาหารถิ่นไทยวน ตำบลน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเมืองตรอน 3 อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 9 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 112 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำอ่าง (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ที่ 163) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรเรื่อง อาหารถิ่นไทยวน แบบทดสอบด้านความรู้แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง อาหารถิ่นไทยวน ตำบลน้ำอ่างจังหวัดอุดรดิตถ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยแผนการจัดการเรียนรู้ 13 แผน ใช้เวลาเรียน 20 ชั่วโมง ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการใช้หลักสูตรพบว่านักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะการปฏิบัติงานมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.63 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนร้อยละ 75.86 ถึง 100 มีคุณลักษณะด้านมีวินัยมีความรับผิดชอบ มีความสามัคคีและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

Negin Mirriahi (2015: 3-5) ได้ศึกษา เรื่อง กรอบการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับการออกแบบหลักสูตรและการพัฒนาวิชาชีพ ได้นำเสนอการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี (Blended Learning) คือ กระบวนการ บูรณาการของกลยุทธ์และการจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยี และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ และเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น และหลักสูตรผ่านกรอบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานตามรูปแบบ RASE คือ 1) ข้อมูล (Resources) ได้แก่ ความพร้อมของทรัพยากร และความพร้อมของการประเมินความก้าวหน้าของทรัพยากร 2) กิจกรรม (Activities) ได้แก่ การเลือกกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์และการเห็นแบบซึ่งหน้า การใช้เทคโนโลยี

เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่หลากหลายและกิจกรรมออนไลน์ที่ส่งเสริมต่อกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การสนับสนุน (Support) ได้แก่ สนับสนุนทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของนักเรียน โอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์ และข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ 4) การประเมินผล (Evaluation) ได้แก่ การออกแบบภาระงานในการวัดผล การติดตามความก้าวหน้าของภาระงานนักเรียน และการประเมินตนเองและเพื่อน ซึ่งในการจัดทำหลักสูตร หรือกรอบมาตรฐานทางวิชาชีพ ควรคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Özkan Akman (2016 : 1153) ได้ศึกษา บริบทการใช้การเรียนรู้และการสอนเชิงรุกวิธีการและเทคนิคของครูสังคมศึกษา วัดดูประสงค์ของการศึกษารั้ครั้งนี้คือเพื่อกำหนดวิธีการและเทคนิคการเรียนรู้และการสอนเชิงรุกซึ่งศึกษาจากครูสังคมศึกษาที่ทำงานในโรงเรียนของรัฐประเทศตุรกีการวิจัยมีครูสังคมศึกษาเพียง 241 คนเท่านั้น เหล่านี้สุ่มเลือกครูจากภูมิภาคต่างๆของประเทศตุรกี ผลการวิจัยพบว่า รูปการสอนการสอนเชิงรุกที่นิยมใช้กันมาก คือ การสอนแบบโครงการแผนผังมโนทัศน์ การหาเหตุผล ผลลัพธ์ การสอนผ่านลงมือปฏิบัติ ซึ่งการเลือกใช้รูปแบบการสอนเชิงรุกวิธีการและเทคนิคของแต่ละโรงเรียนจะแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละโรงเรียน

Susan M. Drake and Joanne L. Reid (2018 : 31) ได้ศึกษา เรื่อง หลักสูตรบูรณาการ วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพที่เสริมสร้างความสามารถแห่งศตวรรษที่ 21 และได้นำเสนอแบบบูรณาการหลักสูตรเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้นำเสนอกรอบหลักสูตรที่ครอบคลุมความรู้สิ่งที่ต้องทำ และสิ่งที่ต้องเกิดขึ้น ซึ่งจะระบุความสามารถที่อธิบายไว้ในชั้นต่างๆ จากนั้นได้เสนอกระบวนการวางแผนการออกแบบย้อนหลัง (Backward design) ที่ช่วยให้สร้างสรรค์และสอดคล้องกันการออกแบบหลักสูตร มีการสำรวจแบบจำลองหลักสูตรบูรณาการตามด้วยการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบูรณาการ และสุดท้ายแสดงวิธีการนำความสามารถมารวมกันและหลักสูตรบูรณาการสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถแห่งศตวรรษที่ 21

Dedek Andrian (2018: 31) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาเครื่องมือในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นในอินโดนีเซีย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาโดย อปท. หลักสูตรท้องถิ่นคือการรักษาเอกลักษณ์หรือวัฒนธรรมของภูมิภาคด้วยระบบการศึกษาที่ดี นักเรียนที่เป็นเยาวชนสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นหรือภูมิภาคได้ ประเภทของงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 4 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะการสอบสวนขั้นต้น 2) ระยะการออกแบบ 3) ระยะการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 4) ระยะทดลอง จากการตรวจสอบเบื้องต้นได้การประเมิน 3 องค์ประกอบคือ 1) องค์ประกอบทรัพยากร 2) ส่วนประกอบของ

กระบวนการ 3) ส่วนประกอบนำออก ขั้นตอนการออกแบบจะทำโดยศึกษาทฤษฎี และพัฒนาเครื่องมือในรูปแบบของแบบสอบถามจำนวน 60 ข้อ ขั้นตอนการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด 1 คน และผู้ปฏิบัติงาน 8 คน ระยะเวลาทดลองดำเนินการ 2 ครั้งในขนาดเล็กและขนาดใหญ่ การทดลองขนาดเล็กได้รับการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันและความน่าเชื่อถือ การทดลองขนาดใหญ่วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันและสร้างความน่าเชื่อถือ จากผลการตรวจสอบความตรงและเชื่อถือได้ จำนวน 50 รายการ เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้และมีความเป็นไปได้ที่จะใช้ประเมินหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาโดย อปท. เครื่องมือนี้มีผลในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น

Weipeng Yang and Hui-Li (2020 : 48) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย:กรณีศึกษาหลักสูตรนวัตกรรมการในฮ่องกงโรงเรียนอนุบาล การศึกษานี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเชิงอุปนัยเพื่อทำความเข้าใจผลกระทบของวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลฮ่องกง สองแห่ง โดยมีการจัดตั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต และเอกสาร และทฤษฎีกิจกรรมทางวัฒนธรรม-ประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การละเล่นวัฒนธรรมท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย ประการแรกทั้งสองกรณีได้เรียนรู้จากรูปแบบและแนวทางที่หลากหลายระหว่างการปรับเปลี่ยนหลักสูตรส่งผลให้ความต้องการและแรงจูงใจที่ขัดแย้งกัน จากนั้นความขัดแย้งเหล่านี้ก็ได้รับการแก้ไขโดยวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการผสมผสานหลักสูตรและนวัตกรรมตลอดจนสืบทอดวัฒนธรรม ซึ่งการบูรณาการทางสังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและเพื่อจำกัดขอบเขตแนวทางปฏิบัติของหลักสูตรที่นำเข้ามาเพื่อให้แน่ใจว่ามีความลงตัวระหว่างหลักสูตรและบริบทของท้องถิ่น

Mia Heikkilä (2021: 752) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูฟินแลนด์ในหลักสูตรท้องถิ่นการพัฒนา: การศึกษาของกระบวนการใน 5 บริบทของโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติในฟินแลนด์วิธีต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบและการใช้หลักสูตรมีในช่วงสุดท้ายกระบวนการใช้หลักสูตรระดับชาติเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความรู้ในเนื้อหาหลากหลายแง่มุมของหลักสูตรระดับชาติ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความรู้การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการหลักสูตรล่าสุดในฟินแลนด์ โดยเฉพาะเพื่อตรวจสอบการมีส่วนร่วมของครูในงานหลักสูตรท้องถิ่น ในการศึกษาเชิงคุณภาพนี้ การสัมภาษณ์เป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ แนวคิดของ Hans en (1998) วิชาชีพครูในระดับต่าง ๆ มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าวิธีการจัดระเบียบการมีส่วนร่วม การจัดการการมีส่วนร่วม และการใช้เวลาในกระบวนการหลักสูตรท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมของครูและมีส่วนกำหนดระดับการมี

ส่วนร่วม ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ของครูที่มีต่อหลักสูตรมีการเชื่อมโยงกับส่วนรวมในการทำงานร่วมกันและการทำงานอย่างต่อเนื่องค่อนข้างสูง

8.2 วิจัยที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์

พิมพ์พรรณ รังสิกรรพุม (2553 : 45-48) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยชุมชนบนพื้นที่สูง ตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพในการจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยชุมชนตำบลทุ่งสมอ 2) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยชุมชนตำบลทุ่งสมอ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 44 คน ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านทุ่งสมอและหมู่บ้านนายาว หมู่ที่ 1 , 2 , 7, 11 จำนวน 10 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งสมอ และนักเรียนโรงเรียนบ้านนายาว จำนวน 30 คน และครู เก็บข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึก เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ตำบลทุ่งสมอ มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงธรรมชาติ ได้แก่ 1) ลานบินและผ้าวิวทอลง 2) ลานหินปุ่มหรือชาวบ้านเรียกกันว่าชานาหินร้อง 3) ถ้ำค้างคาว (ชาวบ้าน เรียกว่าถ้ำซ็อกสอยหรือถ้ำพระรูดงค์) 4) ถ้ำป่าขนาบและน้ำตกป่าขนาบ 5) ลานไหแตก 6) จุดชมวิวแปลง ปลูกป่า ปตท PT22 7) กงหันลม 8) เนินต้นสน 9) จุดชมดาวบนดิน มัคคุเทศก์สามารถพานักท่องเที่ยวเที่ยวได้ตั้งแต่ 7.00 น. 18.00 น. สำหรับการจัดการมัคคุเทศก์ของตำบลทุ่งสมอ ได้มีองค์การบริหารส่วนตำบลให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวโดยทางเต็นท์ที่ริมถนนแคมป์สน-นางัว และนักท่องเที่ยวบางคนก็สอบถามแม่ค้าพ่อค้าหรือตำรวจในพื้นที่ จึงเห็นได้ว่าชุมชนยังไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้คำแนะนำและพานักท่องเที่ยวไปเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นแต่อย่างใด

จากการวิจัยครั้งนี้ชุมชนได้กำหนดรูปแบบการจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยชุมชนบนพื้นที่สูงขึ้น ระยะเวลาที่ 1 รูปแบบประกอบด้วย แผนการพัฒนาการจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยชุมชนบนพื้นที่สูง และจัดตั้งชมรมมัคคุเทศก์ สำหรับแผนการพัฒนารูปแบบการจัดการมัคคุเทศก์ ได้แก่ 1) ประชุมทบทวนรูปแบบการจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 2) การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 3) ฝึกอบรมเรื่องการจัดการมัคคุเทศก์ 4) ศึกษาดูงานที่หมู่บ้านบุไทร จังหวัดนครนายก ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสาคร และตลาดโบราณจังหวัดสมุทรปราการ 5) ประชุมสรุปกำหนดรูปแบบการจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 6) จัดทำคู่มือการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และ 7) ลงฝึกปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ระยะเวลาที่ 2 ชุมชนและโรงเรียนได้ร่วมกันพัฒนารูปแบบการจัดการมัคคุเทศก์

ท้องถิ่นโดยชุมชนบนพื้นที่สูง โดยให้เป็นกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ตำบลทุ่งสมอ แบ่งมัคคุเทศก์เป็น 2 กลุ่ม คือ มัคคุเทศก์นำทาง ได้แก่ ประชาชนที่มีรถอีโก้ง จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มยุวมัคคุเทศก์ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งสมอ จำนวน 18 คน แต่ละกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มมัคคุเทศก์นำทาง ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ตามเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กำหนดไว้

2. กลุ่มยุวมัคคุเทศก์ ทำหน้าที่ในการนำพาและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยอยู่ประจำจุดคือ ที่เขาค้อทะเลภู ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จุดเสียงปิ่นแตก และสวนสมุนไพรที่บ้านนายแฉล้ม จันทรเทียน ศาลปู่ศาลย่า วัดทุ่งสมอ วัดนายาว วัดโคกแปลก และพระธาตุกาญจนา ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้และรวมกิจกรรมเกี่ยวกับ 1) พิธีกรรมลงยาลงนาย 2) การทำบุญลาน 3) การไหว้เจ้าแม่กวนอิม ที่วัดทุ่งสมอ 4) การสักการะไหว้พระธาตุกาญจนา 5) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 6) เขาค้อทะเลภู 7) สวนสมุนไพรบ้านประธานกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ตำบลทุ่งสมอ และ 8) จุดเสียงปิ่นแตก

กาญจนา เตียววานากุล (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบุรีโดยบูรณาการภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยบูรณาการภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) เพื่อทดลองใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ความรู้เกี่ยวกับวัดมหาธาตุวรวิหาร ความสามารถการเป็นมัคคุเทศก์และความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การวิจัยนี้เป็นเป็นการวิจัย และพัฒนา (R & D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Shot Case Study โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี จำนวน 15 คน ที่ได้มาด้วยการเป็นอาสาสมัคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับวัดมหาธาตุวรวิหาร 3) แบบประเมินความสามารถการเป็นมัคคุเทศก์ 4) แบบประเมินความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

ท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี โดยบูรณาการภาษาอังกฤษ ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องการให้มีการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นการศึกษาจากสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติตนเอง จากประสบการณ์ตรง ผ่านแหล่ง เรียนรู้ วัตถุประสงค์ผลตามสภาพจริง จากตัวผู้เรียนเอง เพื่อน ครูผู้สอนและนักท่องเที่ยง 2) ผลการ พัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยบูรณาการ ภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) แนวการปฏิบัติกิจกรรม 4) รูปแบบการจัด กิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์การเรียนรู้ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ 9) การวัดและประเมินผล 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 4 แผน ใช้ในการจัดการ เรียนรู้ด้วยการบูรณาการภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ 3) ผลการ ทดลองการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นจังหวัด เพชรบุรี โดยบูรณาการภาษาอังกฤษ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบประสบการณ์และเน้นการปฏิบัติ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นศึกษา 3) ขั้นปฏิบัติ 4) ขั้นสรุป 5) ขั้นปรับปรุง 6) ขั้นประเมินผล พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจ และความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ จากสถานที่จริงได้ดี และ 4) ผลการประเมินและปรับปรุงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า 1) ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารโดย ภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) ผู้เรียนมีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

อมรรัตน์ จิรินทร์ และคณะ (2563: 130) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์น้อยของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับ มัคคุเทศก์น้อยของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 2) เพื่อออกแบบและประเมินหลักสูตร ภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์น้อยของ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา เครื่องมือที่ใช้ใน งานวิจัยคือ 1) แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชาชนในพื้นที่ตำบลเกาะยอ และนำมา วิเคราะห์ หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) แบบตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเก็บข้อมูลจาก นักวิชาการ และนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ระดับความ คิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ตำบลเกาะยอในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เห็นว่าหลักสูตร ควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระ คุณสมบัติของ มัคคุเทศก์ และการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และการสังเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร ควรประกอบด้วย

หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัด การประเมินผล และแผนการฝึกอบรมทั้งหมด 7 แผน และ 2) การออกแบบและตรวจสอบหลักสูตร พบว่า ระดับความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จริยา ตันติวราชัย (2563 : 78-85) ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็น มัคคุเทศก์น้อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมของเยาวชน ในอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยแบบมีส่วนร่วม 3) เพื่อประเมินแนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อย ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ เยาวชนที่เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 31 คน มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เช่น การสังเกต และการสนทนาเป็นทางการ โดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเชื่อมโยงเป็นร้อยแก้วและแสดงผลของข้อมูลสำคัญต่อแนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยและวิเคราะห์ผลประเมินการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุดมีการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ อดบ.ราชาเทวะ การท่องเที่ยวในชุมชนที่อาศัยอยู่เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวในชุมชนที่ชื่นชอบเป็นการท่องเที่ยววิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่เคยได้รับการอบรมเป็นยุวมัคคุเทศก์ เคยการเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนเป็นบางครั้งชอบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองโดยผ่านลงมือทำจริง มีทักษะที่ดีหรือสิ่งที่ตนเองทำได้ดีคือการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ และความไม่มั่นใจใจตนเองเป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมเพื่อชุมชน และความพร้อมของเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านทักษะหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำเที่ยว รองลงมา คือด้านการติดต่อประสานงานและแก้ไขปัญหาในการนำเที่ยว ส่วนในด้านความรู้ในการนำเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามมีความพร้อมอยู่ในระดับน้อย แนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยแบบมีส่วนร่วม พบว่า ข้อมูลสำคัญของผู้บริหารปกครองท้องถิ่น เช่น กำหนดนโยบายที่ชัดเจนและประชุมร่วมกันของกองงานต่อกิจกรรมการเล่าเรื่องของดีชุมชนในทุกกิจกรรม กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักและจัดสรรงบประมาณกิจกรรมส่งเสริมเยาวชนนักเล่าเรื่องสร้างต้นแบบ

หรือนำร่องเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยเพื่อการถ่ายทอดเรื่องราวในพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน เป็นต้น และข้อมูลสำคัญของผู้ที่มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยตรง เช่น การมีประกาศเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนของหน่วยงานหรือการยอมรับเป็นชุมชน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในพื้นที่ของชุมชนช่วยให้เยาวชนได้ศึกษาและเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน มีพื้นที่สถานสาธารณชนสำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มเยาวชนใช้ในการแลกเปลี่ยนเรื่องราวของชุมชน และมีช่องทางสื่อสารกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของดีในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่เยาวชนสามารถเข้าถึงและสะดวกต่อการรับรู้ได้ง่าย เป็นต้น ซึ่งผลการประเมินเยาวชนหลังอบรมมัคคุเทศก์น้อยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ในการนำเที่ยว ส่วนในด้าน การติดต่อประสานงาน และแก้ไขปัญหาในการนำเที่ยวอยู่ในระดับมากและด้านทักษะ หน้าที่และความรับผิดชอบในการนำเที่ยวอยู่ในระดับมาก และผลจากฝึกปฏิบัติการนำเที่ยว พบว่าขาดประสบการณ์ด้านการติดต่อ ติดตามนักท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด รวมถึงยังขาดการประสานงานภายในทีมและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยเฉพาะการเปลี่ยนจุดนัดพบเพื่อการหลีกเลี่ยงเสียงดังอันเกิดจากการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

นิภาวรรณ วศินนิตวิวงศ์ และจิตฉัตรรงค์ เอี่ยมสำอางค์ (2565 : 160-161) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์ภาษาจีน โดยบูรณาการท้องถิ่นกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์ภาษาจีน โดยบูรณาการท้องถิ่นกาญจนบุรี 2) ศึกษาความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน 3) ศึกษาความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มา จากการเลือกแบบเจาะจงโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (แผนการเรียนภาษาจีน) จำนวน 17 คนที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์ภาษาจีน โดยบูรณาการท้องถิ่นกาญจนบุรี แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารภาษาจีน แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และแบบประเมินความพึงพอใจมี การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์ภาษาจีน โดยบูรณาการท้องถิ่นกาญจนบุรี ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) คำอธิบายรายวิชา 4) โครงสร้างหลักสูตร 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 7) การวัดและการประเมินผล และหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 2) นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนหลังฝึกอบรมสูง

กว่าก่อนฝึกอบรม 3) นักเรียนมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองโดยมีความเข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมาและตระหนักถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวของตนเอง และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในระดับมากที่สุด

Chilembwe & Mweiwa (2014) ศึกษาเรื่องการประเมินบทบาทของมัคคุเทศก์ในการสร้างภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทางและกำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรมมัคคุเทศก์นำเที่ยวเพื่อช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในการเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวในการเพิ่มประสบการณ์ และความท้าทายที่มัคคุเทศก์ต้องเผชิญในการนำเที่ยวและระบุแนวทางแก้ไขปัญหาที่ท้าทายสำหรับมัคคุเทศก์ในมาลาวี โดยใช้คำถามปลายเปิดแบบแบ่งกิ่งโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์ทั้งมัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวในมาลาวี ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการเป็นผู้นำเป็นตัวแทนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์และการอบรมยังไม่มีความเป็นมืออาชีพเพียงพอ ซึ่งข้อเสนอแนะควรจัดตั้งสมาคมการมัคคุเทศก์ให้ทั่วประเทศเพื่อฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน

สรุป

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ว่า หลักสูตรมีส่วนช่วยในการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า หลักสูตรองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรมีอยู่ 4 องค์ประกอบ ที่สำคัญดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล ซึ่งการพัฒนาหลักสูตร เป็นทั้งการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรืออาจจะนำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุง ให้ดียิ่งขึ้นก็ได้ โดยอาจจะมีกำหนดจุดมุ่งหมายกำหนดเนื้อหา การจัดการเรียนการสอนและวัดประเมินผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ประกอบไปด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) การเลือกเนื้อหา 4) ทดลองใช้หลักสูตร 5) การประเมินผลซึ่งเป็นกระบวนการรวบรวมและศึกษาข้อมูล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่มีการทดลองใช้หลักสูตร เพื่อดูว่าหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและจะได้พัฒนาต่อไป คือ 6) ปรับปรุงหลักสูตร โดยการวิจัยนั้นจะใช้การวิจัยและพัฒนา (R & D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Shot Case Study

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวกับมัคคุเทศก์ สรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์นั้นจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาและเรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่น โดยจะต้องมีพื้นที่สำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนใช้ในการแลกเปลี่ยนเรื่องราวของชุมชน และมีช่องทางสื่อสารกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของดีในท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวที่

นักเรียนสามารถเข้าถึงและสะดวกต่อการรับรู้ได้ง่ายและในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เกิด
ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์นั้นควรเน้นการศึกษาจากสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติตนเอง
จากประสบการณ์ตรง ผ่านแหล่งเรียนรู้ วัตถุประสงค์ประเมินผลตามสภาพจริง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

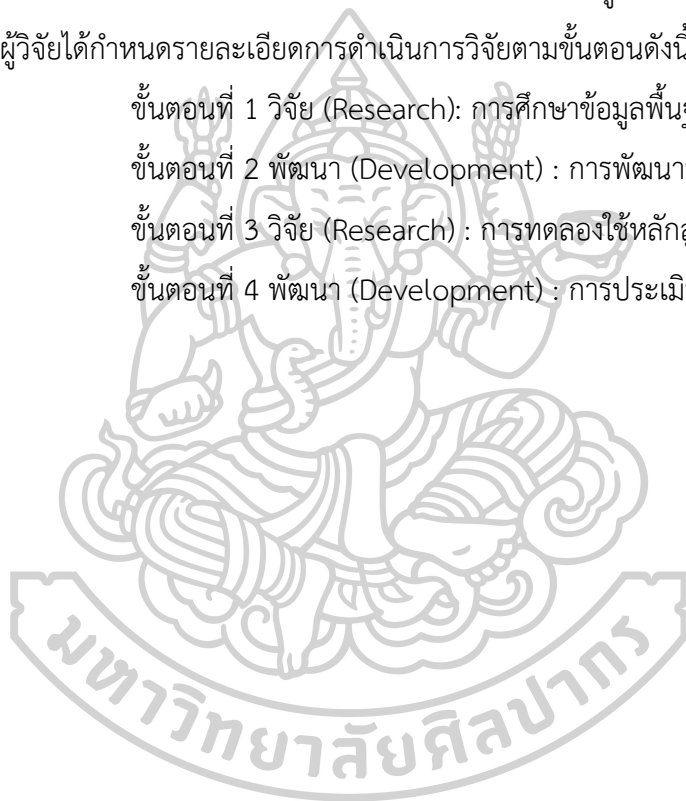
การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผล หลังการทดลอง (The One-Shot Case Design) โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 คน ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

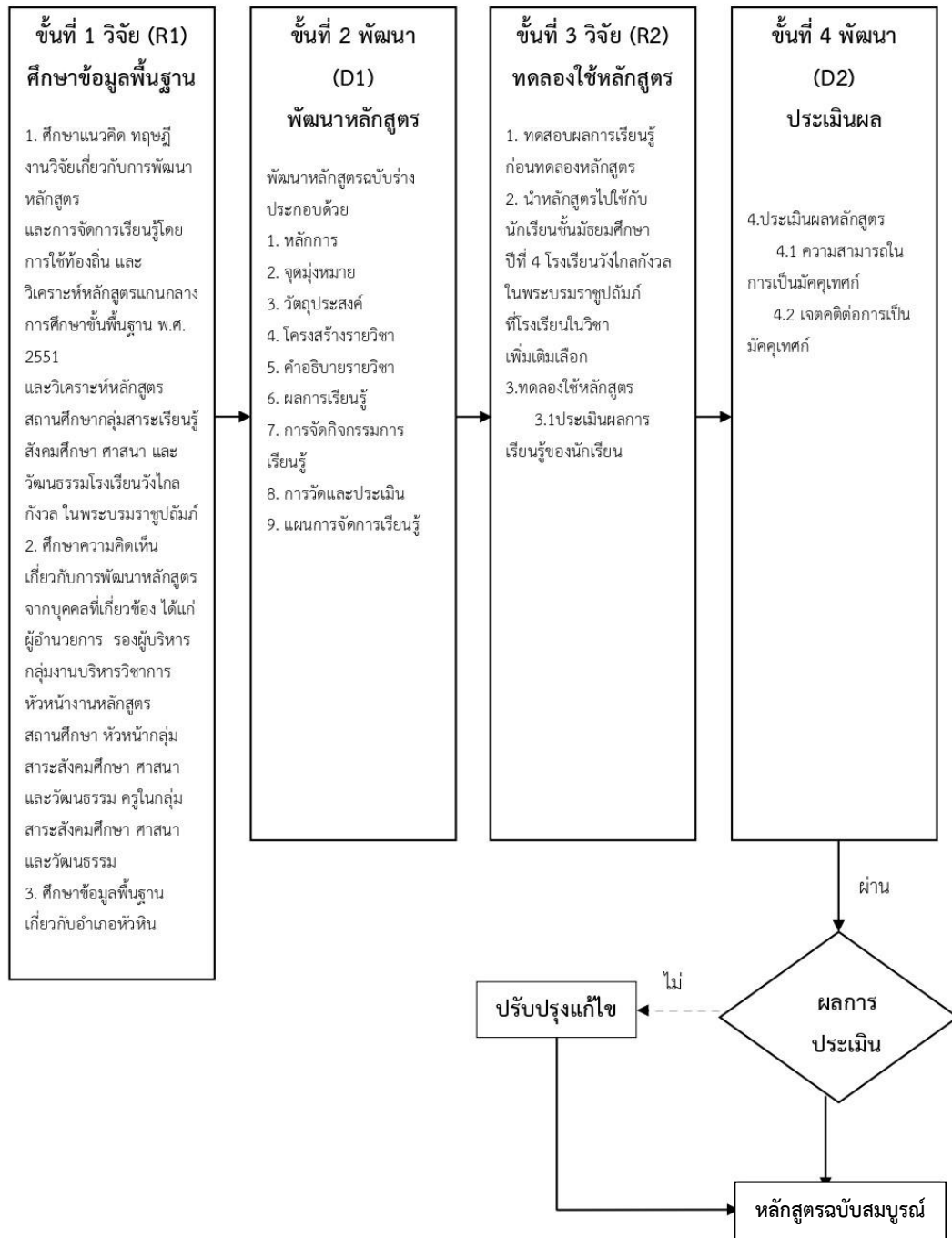
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research): การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) : การพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) : การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development) : การประเมินผลหลักสูตร

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research): การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ท้องถิ่น และวิธีการศึกษาท้องถิ่นโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผล
2. วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตร สถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง มัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้าน ความสำคัญ องค์ประกอบที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลจากผู้อำนวยการ รองผู้บริหารกลุ่มงานบริหารวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตร สถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม Active Learning ในการศึกษาท้องถิ่น โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อพัฒนาหลักสูตร ฉบับร่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย สำหรับข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความสำคัญและองค์ประกอบที่จำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรในด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านผลการเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และสำรวจข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับอำเภอหัวหิน ทั้งด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหาพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. สร้างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นตามขอบเขตเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด โดยกำหนดเป็นประเด็นคำถามคำถามปลายเปิด (Open Ended Form)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 ฉบับ โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในตอนที่ 1 ใช้สถิติค่าร้อยละ (%) และความคิดเห็น ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ความคิดเห็นตามประเด็นคำถาม และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

ตารางที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1: ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตร และการจัดการ เรียนรู้ผ่านกิจกรรมActive Learning ในการศึกษา ท้องถิ่น</p>	<p>- ศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>- เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตร - เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม Active Learning</p>	<p>- เอกสารและงานวิจัย/ วิเคราะห์เนื้อหา</p>
<p>2. ศึกษาข้อมูลของอำเภอ หัวหิน และความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ในด้านความต้องการ หลักสูตร ความสำคัญองค์ประกอบ หลักสูตร สารการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน</p>	<p>- ศึกษาเอกสาร - สัมภาษณ์</p>	<p>- เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับการอำเภอหัวหิน - ผู้บริหารสถานศึกษา - รองผู้บริหารกลุ่มงาน บริหารวิชาการ - หัวหน้างานหลักสูตร สถานศึกษา - หัวหน้ากลุ่มสาระสังคม ศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม - ครูกลุ่มสาระสังคม ศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม</p>	<p>- เอกสาร/วิเคราะห์ เนื้อหา - แบบสัมภาษณ์/ ค่าร้อยละ (%) และ วิเคราะห์เนื้อหา แบบพรรณนาความ</p>

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development): การพัฒนาหลักสูตร

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการพัฒนาหลักสูตร

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก ขั้นตอนที่ 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอหัวหิน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ การศึกษาความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผ่านการร่วมมือกันวิเคราะห์แล้ว ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างที่ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงสร้างรายวิชา 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และ 9) แผนการจัดการเรียนรู้

2. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและท้องถิ่น จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 1 คน เมื่อสร้างหลักสูตรเสร็จต้องมีการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ โดยตรวจสอบด้านความเหมาะสมและสอดคล้องขององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 สิ่งที่ต้องตรวจสอบ คือ ส่วนประกอบของหลักสูตร ได้แก่ แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ ว่าสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด

- 2.2 ผู้ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญประกอบไปด้วย

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจำนวน 1 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ และตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

2.2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและท้องถิ่นจำนวน 1 คน ตรวจสอบเกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร และการวัดผลและประเมินผล และตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่

2.2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน 1 คน ตรวจสอบเกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร และการวัดผลและประเมินผล และตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ คือ แบบประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตร และข้อเสนอแนะ

2.4 การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นพร้อมทั้งหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาตรวจสอบคุณภาพโครงร่างหลักสูตร โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น อยู่ระหว่าง 3.67 - 4.33 อยู่ในระดับมาก ด้านส่วนประกอบของหลักสูตรฉบับร่าง โดยสำหรับนำไปทดลองใช้ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอโดยการเขียนพรรณนาความ (ดังภาคผนวก ค หน้าที่ 181)

3. การปรับปรุงหลักสูตร นำผลการประเมินหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองใช้

4. แบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ ขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน

4.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ระดับคุณภาพตามรายการประเมิน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

ประเด็น	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
ความรู้ในการนำชมสถานที่					
1.ประวัติศาสตร์ 2.ภูมิศาสตร์ 3.เศรษฐกิจ 4.สังคม วัฒนธรรม 5.แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่	มีความรู้ในการนำชมสถานที่ทางสังคมศึกษาครบถ้วนทั้ง 5 ประเด็น	มีความรู้ในการนำชมสถานที่ทางสังคมศึกษา 4 ประเด็น	มีความรู้ในการนำชมสถานที่ทางสังคมศึกษา 3 ประเด็น	มีความรู้ในการนำชมสถานที่ทางสังคมศึกษา 2 ประเด็น	มีความรู้ในการนำชมสถานที่ทางสังคมศึกษา 1 ประเด็น
ด้านเทคนิคนำเที่ยว					
1.การวางแผน 2.การแก้ปัญหา 3.การสร้างกิจกรรม 4.การจัดเก็บข้อมูล 5.ศิลปะในการพูด	มีเทคนิคนำเที่ยวครบถ้วนทั้ง 5 ประเด็น	มีเทคนิคนำเที่ยว 4 ประเด็น	มีเทคนิคนำเที่ยว 3 ประเด็น	มีเทคนิคนำเที่ยว 2 ประเด็น	มีเทคนิคนำเที่ยว 1 ประเด็น
ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์					
1.อำนวยความสะดวก 2.บุคลิกภาพที่ดี 3.มนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4.รับผิดชอบต่อหน้าที่ 5.มีใจรักบริการ	มีจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ครบถ้วนทั้ง 5 ประเด็น	มีจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ 4 ประเด็น	มีจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ 3 ประเด็น	มีจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ 2 ประเด็น	มีจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ 1 ประเด็น

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย กำหนดค่าระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 นำแบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยให้ปรับค่าที่ใช้ในแบบประเมิน ปรับรายการประเมินในข้อที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน

4.4 นำแบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ ความสอดคล้องที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 โดยเกณฑ์ที่ผ่าน คือมากกว่า 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ดังภาคผนวก ค หน้าที่ 187)

4.5 นำแบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข

4.6 นำแบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยและกลุ่มนักเรียนความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์หลังจากที่จัดกระบวนการเรียนรู้เสร็จสิ้นตามหลักสูตรแล้วนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์ โดยใช้ระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ โดยหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์มากที่สุด
3.50 – 4.49	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์มาก
2.50 – 3.49	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ปานกลาง
1.50 – 2.49	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์น้อย

1.00 – 1.49 นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์น้อยที่สุด

5. แบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ เป็นเครื่องมือที่ใช้สอบถามความรู้สึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ที่มีต่อการเป็นมัคคุเทศก์ มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งองค์ประกอบของเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษาแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านความรู้ต่อการเป็นมัคคุเทศก์ 2) ด้านความรู้สึกต่อการเป็นมัคคุเทศก์ และ 3) ด้านพฤติกรรมต่อการเป็นมัคคุเทศก์

5.2 สร้างแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อประกอบคุณลักษณะที่ต้องการวัดทั้ง 3 องค์ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประเมินเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเป็นประเมินเจตคติที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย กำหนดค่าระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 นำแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยได้ปรับแบบประเมินให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินเจตคติ โดยแบ่งเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านความรู้สึก และ 3) ด้านพฤติกรรม

5.4 นำแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง นำค่าดัชนี ความสอดคล้องที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 โดยเกณฑ์ที่ผ่านคือมากกว่า 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ดังภาคผนวก ค หน้าที่ 188)

5.5 นำแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข

5.6 นำแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ในหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน โดยหาค่าร้อยละ (%) คะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์การแปลความหมายของความคิดเห็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์มากที่สุด
3.50 – 4.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์มาก
2.50 – 3.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ปานกลาง
1.50 – 2.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์น้อย
1.00 – 1.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์น้อยที่สุด

ตารางที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2: การพัฒนาหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน	- ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร - การสัมภาษณ์	- ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสอน ด้าน การวัดผลประเมินผล	- วิเคราะห์เนื้อหา
2. เพื่อประเมินหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน	- ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบในการพัฒนาหลักสูตร - ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของหลักสูตร - ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถการเป็นมัคคุเทศก์ - ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์	- ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสอน ด้าน การวัดผลประเมินผล	- แบบประเมินหลักสูตรฉบับร่าง - วิเคราะห์เนื้อหา
3. เพื่อปรับปรุงหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน	- ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามการประเมินของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาทดลองใช้	- ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล	- หลักสูตร และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) : การทดลองใช้หลักสูตร

วัตถุประสงค์ เพื่อทดลองทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน เพื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทดลองใช้หลักสูตร ตามการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และในการทดลองใช้หลักสูตรมีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลหลังการทดลอง (The One-Shot Case Design)

แบบแผนการวิจัย

ทดลอง	ทดสอบหลัง
X	T

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัยมีความหมาย ดังนี้

X หมายถึง การทดลองใช้หลักสูตร

T หมายถึง การทดสอบผลการเรียนรู้หลังใช้หลักสูตร

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 197 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการทดลองหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ได้แก่ นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมตามความสนใจของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 คน โดยใช้อาสาสมัคร (Volunteer Sampling)

วิธีดำเนินการ ในการทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน มีวิธีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
2. ทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมเลือกตามความสนใจของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 คน ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 – 8 มีนาคม 2567 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 10 สัปดาห์ รวมระยะเวลาทั้งหมด 20 ชั่วโมง โดยจัดให้มีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา จำนวน 5 ชั่วโมง

หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย จำนวน 5 ชั่วโมง

หน่วยที่ 3 ยูวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน จำนวน 10 ชั่วโมง

3. ในการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน โรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ตามการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กับนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมเลือกตามความสนใจของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3.2 ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน โดยแบ่งการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.2.1 ภาคทฤษฎี เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา 2) มัคคุเทศก์น้อย และ 3) ยูวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหินและจัดการเรียนรู้ ตามกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และการประเมินผล

3.2.2 ภาคปฏิบัติ เป็นการให้นักเรียนปฏิบัติเป็นรายกลุ่ม ทำกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และฝึกความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

3.3 หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนจบหลักสูตรแล้วมีการวัดและประเมินผล ตามผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและหลักเกณฑ์การให้คะแนนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ

1.2 ศึกษาเอกสารประกอบความรู้เกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นอำเภอหัวหิน และแนวการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning

1.3 สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และครอบคลุมเนื้อหา โดยจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดน้ำหนักเนื้อหาตามความสำคัญ จากนั้นจึงกำหนดจำนวนข้อสอบทั้งหมดที่ต้องการใช้จริง โดยสร้างข้อสอบตามเนื้อหาวิชา สำหรับข้อสอบที่จัดทำครั้งนี้

เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก มีวิธีการตรวจให้คะแนน ตอบ ถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน จำนวน 60 ข้อ และทำการคัดเลือกเพื่อนำไปใช้จริงจำนวน 30 ข้อ โดยวัดทักษะพิสัยที่แสดงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2000) ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดน้ำหนักเนื้อหาในหลักสูตรของแบบทดสอบ

หน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	พฤติกรรม						รวม (ข้อ)
		จำ	เข้าใจ	ประยุกต์ใช้	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	
หน่วยที่ 1 หัว หินเมืองแห่ง การเรียนรู้ทาง สังคมศึกษา	มีความรู้ และความเข้าใจ เกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิ ประเทศ ประวัติของ สถานที่สำคัญและแหล่ง เรียนรู้ในอำเภอหัวหินใน อำเภอหัวหิน	1	1	2	2	2	2	10
หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย	มีความรู้ ความเข้าใจใน บทบาทการเป็นมัคคุเทศก์ ทางสังคมศึกษา	1	1	2	2	2	2	10
หน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์ พาชมเมืองหัวหิน	1) นำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน 2) สร้างสื่อนำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน 3) เจตคติที่ดีในการอนุรักษ์ และพัฒนาท้องถิ่น	1	1	2	2	2	2	10
รวม		3	3	6	6	6	6	30

เกณฑ์คะแนนผลการเรียนรู้

23 – 30 คะแนน หมายถึง ผลการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับสูง

15 – 22 คะแนน หมายถึง ผลการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

0 – 14 คะแนน หมายถึง ผลการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับต่ำ

1.4 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และใส่รายละเอียด

1.5 ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่าความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ โดยเกณฑ์ที่ผ่านคือ มากกว่า 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยพิจารณาความสอดคล้องเป็นรายชื่อของแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง จากนั้นนำค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) โดยคัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 60 ข้อ เพื่อนำไปทดสอบผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 8 คน โดยการศึกษาครั้งนี้ มีค่าความยาก (p) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ข้อที่สามารถนำไปใช้ได้ อยู่ระหว่าง 0.38 – 0.75 โดยใช้เกณฑ์ความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ข้อที่สามารถนำไปใช้ได้ อยู่ระหว่าง 0.25 – 0.75 โดยใช้เกณฑ์อำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

1.6 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ไปหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 (ดังภาคผนวก ค หน้าที่ 184)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้หลังใช้หลักสูตรมาหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยทางโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กำหนดค่าเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2565 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร้อยละ 72 โดยในครั้งนี้อยู่สูงกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 75

ตารางที่ 6 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้หลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	- ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการใช้หลักสูตร	นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมตามความสนใจของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน
	- ทดลองใช้หลักสูตร	นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมตามความสนใจของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน	- หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน - แผนการจัดการเรียนรู้
	- ทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้	นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมตามความสนใจของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้/หาค่าร้อยละ (%) คะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ แผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลหลังการทดลอง (The One-Shot Case Design)

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development) : การประเมินผลหลักสูตร

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

วิธีการในการประเมินหลักสูตร

นำผลการประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ และการประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ มาปรับปรุงแก้ไข

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยและกลุ่มนักเรียนความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์หลังจากที่จัดกระบวนการเรียนรู้เสร็จสิ้นตามหลักสูตรแล้วนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์ โดยใช้ระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ โดยหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์มากที่สุด
3.50 – 4.49	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์มาก
2.50 – 3.49	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ปานกลาง
1.50 – 2.49	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์น้อย
1.00 – 1.49	นักเรียนมีระดับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์น้อยที่สุด

2. แบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ เป็นเครื่องมือที่ใช้สอบถามความรู้สึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ที่มีต่อการเป็นมัคคุเทศก์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ในหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน โดยหาค่าร้อยละ (%) คะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เถลถายการแปลความหมายของความคิดเห็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์มากที่สุด
3.50 – 4.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์มาก
2.50 – 3.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ปานกลาง
1.50 – 2.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์น้อย
1.00 – 1.49	นักเรียนมีระดับเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์น้อยที่สุด

ตารางที่ 7 วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 4 : ประเมินผลหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อประเมิน ความสามารถในการเป็น มัคคุเทศก์	- ประเมิน ความสามารถในการเป็น มัคคุเทศก์	นักเรียนที่เรียนใน แผนการเรียนภาษาที่ จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติม เลือกตามความสนใจของ นักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบประเมิน ความสามารถในการเป็น มัคคุเทศก์/คะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อ การเป็นมัคคุเทศก์	- ศึกษาเจตคติต่อการ เป็นมัคคุเทศก์	นักเรียนที่เรียนใน แผนการเรียนภาษาที่ จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติม เลือกตามความสนใจของ นักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบประเมินเจตคติ ต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ของนักเรียน /หาค่าร้อยละ (%)คะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นสามารถสรุปวิธีดำเนินการวิจัยการพัฒนาหลักสูตร
รายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัง
ไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย</p>	<p>- ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>- เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>- เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม</p> <p>Active Learning</p>	<p>- เอกสารและงานวิจัย/วิเคราะห์เนื้อหา</p>
	<p>- ศึกษาเอกสาร</p> <p>- สัมภาษณ์</p>	<p>- เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับอำเภอหัวหิน</p> <p>- ผู้บริหารสถานศึกษา</p> <p>- รองผู้บริหารกลุ่มงานบริหารวิชาการ</p> <p>- หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา</p> <p>- หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p> <p>- ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p>	<p>- เอกสาร/วิเคราะห์เนื้อหา</p> <p>- แบบสัมภาษณ์/ค่าร้อยละ (%) และวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาความ</p>

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)

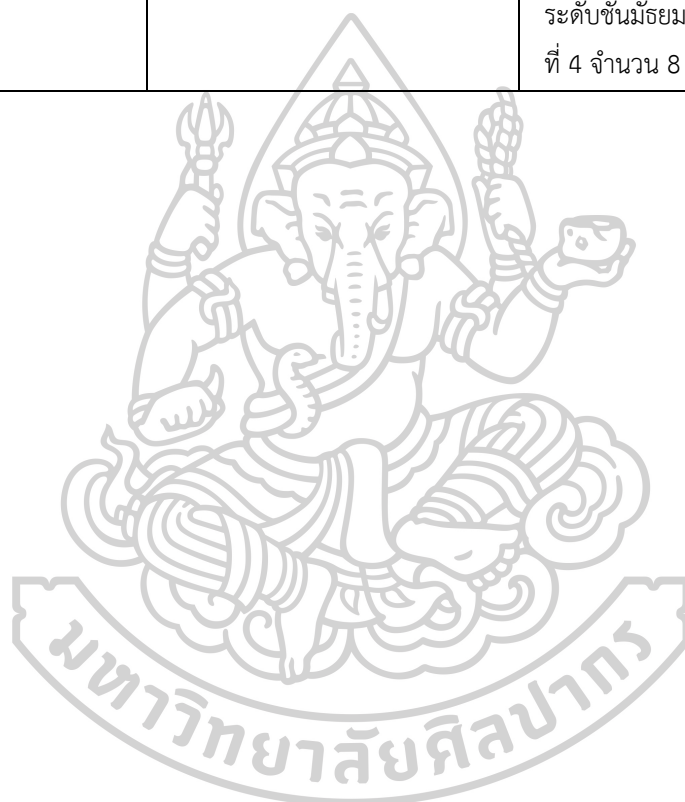
วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	<ul style="list-style-type: none"> - จุดมุ่งหมาย - วัตถุประสงค์ - โครงสร้างรายวิชา - คำอธิบายรายวิชา - ผลการเรียนรู้ - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ - การวัดและประเมิน - แผนการจัดการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์เนื้อหา
	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบในการพัฒนาหลักสูตร - ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของหลักสูตร - ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถเป็นมัคคุเทศก์ - ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินหลักสูตรฉบับร่าง - วิเคราะห์เนื้อหา
	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามการประเมินของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาทดลองใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตร และการวิเคราะห์เนื้อหา

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
3. เพื่อทดลองใช้ หลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัว หินสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	- ทดสอบความรู้ ความเข้าใจก่อน การใช้หลักสูตร	นักเรียนที่เรียนใน แผนการเรียนภาษาที่ จะต้องเลือกวิชา เพิ่มเติมเลือกตามความ สนใจของนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้ก่อนเรียน
	- ทดลองใช้หลักสูตร	นักเรียนที่เรียนใน แผนการเรียนภาษาที่ จะต้องเลือกวิชา เพิ่มเติมเลือกตามความ สนใจของนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 4 จำนวน 8 คน	- หลักสูตรรายวิชา เพิ่มเติม เรื่องยุ วมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน - แผนการจัดการเรียนรู้
	- ทดสอบเพื่อ ประเมินผลการเรียนรู้	นักเรียนที่เรียนใน แผนการเรียนภาษาที่ จะต้องเลือกวิชา เพิ่มเติมเลือกตามความ สนใจของนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้/หาค่าร้อยละ (%) คะแนนเฉลี่ย (<i>M</i>) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และ แผนการวิจัยแบบกลุ่ม เดี่ยววัดผลหลังการ ทดลอง (The One- Shot Case Design)
4. เพื่อประเมินผลหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย	- ประเมินความสามารถในการ เป็นมััคคุเทศก์	นักเรียนที่เรียนในแผนการ เรียนภาษาที่จะต้องเลือก วิชาเพิ่มเติมเลือกตามความ สนใจของนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบประเมิน ความสามารถในการ เป็นมััคคุเทศก์/คะแนน เฉลี่ย (<i>M</i>) ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 8 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
4. เพื่อประเมินผลหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	- ศึกษาเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์	นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนภาษาที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมเลือกตามความสนใจของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน	- แบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียน /หาค่าร้อยละ (%) คะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลหลังการทดลอง (The One-Shot Case Design) โดยใช้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านความสำคัญ องค์ประกอบที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลจากผู้อำนวยการ รองผู้บริหารกลุ่มงานบริหารวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม Active Learning ในการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละขั้นตอนตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งได้กำหนดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแกนหลักเพื่อกำหนดการจัดทำโครงสร้างและสาระหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้อง กับบริบทของสถานศึกษา และกรอบสาระหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครั้งนี้เป็นการสร้างหลักสูตรที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไรทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ และผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 4) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 5) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 6) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สาระการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้

สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้ 1) ศาสนา ศีลธรรมและ จริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือ ศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อ สังคมและส่วนรวม 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมือง การปกครองใน สังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและ ความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลุกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการ ดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก 3) เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่ายและการ บริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิต อย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4) ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิด จากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีตความเป็นมา ของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก 5) ภูมิศาสตร์ ลักษณะ ของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และ ภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ยังได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาเลือกเพิ่ม รายวิชามัคคุเทศก์น้อย มีผล การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในด้านการบริการการท่องเที่ยวท้องถิ่นของตน หลักการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญใน ท้องถิ่นของตนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และพันธกิจของโรงเรียนวังไกลกังวล ที่ผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่น คิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร และยังพบประเด็นที่ควรนำมาพัฒนาหลักสูตร คือ ยังขาดการบูรณาการกับสาระทั้ง 5 สาระในวิชาสังคม ศึกษา และในรายวิชามัคคุเทศก์น้อย ยังมีการกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นน้อย

1.2 การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน ผลปรากฏดังตาราง 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ประเด็นคำถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	3	60
- หญิง	2	40
2. อายุ		
- 20-30 ปี	1	20
- 31-40 ปี	2	40
- 41-50 ปี	1	20
- 51-60 ปี	1	20
3. ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	3	60
- ปริญญาโท	1	20
- ปริญญาเอก	1	20
4. ตำแหน่งการทำงาน		
- ผู้บริหาร	2	40
- ครูผู้สอน	3	60
5. ประสบการณ์ในการศึกษา อบรม สัมมนาที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร		
- ไม่มี	-	0
- มี	5	100

จากตาราง 9 พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 จบระดับปริญญาโทจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และจบระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และอยู่ในตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรม สัมมนาที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและองค์ประกอบที่จำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรมีผลการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ และทำอะไรได้บ้าง สรุปผลได้ดังนี้

ควรมีผลการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน สถานที่ แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน เพื่อให้เกิดทักษะในการสร้างความรู้เกี่ยวกับบริบทท้องถิ่น และมีทักษะด้านการเป็นมััคคุเทศก์ พร้อมทั้งมีการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติในท้องถิ่น ดังเช่นผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า “ควรมีผลการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ ประวัติของสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน และความภูมิใจในท้องถิ่น”

2. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรมีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหิน

ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ ความเป็นมาด้านประวัติศาสตร์ อีกทั้งภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม สังคม การดำรงชีวิตและเศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน ดังเช่นผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของอำเภอหัวหิน ภูมิปัญญาในอำเภอหัวหิน วัฒนธรรมประเพณีในอำเภอหัวหิน และวิถีการดำรงชีวิตในอำเภอหัวหิน”

3. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ควรมีการจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้าง และความจำเป็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้รู้ในท้องถิ่นที่จะมาช่วยในการจัดการเรียนรู้หรือไม่ มีสื่อการเรียนรู้อะไรบ้าง ที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และบูรณาการในวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยเชิญนักปราชญ์ในท้องถิ่นมาให้ความรู้ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรม ค่ายหรือการจัดการสอนในรูปแบบ Active Learning เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ดังเช่นผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และบูรณาการในวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น”

4. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรมีวิธีการวัดผลประเมินอย่างไร เพื่อให้ครอบคลุมองค์ความรู้ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ควรใช้การประเมินที่หลากหลาย เช่น ประเมินจากงาน ประเมินจากความสามารถ และการใช้แบบทดสอบในการวัดความรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมตามสภาพจริง ดังเช่นผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ควรประเมินตามสภาพจริงและใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย”

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาและหาคุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและองค์ประกอบที่จำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรทั้งหมดที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาและสร้างฉบับร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและท้องถิ่น จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน

2.1 ผลการร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับร่าง)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผลการสังเคราะห์จากรายวิชาเพิ่มเติมมััคคุเทศก์น้อยนำมาพัฒนา(ร่าง) หลักสูตร ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมิน และแผนการจัดการเรียนรู้มีรายละเอียด ดังนี้

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรเพื่อปวงชน
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

จุดมุ่งหมาย

1. มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์และพัฒนา
2. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
4. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
5. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหินในอำเภอหัวหิน (K)
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการเป็นมัคคุเทศก์ (K)
3. เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน(P)
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน(P)
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (A)

โครงสร้างรายวิชา

หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา มีเนื้อหาเกี่ยวกับที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ประวัติความเป็นมา สถานที่สำคัญ สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของอำเภอหัวหิน

หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายของมัคคุเทศก์บทบาทของมัคคุเทศก์ คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ และความสามารถของมัคคุเทศก์

หน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน มีเนื้อหาเกี่ยวกับสร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน และปฏิบัติมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษานำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาวิเคราะห์ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ประวัติความเป็นมา สถานที่สำคัญ สภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจของอำเภอหัวหิน การเป็นมัคคุเทศก์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ใช้ทักษะในการสืบค้นข้อมูล ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความใฝ่เรียนรู้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ เกิดจิตสำนึกและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหินในอำเภอหัวหิน (K)
2. มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการเป็นมัคคุเทศก์ (K)
3. สร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)

4. นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
5. เจตคติที่ดีในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (A)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวชี้วัดตามหลักสูตร

2. การจัดการเรียนรู้ในส่วนของเนื้อหาสาระและกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ใช้ทักษะ ในการสืบค้นข้อมูล ทักษะในการคิด ทักษะในการวิเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ ดังนี้

3.1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยการสืบสวนสอบสวน เป็นกิจกรรมแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย กิจกรรมที่ปฏิบัติจะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลจะค้นพบความรู้ที่ถูกต้องด้วยตนเอง

3.2 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสัมผัสสภาพที่แท้จริงของสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้วหรือที่กำลังศึกษาอยู่ ครูอาจฝึกทักษะการจดบันทึก การสำรวจ การทำแผนที่ แผนที่ การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งถือเป็นทักษะการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย

3.3 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้วิธีการสำรวจ เป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียน ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนไปสำรวจลักษณะภูมิประเทศของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ สำรวจสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สำรวจสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น จำนวนประชากร อาชีพ ลักษณะของที่อยู่อาศัย เป็นต้น โดยแบ่งเป็น 3 หน่วยดังนี้

หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา ประกอบด้วย

สภาพภูมิศาสตร์ แหล่งข้อมูลในท้องถิ่นทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสภาพทางกายภาพและปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติ แนวทางในการป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหิน

หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย ประกอบด้วย

ความหมาย บทบาท คุณลักษณะและความสามารถของมัคคุเทศก์ ประวัติของสถานที่สำคัญ และบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน การสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปให้เห็นถึงความเป็นมา ความสำคัญ และให้เห็นถึงพัฒนาการของสถานที่หรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน (แลหลังมองหน้า) มีการสรุป บทเรียน เรื่อง แลหลังมองหน้าหัวหิน โดยเขียนเป็นเส้นเวลา (Time line) ซึ่งจะแสดงพัฒนาการของ อำเภอหัวหิน โดยลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอำเภอหัวหินผ่านเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับ สถานที่สำคัญ ในอำเภอหัวหินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ (คุยเฟื่องเรื่องหัวหิน)

หน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน ประกอบด้วย

การวางแผนและเลือกสิ่งที่จะนำเสนอในอำเภอหัวหิน (หาที่เกี่ยวดู Plan & Select) ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญ ประวัติความเป็นมาของสถานที่นั้น (สำรวจดูดู Survey & Search) วิเคราะห์คุณค่าและจัดลำดับเนื้อหาข้อมูลหรือจัดระเบียบของข้อมูลที่ได้มาที่เพื่อจะนำมาใช้ในการ นำเสนอ (วิเคราะห์ดู Analyze & Appraise) นำข้อมูลจัดทำเป็น โปรแกรมท่องเที่ยว (เที่ยว 1 วัน ในอำเภอหัวหิน) (จัดทริปปู Synthetic & Design) เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวตามทริปปูที่วางไว้ (เล่าให้ ฟังดู Present & Tour) และสรุป อภิปรายผล

การวัดและประเมินผล

เน้นการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมิน เพื่อน และประเมินตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านความรู้ : การตอบคำถาม ชิ้นงาน ภาระงาน แบบทดสอบ การนำเสนอ

ด้านทักษะ/กระบวนการ : การตอบคำถาม ตรวจสอบงาน ทักษะในการเป็น

มัคคุเทศก์

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ : การสังเกตการทำงาน และแบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ใฝ่เรียนรู้

โดยมีเกณฑ์การวัดและประเมินผล หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเกณฑ์การวัดและประเมินผล เหมือนหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยมีหลักการตัดสินผลการเรียนดังนี้

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละมาตรฐาน

ต้องผ่านร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ สังกศศึกษา จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มัคคุเทศก์น้อยจำนวน
5 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน
จำนวน 10 ชั่วโมง

2.2 ผลการประเมินและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นการหาคุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน
หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงตามประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยได้เสนอให้
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีผลปรากฏดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการประเมินระดับคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยูวมัคคุเทศก์เมือง
หัวหิน

ที่	รายการ	M	S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
1	หลักการ	3.67	0.58	มาก	9
2	จุดมุ่งหมาย	4.33	0.58	มาก	1
3	วัตถุประสงค์	4.00	1.00	มาก	5
4	โครงสร้างรายวิชา	4.33	0.58	มาก	1
5	คำอธิบายรายวิชา	4.33	0.58	มาก	1
6	ผลการเรียนรู้	4.00	1.00	มาก	5
7	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.00	1.00	มาก	5
8	การวัดและประเมิน	4.00	1.00	มาก	5
9	แผนการจัดการเรียนรู้	4.33	0.58	มาก	1
รวม		4.11	0.77	มาก	

จากตารางที่ 10 ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยูวมัคคุเทศก์
เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ในภาพรวมมีค่าคุณภาพอยู่ในระดับมาก
($M=4.11$, $S.D.=0.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมาย
ด้านโครงสร้างรายวิชา ด้านคำอธิบายรายวิชา และด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ($M=4.33$, $S.D.=0.58$)
และด้านที่อยู่ในลำดับที่ 5 ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านผลการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ

ด้านการวัดและประเมินผล ($M=4.00$, $S.D.=1.00$) และด้านที่อยู่ในลำดับที่ 9 คือ ด้านหลักการของหลักสูตร ($M = 3.67$, $S.D.=0.58$) แสดงว่าหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ มีความเหมาะสมในระดับคุณภาพมาก สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

2.4 หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ฉบับสมบูรณ์

2.4.1 หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรเพื่อปวงชน
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4.2 จุดมุ่งหมาย

1. มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
4. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
5. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหินในอำเภอหัวหิน (K)
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการเป็นมัคคุเทศก์ (K)
3. เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (A)

โครงสร้างรายวิชา

หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา มีเนื้อหาเกี่ยวกับที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ประวัติความเป็นมา สถานที่สำคัญ สถาปัตยกรรมและสภาพเศรษฐกิจของอำเภอหัวหิน

หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายของมัคคุเทศก์ บทบาทของมัคคุเทศก์ คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ และความสามารถของมัคคุเทศก์

หน่วยที่ 3 ยูวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน มีเนื้อหาเกี่ยวกับสร้างสื่อนำเสนอ สถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน และปฏิบัติมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษานำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาวิเคราะห์ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ประวัติความเป็นมา สถานที่สำคัญ สถาปัตยกรรมและสภาพเศรษฐกิจของอำเภอหัวหิน การเป็นมัคคุเทศก์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ใช้ทักษะในการสืบค้นข้อมูล ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความใฝ่เรียนรู้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ เกิดจิตสำนึกและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหินในอำเภอหัวหิน (K)
2. มีความรู้ ความเข้าใจในการเป็นมัคคุเทศก์ (K)
3. สร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
4. นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
5. เจตคติที่ดีในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (A)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร

2. การจัดการเรียนรู้ในส่วนของเนื้อหาสาระและกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ใช้ทักษะ ในการสืบค้นข้อมูล ทักษะในการคิด ทักษะในการวิเคราะห์ และการประเมินค่า จากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ ดังนี้

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสืบสวนสอบสวน เป็นกิจกรรมแบบหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย กิจกรรมที่ปฏิบัติจะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลจะค้นพบความรู้ที่ถูกต้องด้วยตนเอง

3.2 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่ เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสัมผัสสภาพที่แท้จริงของสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้วหรือที่กำลังศึกษาอยู่ ครูอาจฝึกทักษะการจดบันทึก การสำรวจ การทำแผนที่ แผนที่ แผนผัง การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งถือเป็นทักษะการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย

3.3 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสำรวจ เป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียน ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนไปสำรวจลักษณะภูมิประเทศของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ สำรวจสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สำรวจสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น จำนวนประชากร อาชีพ ลักษณะของที่อยู่อาศัย เป็นต้น

โดยแบ่งเป็น 3 หน่วยดังนี้

หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา

- สภาพภูมิศาสตร์ แหล่งข้อมูลในท้องถิ่นอำเภอหัวหิน
- ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหิน
- วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน
- ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสภาพทางกายภาพในอำเภอหัวหิน

และปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหิน

- แนวทางในการป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติใน

อำเภอหัวหิน

หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย

- ความหมาย บทบาท คุณลักษณะและความสามารถของมัคคุเทศก์
- ประวัติของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน
- การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ (พินิจหัวหิน)
- การสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปให้เห็นถึงความเป็นมา ความสำคัญ และให้เห็นถึงพัฒนาการของสถานที่หรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน (แลหลังมองหน้า)
- สรุปบทเรียน เรื่อง แลหลังมองหน้าหัวหิน โดยเขียนเป็นเส้นเวลา (Time line) ซึ่งจะแสดงพัฒนาการของอำเภอหัวหิน โดยลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอำเภอหัวหินผ่านเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ (คุยเฟื่องเรื่องหัวหิน

หน่วยที่ 3 ยูวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน

- วางแผนและเลือกสิ่งที่จะนำเสนอในอำเภอหัวหิน (หาที่เกี่ยวข้องดู Plan & Select)
- ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญ ประวัติความเป็นมาของสถานที่นั้น (สำรวจดู Survey & Search)
- วิเคราะห์คุณค่าและจัดลำดับเนื้อหาข้อมูลหรือจัดระเบียบของ ข้อมูลที่ได้มาที่จะนำมาใช้ในการนำเสนอ (วิเคราะห์ Analyze & Appraise)
- นำข้อมูลจัดทำเป็น โปรแกรมท่องเที่ยว (เที่ยว 1 วัน ในอำเภอ หัวหิน)(จัดทริปต์ Synthetic & Design)
- เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวตามทริปต์ที่วางไว้ (เล่าให้ฟัง Present & Tour)
- สรุป อภิปรายผล

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล เน้นการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยเปิด โอกาสให้นักเรียนได้ประเมินเพื่อน และประเมินตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านความรู้ : การตอบคำถาม ชิ้นงาน ภาระงาน แบบทดสอบ การนำเสนอ

ด้านทักษะ/กระบวนการ : การตอบคำถาม ตรวจใบงาน ทักษะในการเป็น

มัคคุเทศก์

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ : การสังเกตการทำงาน และแบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ใฝ่เรียนรู้

โดยมีเกณฑ์การวัดและประเมินผล หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์ เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลเหมือนหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยมีหลักการตัดสินผลการเรียนดังนี้

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละมาตรฐานต้องผ่านร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้

มีจำนวน 3 แผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา จำนวน 5 ชั่วโมง (ทฤษฎี 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 3 ชั่วโมง)

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย จำนวน 5 ชั่วโมง (ทฤษฎี 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 3 ชั่วโมง)

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน จำนวน 10 ชั่วโมง (ทฤษฎี 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 8 ชั่วโมง)

ตารางที่ 11 ความแตกต่าง หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน (ฉบับร่าง) กับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน (ฉบับสมบูรณ์)

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน (ฉบับร่าง)	หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน (ฉบับสมบูรณ์)
หลักการ	เพิ่มข้อที่ 5. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
จุดมุ่งหมาย	เพิ่มข้อที่ 6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และ พัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้าง สิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข
วัตถุประสงค์	เหมือนเดิม
โครงสร้างรายวิชา	เหมือนเดิม
คำอธิบายรายวิชา	เหมือนเดิม
ผลการเรียนรู้	เหมือนเดิม
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	เหมือนเดิม
การวัดและประเมิน	เหมือนเดิม
แผนการจัดการเรียนรู้	เหมือนเดิม

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

1. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

หลังจากได้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียน ภาษา ที่จะต้องเลือกวิชาเพิ่มเติมเลือกตามความสนใจของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 คน ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 – 8 มีนาคม 2567 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 10 สัปดาห์ รวมระยะเวลาทั้งหมด 20 ชั่วโมง สำหรับการทดลองนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยตนเองในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดให้มีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

3.1.1 หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา จำนวน 5 ชั่วโมง

มีเรื่องที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับ สภาพภูมิศาสตร์ แหล่งข้อมูลในท้องถิ่นอำเภอหัวหิน ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหินวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสภาพทางกายภาพในอำเภอหัวหินและปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติใน อำเภอหัวหินแนวทางในการป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหินสอน

โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยการสืบสวนสอบสวน โดยมีกิจกรรมย่อย ดังนี้ 1) กิจกรรม ค้นหา คำนำชมเมืองหัวหิน 2) กิจกรรม ค้นหา คำนำชมเมืองหัวหิน และ 3) กิจกรรม insight Hua Hin เป็น กิจกรรมที่ให้นักเรียนใช้แหล่งข้อมูลในท้องถิ่นในการศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ในอำเภอหัวหิน เพื่อให้เห็น สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ การเปลี่ยนแปลง ปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้น มีการรับแผนที่ท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหินและสรุปกิจกรรมร่วมกันเป็นแผนผังมโนทัศน์

3.1.2 หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย จำนวน 5 ชั่วโมง

มีเรื่องที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับ ความหมาย บทบาท คุณลักษณะและความสามารถ ของมััคคุเทศก์ และประวัติของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน

โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสำรวจ โดยมีกิจกรรมย่อย คือ ดังนี้ 1) นักเรียนศึกษา วิดีทัศน์รายการ ทูตแสงตะวัน ตอน มัคคุเทศก์น้อยไทยอู๋ โดยครูกำหนดให้นักเรียนศึกษาในประเด็น การเป็นมััคคุเทศก์น้อยสำหรับท้องถิ่น 2) กิจกรรม แลหลังมองหน้าหัวหิน ปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ปักหมุดสถานที่ ขั้นตอนที่ 2 รู้จักสถานที่ ขั้นตอนที่ 3 พินิจหัวหิน ขั้นตอนที่ 4 แลหลัง มองหน้า และขั้นตอนที่ 5 คุยเฟื่อง เรื่องหัวหิน จากนั้นร่วมกันสรุป เขียนเป็นเส้นเวลา (Time line) บนกระดานหน้าชั้นเรียน ซึ่งเส้นเวลา (Time line) จะแสดงพัฒนาการของอำเภอหัวหิน และร่วมกัน

อภิปรายจาก เส้นเวลา (Time line) แสดงพัฒนาการของอำเภอหัวหิน และอำเภอหัวหินมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวอย่างไร

3.1.3 หน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน จำนวน 10 ชั่วโมง

มีเรื่องที่เกิดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน และปฏิบัติมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษานำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน

โดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งมีกิจกรรม พาชมยลหัวหิน...ตุ้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 หาที่เที่ยวตุ้ (Plan & Select) วางแผนและเลือกสิ่งที่จะนำเสนอในอำเภอหัวหิน ขั้นตอนที่ 2 สำรวจจุดตุ้ (Survey & Search) ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญประวัติความเป็นมาของสถานที่นั้น ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ตุ้ (Analyze & Appraise) วิเคราะห์คุณค่าและจัดลำดับเนื้อหาข้อมูลหรือจัดระเบียบของข้อมูลที่ได้มาที่จะนำมาใช้ในการนำเสนอ ขั้นตอนที่ 4 จัดทริปตุ้ (Synthetic & Design) นำข้อมูลจัดทำเป็น โปรแกรมท่องเที่ยวขั้นตอนที่ 5 เล่าให้ฟังตุ้ (Present & Tour) เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวตาม ทริปที่วางไว้

4. ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

ผลการประเมินผลจากการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้มีการประเมินหลังเรียน โดยมีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 12

4.1 ผลการศึกษาผลการเรียนรู้ หลังการจัดการเรียนรู้

จากการให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จากเกณฑ์ร้อยละ 75 หลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

ตารางที่ 12 คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบ

นักเรียน	หน่วยฯ 1 (เต็ม 10 คะแนน)		หน่วยฯ 2 (เต็ม 10 คะแนน)		หน่วยฯ 3 (เต็ม 10 คะแนน)		คะแนน รวม	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	9	90.00	10	100.00	9	90.00	28	93.33
คนที่ 2	8	80.00	10	100.00	9	90.00	27	90.00
คนที่ 3	10	100.00	9	90.00	9	90.00	28	93.33
คนที่ 4	10	100.00	9	90.00	9	90.00	28	93.33
คนที่ 5	10	100.00	9	90.00	10	100.00	29	96.67
คนที่ 6	9	90.00	10	100.00	10	100.00	29	96.67
คนที่ 7	9	90.00	10	100.00	10	100.00	29	96.67
คนที่ 8	8	80.00	10	100.00	10	100.00	28	93.33
M	9.13	91.25	9.63	96.25	9.50	95.00	28.25	94.17
ลำดับที่	3		1		2			
S.D.	0.78		0.48		0.50		0.66	

จากตารางที่ 12 พบว่าผลการศึกษาหลังผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 75 ตามค่าเป้าหมายของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ($M=94.17$, $S.D.=0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ($M=96.25$, $S.D.=0.48$) รองลงมาคือหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ($M=95.00$, $S.D.=0.50$) และหน่วยการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ($M=91.25$, $S.D.=0.78$)

4.2 ผลประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

เป็นผลจากการประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ผลที่ได้ปรากฏดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

ที่	รายการ	M	SD	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
1	ความรู้ในการนำชมสถานที่	4.28	0.35	มาก	(3)
1.1	มีความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์	4.50	0.53	มากที่สุด	1
1.2	มีความรู้ด้านภูมิศาสตร์	3.75	0.46	มาก	5
1.3	มีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	4.38	0.74	มาก	2
1.4	มีความรู้ด้านสภาพสังคม	4.38	0.52	มาก	2
1.5	มีความรู้ด้านแหล่งเรียนรู้	4.38	0.52	มาก	2
2	ด้านเทคนิคนำเที่ยว	4.43	0.20	มาก	(2)
2.1	มีการวางแผน	4.38	0.52	มาก	2
2.2	มีการแก้ปัญหา	4.38	0.52	มาก	2
2.3	มีการสร้างกิจกรรม	4.50	0.53	มากที่สุด	1
2.4	มีการการจัดเก็บข้อมูล	4.50	0.53	มากที่สุด	1
2.5	มีศิลปะในการพูด	4.38	0.74	มาก	2
3	ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์	4.45	0.33	มาก	(1)
3.1	อำนวยความสะดวก	4.50	0.53	มากที่สุด	1
3.2	มีบุคลิกภาพที่ดี	4.25	0.71	มาก	5
3.3	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.50	0.53	มากที่สุด	1
3.4	มีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว	4.50	0.53	มากที่สุด	1
3.5	มีใจรักบริการ	4.50	0.53	มากที่สุด	1
	รวม	4.38	0.16	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ ในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก ($M=4.38$, $S.D.=0.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ ($M=4.45$, $S.D.=0.33$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิคนำเที่ยว ($M=4.45$, $S.D.=0.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความรู้ในการนำชมสถานที่ ($M=4.28$, $S.D.=0.35$) แสดงว่า โดยภาพรวมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

ผลจากครูผู้สอนประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ผลที่ได้ปรากฏดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลครูประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียน

ที่	รายการ	M	S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับที่
1	ความรู้ในการนำชมสถานที่	4.07	0.61	มาก	(3)
1.1	มีความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์	4.12	0.64	มาก	3
1.2	มีความรู้ด้านภูมิศาสตร์	4.37	0.51	มาก	4
1.3	มีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	3.25	0.46	มาก	3
1.4	มีความรู้ด้านสภาพสังคม	4.37	0.74	มาก	1
1.5	มีความรู้ด้านแหล่งเรียนรู้	4.25	0.70	มาก	3
2	ด้านเทคนิคนำเสนอ	4.50	0.50	มากที่สุด	(2)
2.1	มีการวางแผน	4.50	0.53	มากที่สุด	3
2.2	มีการแก้ปัญหา	4.75	0.46	มากที่สุด	1
2.3	มีการสร้างกิจกรรม	4.12	0.35	มาก	5
2.4	มีการการจัดเก็บข้อมูล	4.62	0.51	มากที่สุด	2
2.5	มีศิลปะในการพูด	4.50	0.75	มากที่สุด	3
3	ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์	4.55	0.50	มากที่สุด	(1)
3.1	อำนวยความสะดวก	4.50	0.53	มากที่สุด	4
3.2	มีบุคลิกภาพที่ดี	4.25	0.46	มาก	5
3.3	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.62	0.51	มากที่สุด	2
3.4	มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.62	0.51	มากที่สุด	2
3.5	มีใจรักบริการ	4.75	0.46	มากที่สุด	1
	รวม	4.37	0.54	มาก	

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลจากครูผู้สอนประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ ในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก ($M=4.37$, $S.D.=0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ ($M=4.55$, $S.D.=0.50$) รองลงมาคือ ด้านเทคนิคนำเสนอ ($M=4.50$, $S.D.=0.50$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความรู้ในการนำชมสถานที่

($M=4.07$, $S.D.=0.61$) แสดงว่าโดยภาพรวมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียนจากผู้เยี่ยมชม สรุปได้ดังนี้

1. มีบุคลิกภาพที่ดี ความประพฤติ กิริยามารยาทนุ่มนวล วาจาสุภาพไพเราะ แต่งกายสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับสถานที่

2. มีศิลปะในการพูด ใช้น้ำเสียงพูดให้ดังพอได้ยินทั่วถึง มีจังหวะในการพูด ใช้ภาษาในการพูดที่เหมาะสมกับผู้เยี่ยมชมและเนื้อหาที่น่าสนใจ

3. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ยินดีและเต็มใจในการทำงานบริการ

ซึ่งจากที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์เป็นส่วนใหญ่

4.3 ผลประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

เป็นผลจากการประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์น้อยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ผลที่ได้ปรากฏดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

ที่	รายการ	M	SD	ระดับ คุณภาพ	ลำดับที่
1	ด้านความรู้การเป็นมัคคุเทศก์	4.73	0.10	มากที่สุด	(1)
1.1	มีวิธีการในการศึกษาหาความรู้	4.63	0.52	มากที่สุด	3
1.2	มีการรวบรวมและสร้างเสริมองค์ความรู้	4.00	0.00	มาก	4
1.3	มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพื้นที่ อย่างสร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด	1
1.4	มีการจัดเก็บข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่เข้า มาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด	1
1.5	มีการสรุปบทเรียนเพื่อการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด	1

ตารางที่ 15 ผลประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ (ต่อ)

ที่	รายการ	M	SD	ระดับ คุณภาพ	ลำดับที่
2	ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการเป็นมัคคุเทศก์	4.65	0.09	มากที่สุด	(2)
2.1	เห็นความสำคัญของเนื้อหาประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่น	4.88	0.35	มากที่สุด	1
2.2	เห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อในท้องถิ่น	4.38	0.52	มาก	5
2.5	มีความเชื่อมั่นตนเองและและยอมรับ ตนเอง	5.00	0.00	มากที่สุด	1
3	ด้านพฤติกรรมต่อการเป็นมัคคุเทศก์	4.65	0.23	มากที่สุด	2
3.1	ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.63	0.52	มากที่สุด	3
3.2	มีความร่วมมือระหว่างกลุ่ม	4.88	0.35	มากที่สุด	1
3.3	มีการวางแผนและดำเนินการจัดการอย่าง เป็นระบบ	4.75	0.46	มากที่สุด	1
3.4	มีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ บุคลากรในพื้นที่	4.50	0.53	มาก	4
3.5	สามารถนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างมีสีสัน และเป็นวิชาการ	4.50	0.53	มาก	4
	รวม	4.68	0.12	มากที่สุด	

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลการประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.68$, $S.D.=0.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความรู้การเป็นมัคคุเทศก์ ($M=4.73$, $S.D.=0.10$) รองลงมาคือ ด้านความรู้การเป็นมัคคุเทศก์และด้านพฤติกรรมต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ($M=4.65$, $S.D.=0.23$)

จากผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นำมาสู่ประเด็นในการปรับปรุง หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ในด้านการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนเกิดความรู้อีก คือ ควรเพิ่มกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงพื้นที่ในท้องถิ่นของนักเรียน และฝึกการจดบันทึกข้อมูลของท้องถิ่น เพิ่มกิจกรรมที่นำนักเรียนไปร่วมกับ

ประเพณีที่จัดขึ้นในท้องถิ่น หรือเชิญผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่น มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ใช้แบบกลุ่มเดียววัดผลหลังการทดลอง (The One-Shot Case Design) โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

สรุปผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหินสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในด้านความสำคัญ องค์ประกอบที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร สารการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลจากผู้อำนวยการ รองผู้บริหารกลุ่มงานบริหารวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม Active Learning ในการศึกษาท้องถิ่น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) โครงสร้างรายวิชา 5) คำอธิบายรายวิชา

6) ผลการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมิน 9) แผนการจัดการเรียนรู้
ผลการประเมินตรวจสอบคุณภาพอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับมาก

3. ผลของการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

3.1 ผลผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 75

4. ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.1 ผลการประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์หลังใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก

4.2 ผลการประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์หลังใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ในภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประเด็นที่นำมาเพื่ออภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ข้อสรุปดังนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ที่กล่าวไว้โดยสรุปว่า การพัฒนาศักยภาพคนไทยนั้นจะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม มีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และมีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2561: 31-32) ซึ่งตรงกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนของชาติ มีความรู้ความเข้าใจมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญ สภาพสังคม วัฒนธรรมของท้องถิ่น เกิดจิตสำนึกและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น และผลของการศึกษาวิจัยของ อาทิตย์ ชัยเทพา และเพ็ญพณพวงแพ, (2566: 51) เรื่อง การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีดังนี้

- 1) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในอำเภอหัวหิน
- 2) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของอำเภอหัวหิน
- 3) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตในอำเภอหัวหิน
- 4) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน
- 5) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีในอำเภอหัวหิน และ
- 6) แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิศาสตร์ในอำเภอหัวหิน

ซึ่งแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหินไปใช้จัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไปจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน และการบูรณาการในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยการให้ผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ Active learning และสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติจริง และยังสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ควรมีการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน สถานที่ แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน เพื่อให้เกิดทักษะในการสร้างความรู้เกี่ยวกับบริบทท้องถิ่น และมีทักษะด้านการเป็นมัคคุเทศก์ พร้อมทั้งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติในท้องถิ่น มีการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และบูรณาการในวิชาสังคมศึกษาของแต่ละระดับชั้น โดยจัดการสอนในรูปแบบ Active Learning ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ด้านหลักสูตรผู้วิจัยได้ใช้การออกแบบหลักสูตรได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร จาก Tyler (1949: 3); Taba (1962: 456-459); Saylor & Alexander (1981: 181); สัจด์ อุทรานันท์ (2532: 314 - 316); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 57-59) อารัง บัวศรี (2542: 152); ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556: 14-15); สิทธิพล อาจอินทร์ (2564: 101) ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้โดยใช้ท้องถิ่น การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คุณลักษณะการเป็นมัคคุเทศก์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอำเภอหัวหิน 2) พัฒนาหลักสูตร นำข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 1 มาจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง 3) ทดลองใช้หลักสูตร นำหลักสูตรที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในวิชาเพิ่มเติมเลือก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน และ 4) ประเมินหลักสูตร โดยประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธ์กร พิทธิยะกุล และคณะ (2563: 462 - 463) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: “มรดกภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอ” แบบมีส่วนร่วมของเยาวชน ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เจ้าของมรดกภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอ จำนวน 3 คน และเยาวชนจำนวน 5 คน ใช้วิธีการจัดการความรู้ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ให้ชุมชนเข้าร่วมออกแบบหลักสูตร ผ้าทอเกาะยอตามแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและถอดองค์ความรู้จากเจ้าของมรดกภูมิปัญญาผ้าทอเพื่อนำมาสังเคราะห์ จัดระเบียบความรู้ เป็นหมวดหมู่ และสรุป เพื่อนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาแต่ละประเด็น พบว่า ชุมชนต้องการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นผ้าทอเกาะยอ ที่สกัดองค์ความรู้มาจากเจ้าของมรดกทางภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอโดยตรง ได้แก่ องค์ความรู้ด้านประวัติการทอผ้า ขั้นตอนวิธีการทอผ้า การออกแบบและประยุกต์ลายผ้า ซึ่งเป็นหลักสูตร ที่มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน และยังสอดคล้องกับการวิจัยของวิเชียร อินทรสมพันธ์ และคณะ (2562: 85- 86) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรฝึกอบรม ยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยวิชาความรู้พื้นฐาน ได้แก่ 1.1) ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในตำบลอุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 1.2) วาทศิลป์เพื่อการพูดในที่ประชุมชน 1.3) ภาษาอังกฤษพื้นฐานเพื่อการนำเที่ยวสำหรับยุวมัคคุเทศก์ และ 2) วิชาความรู้เฉพาะวิชาชีพ ได้แก่ 2.1) การท่องเที่ยวยุคไทยแลนด์ 4.0 และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความยั่งยืน และ 2.2) บทบาทหน้าที่ จรรยาบรรณ มารยาท จิตบริการ และมนุษยสัมพันธ์ของยุวมัคคุเทศก์ 3.) การศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติในภาคสนาม มีมัคคุเทศก์ต้นแบบที่มีความเชี่ยวชาญและทักษะเฉพาะด้านการปฏิบัติงานในการนำเที่ยวเป็นผู้แนะนำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ผลัดเปลี่ยนกันฝึกฝนทักษะและลงมือปฏิบัติการนำเที่ยวภาคสนามในสภาพจริง

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจึงได้นำมาจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา เป็นเนื้อหาแสดงถึง ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ประวัติความเป็นมา สถานที่สำคัญ สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของอำเภอหัวหิน โดยให้ผู้เรียนเกิดมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหิน โดยหน่วยนี้จะใช้วิธีกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการสืบสวนสอบสวน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา แสดงถึง ความหมายของมัคคุเทศก์ บทบาทของมัคคุเทศก์ คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ และความสามารถของมัคคุเทศก์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการเป็นมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา

นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน หน่วยนี้จะใช้วิธีกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสำรวจ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน ในหน่วยนี้แสดงถึงการสร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน และปฏิบัติมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษานำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน สามารถสร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน ซึ่งทำให้เกิดจิตสำนึกและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น หน่วยนี้จะใช้การจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า มีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) โครงสร้างรายวิชา 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และ 9) แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง มัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงสร้างรายวิชา 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และ 9) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยในหลักสูตรมีการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การเรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวในท้องถิ่นของนักเรียน บางเรื่องอาจเป็นความรู้ใหม่สำหรับนักเรียน หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน จากนั้นนำหลักสูตรฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้เสนอให้เพิ่มหลักการของหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพิ่มจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข ทำให้ได้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง มัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่เน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา เตียววนากุล (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบุรีโดยบูรณาการภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษา ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องการให้มีการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นการศึกษาจากสถานที่จริง ลงมือปฏิบัติตนเอง จากประสบการณ์ตรงผ่านแหล่งเรียนรู้ วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จากตัวผู้เรียนเอง เพื่อน ครูผู้สอนและนักท่องเที่ยว

2) ผลการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดย

บูรณาการภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) แนวการปฏิบัติกิจกรรม 4) รูปแบบการจัดกิจกรรม 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์การเรียนรู้ 7) โครงสร้างการจัดกิจกรรม 8) สื่อ 9) การวัดและประเมินผล และ 10) แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 4 แผน

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อต้องการศึกษาผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตร ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ และเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ พบว่า ผลการศึกษาผลการเรียนรู้ หลังการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ได้ มีความเข้าใจในตนเองใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21

ดังจะเห็นได้จากชั้นการสอนในหน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา กิจกรรมการสอนโดยการสืบสอบ ในเรื่องของสภาพภูมิศาสตร์ แหล่งข้อมูลในท้องถิ่นอำเภอหัวหิน ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหิน วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสภาพทางกายภาพในอำเภอหัวหินและปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหิน และแนวทางในการป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหิน หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมาย บทบาท คุณลักษณะและความสามารถของมัคคุเทศก์ และฝึกการศึกษาหาความรู้โดยใช้กิจกรรมการสำรวจประวัติของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ (พินิจหัวหิน) การสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปให้เห็นถึงความเป็นมา ความสำคัญ และให้เห็นถึงพัฒนาการของสถานที่หรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน (แลหลังมองหน้า) จากนั้นสรุปบทเรียน เรื่อง แลหลังมองหน้าหัวหิน โดยเขียนเป็นเส้นเวลา (Time line) ซึ่งจะแสดงพัฒนาการของอำเภอหัวหิน โดยลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอำเภอหัวหินผ่านเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ (คุยเฟื่องเรื่องหัวหิน) หน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน มีการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่โดยมีเรื่องในการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) วางแผนและเลือกสิ่งที่จะนำเสนอในอำเภอหัวหิน (หาที่เที่ยวดี Plan & Select) 2) ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญ ประวัติความเป็นมาของสถานที่นั้น (สำรวจจุดดี Survey & Search) 3) วิเคราะห์คุณค่า และจัดลำดับเนื้อหาข้อมูลหรือจัดระเบียบของข้อมูลที่ได้อามาเพื่อจะนำมาใช้ในการนำเสนอ (วิเคราะห์ดี Analyze & Appraise) 4) นำข้อมูลจัดทำเป็น โปรแกรมท่องเที่ยวเที่ยว 1 วัน ในอำเภอหัวหิน

5) เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวตามทริปที่วางไว้ (เล่าให้ฟังดู Present & Tour) ในการจัดการเรียนรู้นั้น ปัญหาที่พบนักเรียนใช้เวลาในชั้นวางแผนและเลือกสิ่งที่จะนำเสนอในอำเภอหัวหินมากกว่าที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากบางสถานที่อยู่ไกลจากชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ทำให้นักเรียน ต้องใช้เวลาในการศึกษาเพื่อวางแผนมากขึ้น

จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับหลักการแนวคิดและทฤษฎีของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562: 6) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบ Active learning คือ การปฏิบัติ กิจกรรม การเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น เกิดความรู้ความเข้าใจและ ความสามารถพัฒนาไปสู่การ เรียนรู้เชิงลึก หรือ Deep learning ที่ผู้เรียนนำความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถด้านต่างๆ มา เชื่อมต่อเข้าด้วยกัน และนำไปประยุกต์ใช้หรือสร้างสรรค์นวัตกรรม และสอดคล้องกับณัฐกร ดวงพระ เกษ (2560 : 216) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้ขั้นที่ 1 จัดเตรียมผู้เรียน โดยการ สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน และเพื่อนในชั้น เรียน รวมถึงการแนะนำวิธีการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างหลากหลาย ขั้นที่ 2 ขั้นสถานการณ์ปัญหา ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันนำเสนอสถานการณ์ปัญหา ที่มีความ เชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาในบทเรียน กับสิ่งที่ผู้เรียนอาจพบเจอในชีวิตประจำวัน และเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้อภิปรายซักถามในสิ่งที่สงสัย ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ปัญหา การให้ผู้เรียนได้ศึกษา และวิเคราะห์ เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม และหาแนวทางไปสู่คำตอบร่วมกัน ผู้เรียน ต้องระดมสมองช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาและหาเหตุผลมาอธิบาย ขั้นที่ 4 วางแผนงาน เป็นขั้นตอน สนับสนุนให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และหาวิธีร่วมกันในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งมีการ สื่อสารและแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มอื่น ๆ ขั้นที่ 5 ดำเนินงานเป็นขั้นตอนการให้ผู้เรียนดำเนินการแสวงหาข้อมูล โดยครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้แสวงหาข้อมูลความรู้ เพื่อแก้โจทย์ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนต้องดำเนินการ ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ขั้นที่ 6 สรุป เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียน สรุปสังเคราะห์ความรู้ ผลงานของกลุ่มตัวเอง และประเมินว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มีความ เหมาะสมหรือไม่เพียงใด และจัดเตรียมเป็นลักษณะป้ายนิทรรศการหรืออื่น ๆ เพื่อแสดงผลงาน ร่วมกัน และขั้นที่ 7 ประเมิน เป็นขั้นตอนการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่แสดงถึงกระบวนการ เรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนได้คำตอบของปัญหา และสนับสนุนให้เชื่อมโยงถึงสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ รวมไปถึง การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง ในรูปแบบที่หลากหลายร่วมกัน ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน

4. ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.1 ผลการประเมินความสามารถในการเป็นมััคคุเทศก์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ มีความเหมาะสม

สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากคุณลักษณะของมัคคุเทศก์จะต้องมีทักษะ ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จาริตประเพณี วัฒนธรรม วางแผนกำหนดเส้นทาง จัดกำหนดการนำเที่ยว ให้เหมาะสมกับฤดูกาล และระยะเวลา ติดต่อสถานที่ หรือเตรียมอุปกรณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว หรือนำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ และบรรยายให้นักท่องเที่ยวได้ทราบเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่ และท้องถิ่น แหล่งธรรมชาติที่น่าสนใจ ภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม จาริตประเพณี ความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่น ดูแลให้ความสะดวกสบาย และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างการนำเที่ยว โดยพยายามจัดการให้บริการที่ต้องสร้างความพอใจ และประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ทุกคนอย่างทั่วถึง และต้องมีจรรยาบรรณมากที่สุด สำหรับผลการประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ ซึ่งสอดคล้องกับผลของครูที่ประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ และจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเป็นมัคคุเทศก์ของนักเรียนจากผู้เยี่ยมชม สามารถสรุปประเด็นดังนี้ 1) มีบุคลิกภาพที่ดี ความประพฤติ กิริยามารยาทนุ่มนวล วาจาสุภาพไพเราะ แต่งกายสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับสถานที่ 2) มีศิลปะในการพูด ใช้น้ำเสียงพูดให้ดังพอได้ยินทั่วถึง มีจังหวะในการพูด ใช้ภาษาในการพูดที่เหมาะสมกับผู้เยี่ยมชมและเนื้อหาที่น่าสนใจ 3) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ยินดีและเต็มใจในการทำงานบริการ มีสัมพันธ์กับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และแสดงพฤติกรรมด้านจรรยาบรรณของการเป็นมัคคุเทศก์ออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น มีการอำนวยความสะดวก มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบหน้าที่ มีใจรักบริการ ซึ่งสอดคล้องกับอภิไทย แก้วจรัส (2564: 46) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะการเป็นมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย มีมนุษยสัมพันธ์ดี ทำความรู้จักกับนักท่องเที่ยวทั้งเชื้อชาติ ลักษณะนิสัย วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้ปรับตัวให้เข้ากับนักท่องเที่ยวได้ และให้การบริการที่เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว มีใจรักในงานบริการ คือ ต้องมีจิตใจหรือมีใจรัก มีความเต็มใจในการให้บริการ ซึ่งจะแสดงออกมาทางกาย โดยการทำงานด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความกระตือรือร้น และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ โดยให้นึกถึงการบริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวไว้เป็นหลัก การทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจมีความสุข และได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ คือ การสร้างสุขในการให้บริการ และแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีด้านคุณสมบัติ ของมัคคุเทศก์ คือ มีใจรัก ในอาชีพ (จิราธร ชาติศิริ, 2563: 46) ถวิล ภูธร และคณะ (2563: 249 - 251) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนามัคคุเทศก์น้อยสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคต - โป่งก้อนเส้า ตำบลท่ามะปราง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษา พบว่า อันดับสูงสุดคือ ด้านจริยธรรมในวิชาชีพมัคคุเทศก์อยู่ใน

ระดับมากที่สุด อันดับรองลงมาคือ ด้านทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความรู้ อยู่ในระดับมากตามลำดับ 3. แนวทางการพัฒนามัคคุเทศก์น้อยสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคต-โป่งก้อนเส้า ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานและด้านจริยธรรมในวิชาชีพมัคคุเทศก์ โดยควรมีกิจกรรมการให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นมัคคุเทศก์น้อย สร้างจริยธรรมในวิชาชีพมัคคุเทศก์ให้กับมัคคุเทศก์น้อย และพัฒนามัคคุเทศก์น้อยกลุ่มใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อเพิ่มจำนวนให้มัคคุเทศก์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้มากขึ้น รวมถึงจัดทำคู่มือมัคคุเทศก์น้อย เพื่อให้มัคคุเทศก์น้อยใช้ในการศึกษาและใช้เป็นคู่มือในการนำเที่ยว 2) การสร้างแรงจูงใจในการเป็นมัคคุเทศก์น้อย เพื่อให้มัคคุเทศก์น้อยปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เช่น การยกย่องเชิดชูมัคคุเทศก์น้อยที่ปฏิบัติหน้าที่โดยการให้เกียรติบัตร การจัดเสื้อผ้า-เครื่องแบบนำเที่ยวให้เพื่อสร้างความภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการมีระบบจ่ายค่าตอบแทนการนำเที่ยวให้กับมัคคุเทศก์น้อย เป็นต้น 3) การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนามัคคุเทศก์น้อย การทำความร่วมมือชุมชน หรือโรงเรียนในพื้นที่ โดยกำหนดวัตถุประสงค์และกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นการสร้างจิตสำนึกรักและภูมิใจในตนเองท้องถิ่น และชุมชนและจะเกิดการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกันได้ในที่สุด

นอกจากนี้ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ในด้านความรู้ในการนำชมอยู่ในระดับมาก เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากในความรู้ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ แหล่งข้อมูลในท้องถิ่นอำเภอหัวหิน ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอหัวหิน วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ เศรษฐกิจในอำเภอหัวหิน ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสภาพทางกายภาพในอำเภอหัวหิน ทั้งหมดมีข้อมูลเป็นจำนวนมากที่จำเป็นต้องเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับศิริวรรณ สนั่นเอื้อ (2560: 46) ได้เสนอว่าด้านความรู้ของมัคคุเทศก์นั้น ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศชาติและของท้องถิ่น รวมทั้งความรู้ทั่วไปที่ควรทราบ นอกจากนี้สากล สติติวิทยานันท์ และวิมลฤดี พงษ์ศิริบุญ (2564: 21) ได้เสนอว่าคุณลักษณะของมัคคุเทศก์นั้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมหลายประการในการปฏิบัติงาน คือมีความรอบรู้ไม่ว่าจะเป็นสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว กฎหมาย รวมถึงการเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับจริยา ตันติวรราชย์ (2563 : 78-85) ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผลการประเมินเยาวชนหลังอบรมมัคคุเทศก์น้อยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ในการนำเที่ยว ส่วนในด้านการติดต่อประสานงาน และแก้ไขปัญหาในการนำเที่ยวอยู่ในระดับมากและด้านทักษะ หน้าที่และความรับผิดชอบในการนำเที่ยวอยู่ในระดับมาก และผลจากฝึกปฏิบัติการนำเที่ยว

4.2 ผลการประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าโดยภาพรวมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมในการส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ ทั้งนี้เนื่องจากมัคคุเทศก์ควรมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพอของตัวเอง มีความรักในอาชีพมัคคุเทศก์มิใช่ทำด้วยความฝืนใจหรือแสวงหาประโยชน์เพียงอย่างเดียว การเห็นความสำคัญของความต่างทางสังคม แนวทางการปลูกฝังเจตคติจากการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม มีเจตคติที่ดีในการเป็นมัคคุเทศก์ มีการประยุกต์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และกฎหมายไทย ในการเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิมพรณ รังสิกรรพม (2553: 9) ที่กล่าวว่า การเป็นมัคคุเทศก์จะต้องมีทักษะ ความรู้ด้าน ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จารีตประเพณี วัฒนธรรม วางแผนกำหนดเส้นทาง จัดกำหนดการนำเที่ยวให้เหมาะสมกับฤดูกาล และระยะเวลา ติดต่อสถานที่พักแรม หรือเตรียมอุปกรณ์เพื่อการพักแรมในสถานที่ที่จะนำเที่ยวหรือนำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ และบรรยายให้นักท่องเที่ยวได้ทราบความเป็นมาของสถานที่ และท้องถิ่นแหล่งธรรมชาติที่น่าชม และน่าสนใจ ภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ความเป็นอยู่ของประชาชน จัดการพักแรม และดูแลให้ความสะดวกสบาย ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในระหว่าง การนำเที่ยว โดยพยายามจัดการให้บริการที่ต้องสร้างความพอใจ และประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวทุกคนอย่างทั่วถึงและต้องมีจรรยาบรรณ

ส่วนด้านที่มากที่สุด คือ ด้านความรู้การเป็นมัคคุเทศก์ ดังจะเห็นจากการจัดการเรียนรู้ในหน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย ที่ให้นักเรียนได้ศึกษา ความหมาย บทบาท คุณลักษณะและความสามารถของมัคคุเทศก์ และศึกษาประวัติของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน จากบทเรียนเรื่อง แลหลังมองหน้าหัวหิน โดยเขียนเป็นเส้นเวลา (Time line) ซึ่งจะแสดงพัฒนาการของอำเภอหัวหิน โดยลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอำเภอหัวหินผ่านเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ ทำให้เกิดด้านความรู้ การเป็นมัคคุเทศก์

ด้านที่น้อยที่สุด คือ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อในท้องถิ่น เนื่องจากสถานที่สำคัญ หรือแหล่งเรียนรู้บางที่อยู่ไกลจากชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ทำให้นักเรียนอาจจะเห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อของสถานที่ หรือแหล่งเรียนรู้เหล่านั้นน้อย และควรให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึก เห็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ประเพณีผีฟุ้งใต้ ประเพณีสงเคราะห์ทางทะเล และประเพณีอื่นๆในท้องถิ่น ซึ่งประเพณีเหล่านี้จะทำให้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อของสถานที่ หรือ

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของจันท์ โกศล (2556: 38) สรุปสมรรถนะด้านเจตคติ ในการจัดทำหลักสูตร ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ดังนี้ 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้จากการทำงาน ชอบเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่น ชอบทำ/เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เห็นคุณค่าการทำงานเป็นทีม 2) ความภูมิใจในท้องถิ่น รักภูมิใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่น ต้องการเผยแพร่และปลูกฝังเรื่องราวท้องถิ่นแก่เยาวชน/นักเรียน 3) ความต้องการให้นักเรียนรักท้องถิ่น เห็นประโยชน์ของเรื่องราวและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ต้องการสอนโดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน 4) ความมุ่งมั่นและมีความรับผิดชอบ มีความอดทน ยอมรับในข้อตกลงของกลุ่ม และ 5) ความต้องการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เห็นความสำคัญของท้องถิ่นและหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครึ่งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ คือ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การนำนักเรียนศึกษานอกสถานที่สำคัญหรือแหล่งเรียนรู้บางที่อยู่ไกลจากชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ครูผู้สอนควรเตรียมพร้อมผู้เรียนให้พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในสถานที่ก่อน โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น วิดีทัศน์ หนังสือ บทความ สารคดีท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทำความเข้าใจข้อมูลเบื้องต้นมาก่อน
2. จากผลการวิจัยพบว่า ควรมียุทธศาสตร์ประเมินประสิทธิผลงาน ผลงาน ที่เกิดจากการลงพื้นที่ของนักเรียน เพื่อแสดงให้เห็นทักษะในด้านบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ในท้องถิ่นให้กับนักเรียน
3. จากผลการวิจัยพบว่า ควรเพิ่มกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อของท้องถิ่น เช่น นำนักเรียนไปร่วมกับประเพณีที่จัดขึ้นในท้องถิ่น หรือเชิญผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่น มาเป็นวิทยากรให้ความรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและมีความภูมิใจในท้องถิ่น
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่น ความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อของท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

- Allport Gordon W. (2009). **Pattern and growth in personality**. New York: Holt, Rinehart and Winston,.
- Beauchamp George A. (1981). **Curriculum Theory**. (Vol. 4 th ed.). Itasca, Illinois : F.E. Peacock Publisher. .
- Bonwell C. C., & Eison J. A. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom In 1991**.
- C. V. Good. (1973). **Dictionary of Education**. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Chilembwe J. M., & Mweiw V. J. C. T. O. R. “**TOUR GUIDES: ARE THEY TOURISM PROMOTERS AND DEVELOPERS? CASE STUDY OF MALAWI**” *Intemaional Journal of Research in Business Management (IMPACT)* (2014).
- Dedek Andrian. “**The Instrument Development to Evaluate Local Curriculum in Indonesia**” *International Journal of Instruction* October 2018.
- Freire}, P. (1970). *Pedagogy of the Oppressed*. New York: Herder and Herde.
- Hansen A. H., & Mossberg L. (2017). “**Tour guides' performance and tourists' immersion:facilitating consumer immersion by performing a guide plus role**”. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 2017.
- Huang S, Hsu C. H C., & Chan, A. “**Tour guide performance and tourist satisfaction:A study of the package tours in Shanghai**”. *Journal of Hospitality & Tourism Research* (2010) 34 (1).
- Jack R. Fraenkel. (1980). *Helping students think and value : strategies for teaching the social studies / Jack R/ Fraenkel*: Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Jarolimak, J. (1967). **Social Studies in Elementary Education**. New York: The Macmillan Company.
- Kenneth Cushner, Averil McClelland and Phillip Safford. (2014). **Human Diversity in Education 8th Edition**. New York: McGraw-Hill.
- Lorenzen, M. (2001). *Active learning and Library instruction*. Illinois Libraries, 83.
- Mia Heikkila. “**Finnish teachers’ participationin local curriculum development: A study of processes in five school contexts**” *Policy Futures in Education* 2020.

- Mike Garnica. (2012). "Introduction to the Five Themes of Geography" *Open Educational Resources*
- Mirriahi, N. . "A blended learning framework for curriculum design and professional development" *Research in Learning Technology* Vol. 23, 2015.
- Özkan Akman. "Status of the Usage of Active Learning and Teaching Method and Techniques by Social Studies Teachers" *Universal Journal of Educational Research* 2016
- Saylor Galen J., William M Alexander, & Lewis. (1974). *Curriculum Planning for schools*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Susan M. Drake, a. J. L. R. "Integrated Curriculum as an Effective Way to Teach 21st Century Capabilities". *Asia Pacific Journal of Educational Research* 2018. Vol. 1(1) 31-50.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development theory and practice*. New York:: Harcourt, Brace and World. .
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago. .
- Weipeng Yang. "The role of culture in early childhood curriculum development: A case study of curriculum innovations in Hong Kong kindergartens" *Contemporary Issues in Early Childhood* 2022.
- กนกพัชร์ วงศ์อินทร์อยู่และคณะ. (2558). การพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมู่บ้านปากกัตจิ้น ตำบลหนองปากโลง จังหวัดนครปฐม. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- กาญจนา เตียววานากุล. (2562). การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีโดยบูรณาการภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. ปริญญา มหาบัณฑิตภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โกสิน สະตะและคณะ. "การพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมมัคคุเทศก์สิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น" วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล. (2562). *ทะเลและมหาสมุทรและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ.
- จรรยา ต้นดีวราชัย. (2563). แนวทางการสร้างเยาวชนสู่การเป็นมัคคุเทศก์น้อยเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. งบประมาณแผ่นดินจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม.

- จันทร์ โกศล. (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะจัดทำหลักสูตรยุคมีคฤเทศก์ท้องถิ่น. ปรินญาการศึกษาดุขุภักิบัณทิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิตรลดา อันวงษา. "การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง แม่กลองบ้านเรา โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3" วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม 2562 – ธันวาคม 2562.
- จิตรา ชุมณี. (2545). การพัฒนาหลักสูตรเรื่องมีคฤเทศก์ท้องถิ่น อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณทิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล. “การวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา”. วารสารรัชต์ภักย์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 40 พฤษภาคม–มิถุนายน 2564 ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม–มีนาคม พ.ศ. 2559.
- จิราธร ชาตศิรี. (2563). ความรู้เบื้องต้นสำหรับมีคฤเทศก์ทางประวัติศาสตร์. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ใจทิพย์ เข็้อรัตนพงศ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ออลีนเพรส จำกัด.
- ฉัตรแก้ว สิมารักษ์. (2548). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิมรัชต์ เข็มราช. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวแบบมนุษย์สร้างขึ้น กรณีศึกษา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ชฎาภา ตงสาลี. “การรับรู้ภาพลักษณ์ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal* ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม 2557.
- ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (2564). การพัฒนาหลักสูตร = Curriculum Development. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชไมพร รังสิยานุพงศ์. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่มและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย โดยใช้วิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ STAD. หลักสูตรปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณทิตสาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษามหาวิทยาลัยบัณทิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลกร สุขอาบใจ. “พลวัตการดำรงอยู่ของตลาดนัดไร่ในสังคมระบบการค้า”. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal* ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2557.
- ชิตินัทธ์ สุขเกษมศิลป์. (2561). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง คชศึกษา. หลักสูตรปรินญาการศึกษามหาบัณทิตสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ฐากร สิทธิโชค. (2564). **แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษายุคใหม่**. สงขลา: หลักสูตรสังคมศึกษา สาขาวิชา สังคมศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณัฐกร ดวงพระเกษ. (2560). “รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 18(2): 209-224.
- ณัฐวิณี ยิ้มเศรษฐี. (2558). **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ แรงงานภาคอุตสาหกรรม**. ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ถวิล ภูธร และคณะ. “**การพัฒนาภาคีเครือข่ายสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเจ็ดคต – ไปก่อนเล่า ตำบลท่า มะปราง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี**”. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2563.
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2558). **หลักการมัคคุเทศก์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทศบาลเมืองหัวหิน. (2563). **เทศบาลเมืองหัวหิน รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2563**. ประจวบคีรีขันธ์: งานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายบริการและเผยแพร่วิชาการ
- ธนิชชา ชัยชัชวาลประทีป. (2563). **ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อดำรง รักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนัธการพิมพ์.
- ธีรพัฒน์ จำลองพิมพ์, & และศิเวพร อัครโรจน์. (2558). **ท้องถิ่นศึกษา : จากปุมสู่ภูมิ**. นนทบุรี: สำนักบรรณ สารสนเทศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- นภวรรณ สายเขียว. “**สภาพและแนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก**”. วารสารวิชาการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2564.
- นัฐนภัสสร โสตา. (2555). “**การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง พระธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองนาคำวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น**” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน เมษายน- มิถุนายน พ.ศ. 2555.
- นันทพร ชเลจร และชญาณิศ วรษ์พันธุ์. (2562). “**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมัคคุเทศก์ชาวไทยในการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ในมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร**”. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2562.
- นิคม ชมภูหลง. (2542). **การสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มການและพื้นฐานอาชีพ (ฉบับปรับปรุง)**. มหาสารคาม: หน่วยศึกษานิเทศก์
- นิธิโรจน์ เกษมีฤทธิ์ขจร และภูฟ้า เสวกพันธ์. “**การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์สมุทรสาคร**” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (2017): เมษายน - มิถุนายน 2560.
- นิภาวรรณ วศินนิตวงศ์, & จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. “**การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์ภาษาจีน โดยบูรณา การท้องถิ่นกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**” วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2565.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง หุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจวรรณ กฤษพันธ์. (2558). หลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พี.พี. (1991) จำกัด.
- ปนัดดา พาณิชยพันธุ์ และพรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร. “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วัฒนธรรมไทยเบื้องต้น กลุ่มรายวิชาเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองตามิ่ง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี” วารสารพัฒนาทักษะทางวิชาการอย่างยั่งยืน ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 ก.ย. – ธ.ค. 2563.
- ปรีดี พิศภูมิวิถิ. (2563). การจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (ตอนที่ 1). Retrieved from <https://www.matichon.co.th/article/news>
- ฝนพรหม พุทธนา. (2562). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด *Active Learning* ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พนัชกร พิทธิยะกุล และคณะ. “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: “มรดกภูมิปัญญาผ้าทอเกาะยอ”แบบมีส่วนร่วมของเยาวชน ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา”. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ ปีที่ 5 ฉบับที่ 12 (ธันวาคม 2563).
- พรพันธ์ เขมคุณาศัย. “ท้องถิ่นศึกษา...ภูมิปัญญาชุมชน : วิเคราะห์กรณีชุมชนทะเลทรานสงขลา” วารสารปาริชาติ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 ตุลาคม 2543 – มีนาคม 2544.
- พิมพ์พรรณ รังสิกรรพุม. (2553). การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การจัดการมรดกท้องถิ่นโดยชุมชนบนพื้นที่สูง ตำบลท่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2562). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร. (2554). การเรียนรู้ลักษณะการจัดการ: การจัดการข้ามวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:ดวงกมลพับลิชชิง.
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2564). การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัสสินี บุญมีศรีสง่า. “การสร้างอัตลักษณ์ตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยวอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในมุมมองนักท่องเที่ยวกลุ่มวัยรุ่น” วารสารกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ *Veridian E-Journal, SU Vol.6 No. 1 January – April 2013*.
- มณฑนา เทียมทัด. (2551). ศึกษาการละเล่นผีฟุ้งใต้ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มารุฒ พัฒนาผล. (2556). การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ เอ็น ปรีน จำกัด.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2552). วิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมธาวิ จำเนียร และคณะ. “หลักสูตรท้องถิ่นในแง่มุมมองของการสื่อสาร: เครื่องมือการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา”. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน 2564.

- ยงยุทธ ชูแว่น. (2564). “ความสำคัญและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในปัจจุบัน” วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มิถุนายน-พฤศจิกายน 2545.
- บุพเรศ คอทอง และคณะ. “การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาท้องถิ่นอำเภอปาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดแม่ฮ่องสอน” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัตน์ดีกานต์ เพนเทศ. (2558). ผลการใช้สื่อมัลติมีเดียร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาที่มีต่อการเรียนรู้ และเจตคติของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ภาษาล้านเมืองเพชรบุรี. หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. “ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา”. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา *OJED*, Vol.10, No.1, 2015.
- โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประจำปีการศึกษา 2563 – 2566. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ล้วน สายยศ, & อังคณา สายยศ. (2542). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ลักขณา สุกใส และคณะ. “การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของหลักสูตรท้องถิ่นชัยภูมิ แผ่นดินถิ่นรักษ์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2564.
- วสันต์ สรรพสุข และคณะ. “หลักสูตรท้องถิ่น “คนเชียงของ” กับการขยายพรมแดนความเป็นพลเมือง ในพื้นที่ชายแดน” วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564.
- วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ. (2562). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. นครปฐม: บริษัท เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู. “การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ” วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562.
- วิชัย วงศ์สุวรรณ และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบหลักสูตรรายวิชาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. นราธิวาส: มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท อาร์ แอนด์ ปริ้นท์ จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). "การเรียนรู้อย่างจริงจังและตั้งใจ Active Deep Learning". กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

- วิเชียร อินทรสมพันธ์ และคณะ. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม **ประเพณีท้องถิ่น อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี**”. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564.
- วิทวัส อินทมานนท์. (2560). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา**. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การสอนสังคมศึกษา) ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภาดา พินลาและวิภาพรรณ พินลา. (2562). “**การเรียนรู้เชิงรุกในวิชาสังคมศึกษา**”. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา. “**มโนทัศน์พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์กับการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาผ่านการสอนสาระการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์**” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2563 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิภาพรรณ พินลา. (2560). “**แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ เพื่อสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับครูสังคมศึกษา**” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน 2559.
- วิภาวรรณ พินลา และ วิภาดา พินลา. (2564). **การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาสวงศ์ พงศะบุตร. (2542). “**คู่มืออบรมมัคคุเทศก์**”. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์และโครงการศึกษาต่อเนื่อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศระ เชียงหว่อง. (2561). **การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ป่าชายเลนคือชีวิต**. ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2561). **พิพิธภัณฑสถานและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธ์.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2556). **การพัฒนาและประเมินหลักสูตรสังคมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ. (2560). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักการมัคคุเทศก์**. อุตรธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2551). “**การพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: บ้านเอี้ยก หมู่ที่ 5 ตำบลสันป่ายาง อำเภอมะแตงจังหวัดเชียงใหม่**”. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สากล สถิตวิทยานันท์, & วิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์. (2564). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว ม.4-ม.6**. กรุงเทพฯ: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). **แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหัวหินที่ว่าการอำเภอหัวหิน. ประวัติอำเภอหัวหิน. สืบค้นจาก <https://district.cdd.go.th/huahin/about>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2552). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (พ.ศ.2566-2570). ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). แนวการสอนประวัติศาสตร์ : ประวัติศาสตร์ไทยหลากหลายวิธีเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำราญ ผลดีและคณะ. “การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลท้องถิ่นเรื่องสมุทรสงคราม เมือง 3 น้ำ” ศิลปะศาสตร์ปริทัศน์ 16(2) กรกฎาคม-ธันวาคม 2564.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2564). การพัฒนาหลักสูตร. (พิมพ์ครั้งที่ 6). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2553). การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สิริวรรณ สิรวณิ. (2565). แนวคิดและวิธีการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธาสินี ทองจันทร์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสตรีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาพร บำรุงวงศ์. (2560). "Activity Models to Enhance Learning and Conserving Phi Phung Tai folk Game for youth in Hua Hin District Prachuapkirikhan Province". Rajamangala University Of Technology Rattanakosin.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ : ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- อภิไทย แก้วจรัส. “ศักราชภาพมรดกไทยในศตวรรษที่ 21”. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2564.
- อมรรัตน์ จิรันดร และคณะ. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับมณฑลเทศาภิบาลน้อยของ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563.
- อัญญา บุญยงค์ และวนมพร พาหะนิชัย. “การใช้ Google Earth ในการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (มกราคม – มิถุนายน 2563).
- อัญไอรินทร์ ราชวงศ์. “ผลการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรมตามวิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3”. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีที่ 8 ฉบับที่ 17 พฤษภาคม-สิงหาคม 2558.
- อาทิตย์ ชัยเทพา, & เพ็ญพนา พ่วงแพ. “การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566.
- อารยา ดาเกลี้ยง. (2565). การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง อาหารถิ่นไทยวน ตำบลน้ำอ่าง จังหวัดอุดรดิตถ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- อารีย์รัตน์ หมั่นหาทรัพย์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการออกนอกระบบ และความจงรักภักดีต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อำเภอหัวหิน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานประจวบคีรีขันธ์. (2554). หัวหินรำลึกและงานกาชาด 2554. ประจวบคีรีขันธ์.
- อุบลวรรณ ส่งเสริม. (2565). กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง สำหรับนักศึกษาครูในภูมิภาค ตะวันตก. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้วพวง ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
อาจารย์สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. อาจารย์ ดร. วิฑูรย์ คุ่มหอม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาและท้องถิ่น
อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. อาจารย์ ดร. พาที เกศธนากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล
อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

รายวิชาเพิ่มเติม ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

นายอาทิตย์ ชัยเทพา

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำนำ

หลักการของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เล่มนี้ เป็นกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น มีความสมบูรณ์และเหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ท้องถิ่นสังคม และความต้องการของนักเรียน โดยใช้กระบวนการในการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การพัฒนาและหาคุณภาพ ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และขั้นที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สำคัญ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) โครงสร้างรายวิชา 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมิน 9) แผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำขึ้นเพื่อสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนของชาติ มีความรู้ความเข้าใจมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้งลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน สภาพสังคมวัฒนธรรมของอำเภอหัวหิน เกิดจิตสำนึกและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นและมีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ มีการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พาชมเมืองหัวหิน

นายอาทิตย์ ชัยเทพา

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

หลักการของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน มีหลักการเหมือนหลักสูตรแกนกลาง
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรเพื่อปวงชน
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

1. มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
4. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
5. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญและแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหินในอำเภอหัวหิน (K)
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการเป็นมัคคุเทศก์ (K)
3. เพื่อให้ผู้เรียนสร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (A)

แนวทางการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร

2. การจัดการเรียนรู้ในส่วนของเนื้อหาสาระและกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นใช้ทักษะ ในการสืบค้นข้อมูล ทักษะในการคิด ทักษะในการวิเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ ดังนี้

3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสืบสวนสอบสวน เป็นกิจกรรมแบบหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าคำตอบจากข้อมูลต่าง ๆ แล้วสรุปเพื่อตอบคำถามหรือข้อสงสัย กิจกรรมที่ปฏิบัติจะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลจะค้นพบความรู้ที่ถูกต้องด้วยตนเอง

3.2 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสัมผัสสภาพที่แท้จริงของสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้วหรือที่กำลังศึกษาอยู่ ครูอาจฝึกทักษะการจดบันทึก การสำรวจ การทำแผนที่ แผนที่ การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งถือเป็นทักษะการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย

3.3 กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสำรวจ เป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนห้องเรียน ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนไปสำรวจลักษณะภูมิประเทศของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่สำรวจสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สำรวจสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น จำนวนประชากร อาชีพ ลักษณะของที่อยู่อาศัย เป็นต้น

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. เว็บไซต์ ในส่วนราชการของอำเภอหัวหิน
 - เทศบาลเมืองหัวหิน <https://www.huahin.go.th/new/content/history>
 - ที่ว่าการอำเภอหัวหิน <http://www.huahindistrict.go.th/general1.php>
2. วิดีทัศน์รายการ ฟุ้งแสงตะวัน ตอน มัคคุเทศก์น้อยไถญ้อ
3. ใบความรู้ เรื่อง หัวหินเมืองแห่งการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา
4. ใบความรู้ เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย
5. หนังสือ จดหมายเหตුවังไกลกังวล สมัยรัชกาลที่ 7

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชา ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 20 ชั่วโมง จำนวน 0.5 หน่วยกิต

.....
ศึกษาวิเคราะห์ที่ตั้ง ประวัติอำเภอหัวหิน ภูมิศาสตร์อำเภอหัวหิน เศรษฐกิจอำเภอหัวหิน
สังคมในอำเภอหัวหิน แหล่งเรียนรู้เชิงธรรมชาติในอำเภอหัวหิน และแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมใน
อำเภอหัวหิน การเป็นมัคคุเทศก์

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใน
ท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น
ใช้ทักษะในการสืบค้นข้อมูล ทักษะในการคิด ทักษะวิเคราะห์ มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความใฝ่เรียนรู้แสวงหาความรู้จาก
แหล่งเรียนรู้ เกิดเจตคติที่ดีและมีแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้

1. มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญ
และแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหิน (K)
2. มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการเป็นมัคคุเทศก์ (K)
3. สร้างสื่อนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
4. นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (P)
5. เจตคติที่ดีในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น (A)

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชา ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 20 ชั่วโมง

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ/ ความคิดรวบ ยอด	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	หน่วยที่ 1 หัวหินเมืองแห่ง การเรียนรู้ทาง สังคมศึกษา	มีความรู้ และความ เข้าใจเกี่ยวกับ ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ประวัติของสถานที่สำคัญ และแหล่งเรียนรู้ใน อำเภอหัวหิน	ประวัติอำเภอหัวหิน ภูมิศาสตร์อำเภอหัวหิน เศรษฐกิจ อำเภอหัวหินสังคม ในอำเภอหัวหิน แหล่งเรียนรู้ เชิงธรรมชาติในอำเภอหัวหิน และแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม ในอำเภอหัวหิน	5	15
2	หน่วยที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย	มีความรู้ ความเข้าใจใน บทบาทการเป็น มัคคุเทศก์	- ความหมายของมัคคุเทศก์ - บทบาทของมัคคุเทศก์ - คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ - ความสามารถของมัคคุเทศก์	5	15
กลางภาค					20
3	หน่วยที่ 3 ยุวมัคคุเทศก์พา ชมเมืองหัวหิน	1) นำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน 2) สร้างสื่อนำเสนอ สถานที่ท่องเที่ยวใน อำเภอหัวหิน 3) เจตคติที่ดีในการ อนุรักษ์และพัฒนา ท้องถิ่น	สร้างสื่อนำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน และ ปฏิบัติมัคคุเทศก์ทางสังคม ศึกษานำเสนอสถานที่ ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน	10	20
ปลายภาค					30
รวม				20	100

แนวทางการวัดประเมินผล

เน้นการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินเพื่อน และประเมินตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านความรู้ : การตอบคำถาม ชิ้นงาน ภาระงาน แบบทดสอบ การนำเสนอ

ด้านทักษะ/กระบวนการ : การตอบคำถาม ตรวจใบงาน ทักษะในการเป็นมัคคุเทศก์ทางสังคมศึกษา

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ : การสังเกตการทำงาน และแบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ใฝ่เรียนรู้

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลเหมือนหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยมีหลักการตัดสินผลการเรียนดังนี้

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละมาตรฐานต้องผ่านร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

การให้ระดับผลการเรียน

การตัดสินผลการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ระบบตัวเลข โดยกำหนดเกณฑ์หารตัดสินผ่านที่ร้อยละ 50 จากนั้นจึงให้ระดับผลการเรียนที่ผ่านเป็นระบบ ตามที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งแสดงตามตารางเกณฑ์การให้ระดับผลการเรียน ดังนี้

ระดับผลการเรียน	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ	ความหมาย
4	80 -100	ดีเยี่ยม
3.5	75 -79	ดีมาก
3	70 -74	ดี
2.5	65 -69	ค่อนข้างดี
2	60 -64	ปานกลาง
1.5	55 -59	พอใช้
1	50 -54	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
0	0 -49	ต่ำกว่าเกณฑ์

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	โรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์
รายวิชา ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน	ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มัคคุเทศก์น้อย	จำนวน 5 ชั่วโมง
ผู้สอน นายอาทิตย์ ชัยเทพา	
เรื่อง แลหลังมอหน้าหัวหิน	

ข้อสรุปทั่วไป / สาระสำคัญ

อำเภอหัวหินมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวในหัวหิน ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ท้องถิ่นหัวหิน

ผลการเรียนรู้

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการเป็นมัคคุเทศก์ทางนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย บทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ได้
3. นักเรียนสามารถสืบค้นประวัติศาสตร์ สถานที่สำคัญ ประเพณี และบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหินได้
4. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางในการป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหินได้
5. นักเรียนเห็นความสำคัญของสถานที่สำคัญและบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน

สาระการเรียนรู้

อำเภอหัวหินเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน ได้แก่ วังไกลกังวล สถานีรถไฟหัวหิน สนามกอล์ฟหลวงหัวหิน ตลาดฉัตรไชย และมีบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาและสร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอหัวหิน ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โผน กิ่งเพชร

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร
- 2) ความสามารถในการคิด
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) มีวินัย
- 3) ใฝ่เรียนอยู่
- 4) มุ่งมั่นในการทำงาน

การวัดและประเมิน

ขอบเขตการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1.ความรู้ ประวัติของสถานที่สำคัญ และบุคคลสำคัญใน อำเภอหัวหิน	การถาม – ตอบ และการทำกิจกรรม	กิจกรรม แลหลังมอง หน้าหัวหิน	ครูผู้สอน
2.ทักษะ/กระบวนการ สืบค้นประวัติของสถานที่ สำคัญและบุคคลสำคัญใน อำเภอหัวหิน	การถาม – ตอบ และการทำกิจกรรม	กิจกรรม แลหลังมอง หน้าหัวหิน	ครูผู้สอน และนักเรียน
3.คุณลักษณะ ภูมิใจและเห็น ความสำคัญของสถานที่ สำคัญและบุคคลสำคัญใน อำเภอหัวหิน	การถาม - ตอบ และ การอภิปราย	คำถามใน กิจกรรม แลหลังมองหน้าหัวหิน	ครูผู้สอน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

- กิจกรรม แลหลังมองหน้าหัวหิน

การประเมินผล

ประเมินผลจากกิจกรรม แลหลังมองหน้าหัวหิน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1.สามารถอธิบาย เกี่ยวประวัติของ สถานที่สำคัญและ บุคคลสำคัญใน อำเภอหัวหิน	อธิบายถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ	อธิบายถูกต้อง แต่ ไม่ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ	อธิบายบางส่วน ไม่ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ	อธิบายไม่ถูกต้อง และไม่ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ
2.สามารถสืบค้น ประวัติของสถานที่ สำคัญและบุคคล สำคัญในอำเภอหัว หิน	ข้อมูลที่สืบค้น ถูกต้องชัดเจน ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ	ข้อมูลที่สืบค้น ถูกต้อง แต่ไม่ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ	ข้อมูลที่สืบค้น บางส่วน ไม่ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ	ข้อมูลที่สืบค้น ไม่ถูกต้อง และไม่ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับสิ่งที่ นำเสนอ
3. ความคิด สร้างสรรค์ในการ เสนอแนวทางใน การป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาสถานที่ สำคัญในอำเภอหัว หิน	แนวทางในการ ป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาสถานที่ สำคัญในอำเภอหัว หินแสดงออกถึง ความคิดสร้างสรรค์	แนวทางในการ ป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาสถานที่ สำคัญในอำเภอหัว หินแสดงออกถึง ความคิดสร้างสรรค์ เป็นส่วนมาก	แนวทางในการ ป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาสถานที่ สำคัญในอำเภอหัว หินแสดงออกถึง ความคิดสร้างสรรค์ เป็นส่วนน้อย	แนวทางในการ ป้องกันอนุรักษ์ และพัฒนาสถานที่ สำคัญในอำเภอหัว หินไม่แสดงออกถึง ความคิดสร้างสรรค์
4. ทักษะการ วิเคราะห์ พัฒนาการของ อำเภอหัวหิน	สามารถวิเคราะห์ พัฒนาการของ อำเภอหัวหินได้ดี ชัดเจน เป็น รูปธรรม	สามารถวิเคราะห์ พัฒนาการของ อำเภอหัวหินได้ ค่อนข้างดีชัดเจนที่ จะพูด	สามารถวิเคราะห์ พัฒนาการของ อำเภอหัวหินได้ยัง ไม่ค่อยชัดเจน	ไม่สามารถ วิเคราะห์ พัฒนาการของ อำเภอหัวหิน

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน 15 – 16	หมายถึง ดีมาก
คะแนน 12 – 14	หมายถึง ดี
คะแนน 8 – 11	หมายถึง พอใช้
คะแนนต่ำกว่า 8	หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่านตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูให้นักเรียนดูวิดีโอทัศนรายการ ฟุ่งแสงตะวัน ตอน มัคคุเทศก์น้อยไทยอู๋
(<https://www.youtube.com/watch?v=zvsnnFfH4kE>) โดยครูกำหนดให้นักเรียนศึกษาในประเด็นการเป็นมัคคุเทศก์น้อยสำหรับท้องถิ่น

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญเกี่ยวกับวิดีโอทัศนรายการ ฟุ่งแสงตะวัน ตอน มัคคุเทศก์น้อยไทยอู๋

- 2.1 นำแนวทางที่ได้จากวิดีโอทัศน ไปปรับใช้กับงานของตนเองอย่างไร
- 2.2 ในวิดีโอทัศนได้นำเสนอเทคนิคใดบ้างในการฝึกเป็นมัคคุเทศก์
- 2.3 นักเรียนจะมีการเตรียมตัวอย่างไรในการจะเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น (Obj 1)

(Obj2)

จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความหมายของมัคคุเทศก์ บทบาทของมัคคุเทศก์ คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ ความสามารถของมัคคุเทศก์ และสรุปเป็นแผนผังมโนทัศน์นำเสนอหน้าชั้นเรียน (Obj2)

ชั่วโมงที่ 2

3. ครูให้นักเรียนดูวิดีโอทัศน เรื่องตำนานหัวหิน

(<https://www.youtube.com/watch?v=zvsnnFfH4kE>)

โดยครูกำหนดให้นักเรียนศึกษาในประเด็นพัฒนาการของอำเภอหัวหิน

4. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญเกี่ยวกับวิดีโอทัศน เรื่องตำนานหัวหิน

4.1 ในวิดีโอทัศน เรื่องตำนานหัวหิน มีการกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอหัวหินอย่างไร

4.2 ในวิดีโอทัศนได้นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอหัวหินที่ใดบ้าง

4.3 ในวิดีโอทัศนได้กล่าวถึงบุคคลสำคัญท่านใดบ้าง (Obj 3)

ชั่วโมงที่ 3-4

5. กิจกรรม แลหลังมองหน้าหัวหิน

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน

ขั้นตอนที่ 1 ปักหมุดสถานที่ เป็นการกำหนดสถานที่ โดยครูผู้สอน ให้นักเรียน เลือกสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน หรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน เมื่อนักเรียนได้สถานที่แล้ว ให้นักเรียน กำหนดขอบเขตและแนวทาง ที่จะศึกษาเกี่ยวกับสถานที่นั้น (สถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน ได้แก่ วัดไกลกังวล สถานีรถไฟหัวหิน สนามกอล์ฟหลวงหัวหิน ตลาดฉัตรไชย บุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาและสร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอหัวหิน ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร, โผน กิ่งเพชร)

ขั้นตอนที่ 2 รู้จักสถานที่ ในขั้นตอนนี้ ครูผู้สอน จะต้องแนะนำ เกี่ยวกับวิธีการค้นคว้าและบอกแหล่งเรียนรู้ ที่นักเรียนจะสามารถแสวงหา และรวบรวมข้อมูล หรือหลักฐาน เกี่ยวกับสถานที่ที่นักเรียนสนใจ โดยมีการแนะนำวิธีการค้นคว้าข้อมูลหรือหลักฐานในห้องสมุด แนะนำเอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่ หนังสือ บทความแนะนำเว็บไซต์ ของที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญหรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน นอกจากนี้ครูผู้สอนก็เตรียมใบความรู้ เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในอำเภอหัวหินเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ในการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม (Obj 3) (Obj 4)

ขั้นตอนที่ 3 พินิจหัวหิน ในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของข้อมูลหรือหลักฐานที่นักเรียนนั้นรวบรวมมาได้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้วิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการวิพากษ์ภายนอกและการวิพากษ์ภายใน ซึ่งการวิพากษ์ภายนอกมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบข้อมูลหรือตรวจสอบหลักฐานว่ามีความถูกต้องหรือข้อบกพร่องของหลักฐานที่จะนำมาใช้หรือไม่ เช่น อายุของหลักฐาน สภาพแวดล้อมที่หลักฐานนั้นถูกสร้างขึ้นหรือเขียนขึ้น ผู้สร้างหรือผู้แต่ง จุดประสงค์ของการสร้างข้อมูลหรือหลักฐาน ส่วนการวิพากษ์ภายในคือ การศึกษาความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูลหรือหลักฐานว่าน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด (Obj 3) (Obj 2)

ขั้นตอนที่ 4 แลหลังมองหน้า ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ ข้อมูลหรือหลักฐาน ที่ได้สืบค้นมาเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคลสำคัญ ที่ตนเองสนใจ และทำการสังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น เพื่อจะสรุปให้เห็นถึงความเป็นมา ความสำคัญและให้เห็นถึงพัฒนาการ ของสถานที่นั้นหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน พร้อมทั้งในขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องนำเสนอถึงสภาพปัจจุบันของสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน ว่าปัจจุบันสถานที่เหล่านั้น มีสภาพเป็นอย่างไรและนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำสถานที่เหล่านั้นมาใช้ในการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดผู้คนให้มาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน (Obj 3) (Obj 4)

ขั้นตอนที่ 5 คุยเฟื่องเรื่องหัวหิน ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะต้องนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้วโดยจะมีการเรียบเรียง เป็นความรู้และแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหินหรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน

ชั่วโมงที่ 5

6. นักเรียนร่วมกันสรุป บทเรียน เรื่อง แลหลังมองหน้าหัวหิน โดยเขียนเป็นเส้นเวลา (Time line) บนกระดานหน้าชั้นเรียน ซึ่งเส้นเวลา (Time line) จะแสดงพัฒนาการของอำเภอหัวหิน โดยลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอำเภอหัวหินผ่านเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ (Obj 4) (Obj 5)

7. นักเรียนร่วมกันอภิปรายจาก เส้นเวลา (Time line) จะแสดงพัฒนาการของอำเภอหัวหิน อำเภอหัวหินมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวอย่างไร

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหัวหินที่ว่าการอำเภอหัวหิน

<https://district.cdd.go.th/huahin/about-us/>

- เทศบาลเมืองหัวหิน <https://www.huahin.go.th/new/content/history>
- ที่ว่าการอำเภอหัวหิน <http://www.huahindistrict.go.th/general1.php>
- ใ้ความรู้ เรื่อง มัคคุเทศก์

ใบกิจกรรมที่ 3 แลหลังมองหน้าหัวหิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม แลหลังมองหน้าหัวหิน ทำลงในกระดาษรูป โดยมีส่วนตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปักหมุดสถานที่ ให้นักเรียน เลือกสถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน หรือ บุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน เมื่อนักเรียนได้สถานที่แล้ว ให้นักเรียน กำหนดขอบเขตและแนวทาง ที่จะศึกษาเกี่ยวกับสถานที่นั้น (สถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน ได้แก่ วัดไกลกังวล สถานีรถไฟหัวหิน สนามกอล์ฟหลวงหัวหิน ตลาดฉัตรไชย บุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาและสร้างชื่อเสียงให้กับ อำเภอหัวหิน ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร, โผน กิ่งเพชร)

ขั้นตอนที่ 2 รู้จักสถานที่ ให้นักเรียนค้นคว้าและบอกแหล่งเรียนรู้ ที่นักเรียนจะสามารถแสวงหา และรวบรวมข้อมูล หรือหลักฐาน เกี่ยวกับสถานที่ที่นักเรียนสนใจ จากแหล่งข้อมูล ข้อมูลหรือหลักฐานในห้องสมุด ได้แก่ หนังสือ บทความแนะนำเว็บไซต์ ของที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานที่สำคัญหรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน นอกจากนี้ครูผู้สอนก็เตรียมใบความรู้ เกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้ในอำเภอหัวหินเพื่อไว้ให้นักเรียนได้ใช้ในการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 พินิจหัวหิน ให้นักเรียนร่วมกันการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของ ข้อมูลหรือหลักฐานที่นักเรียนนั้นรวบรวมมาได้ ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้ วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งจะ ประกอบไปด้วยการวิพากษ์ภายนอกและการวิพากษ์ภายใน ซึ่งการวิพากษ์ภายนอกมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบข้อมูลหรือตรวจสอบหลักฐานว่ามีความถูกต้องหรือข้อบกพร่องของ หลักฐานที่จะนำมาใช้หรือไม่ เช่น อายุของหลักฐาน สภาพแวดล้อมที่หลักฐานนั้นถูกสร้างขึ้นหรือ เขียนขึ้น ผู้สร้างหรือผู้แต่ง จุดประสงค์ของการสร้างข้อมูลหรือหลักฐาน ส่วนการวิพากษ์ภายใน คือ การศึกษาความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข้อมูลหรือหลักฐานว่าน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 4 แลหลังมองหน้า ให้นักเรียนวิเคราะห์ ข้อมูลหรือหลักฐาน ที่ได้สืบค้น มาเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคลสำคัญ ที่ตนเองสนใจ และทำการสังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น เพื่อจะสรุป ให้เห็นถึงความเป็นมา ความสำคัญและให้เห็นถึงพัฒนาการ ของสถานที่นั้นหรือสถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับ บุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน พร้อมทั้งในขั้นตอนนี้ นักเรียนต้องนำเสนอถึงสภาพปัจจุบันของ สถานที่สำคัญในอำเภอหัวหิน หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน ว่าปัจจุบัน สถานที่เหล่านั้น มีสภาพเป็นอย่างไรและนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำสถานที่ เหล่านี้มาใช้ในการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดผู้คนให้มาท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน

ขั้นตอนที่ 5 คุยเฟื่องเรื่องหัวหิน นักเรียนนำเสนอข้อมูลที่ผ่านมาผ่านการค้นคว้าและ
สังเคราะห์มาแล้วโดยจะมีการเรียบเรียง เป็นความรู้และแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในอำเภอ
หัวหินหรือบุคคลสำคัญในอำเภอหัวหิน

ใบความรู้ เรื่อง มัคคุเทศก์น้อย

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และมัคคุเทศก์นับว่าเป็นบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาที่ท่องเที่ยว สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ และความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้

1. ความหมายของมัคคุเทศก์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของมัคคุเทศก์ไว้ว่า มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้นำทาง ผู้ชี้ทาง ผู้บอกทาง หรือผู้นำเที่ยว

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2558 : 1) มัคคุเทศก์ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่นำพานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและแนะนำให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งให้บริการอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ (2560 : 19) มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ชี้ทาง ผู้นำเที่ยว ทำหน้าที่นำพานักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีหน้าที่เป็นผู้นำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคล โดยได้รับค่าตอบแทนรวมถึงเป็นผู้อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า มัคคุเทศก์ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่นำพานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นผู้นำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวและแนะนำให้ความรู้ รวมทั้งให้บริการอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

2. ความสำคัญของมัคคุเทศก์

สำหรับการท่องเที่ยวมัคคุเทศก์ถือมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากโดยเฉพาะความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งมัคคุเทศก์สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดทั้งความเป็นมา ประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนนักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย และท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยเมื่อมีมัคคุเทศก์ (ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ, 2560: 27) ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงเปรียบเสมือนเป็นทูตวัฒนธรรมของประเทศที่ต้องรักษาไว้ซึ่งภาพพจน์ของมัคคุเทศก์ซึ่งมัคคุเทศก์มีความสำคัญ ดังนี้

1. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ต่อนักท่องเที่ยวมัคคุเทศก์จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง ช่วยให้นักท่องเที่ยวประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายตลอดจนเกิดความสนุกสนาน ความประทับใจมีความสุขในการท่องเที่ยว

2. มัคคุเทศก์มีความสำคัญต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว คือมีส่วนช่วยดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนและประเทศ ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้นและช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการปรับปรุงและพัฒนา

3. ความสำคัญของมัคคุเทศก์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและประเทศชาติ คือ มัคคุเทศก์จะช่วยแพร่ชื่อเสียงให้แก่ประเทศชาติและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นช่วยให้ประเทศเกิดรายได้เพื่อนำมาพัฒนาในด้านต่าง ๆ และยังช่วยให้บุคคลหรือธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในการท่องเที่ยวกับเพื่อนไปได้อย่างมีระบบ (สากล สถิติวิทยานันท์ และวิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์, 2564: 16-17)

3. บทบาทของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์นั้นมีบทบาทสำคัญในการผู้นำเป็นตัวแทนในการสร้างภาพลักษณ์ส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (Chilembwe & Mweiwa, 2014: 2946) ในการเป็นมัคคุเทศก์นั้นจำเป็นต้องสวมบทบาทหลาย ๆ อย่างตามความเหมาะสมและโอกาสที่เอื้ออำนวยเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสุขและประทับใจในการท่องเที่ยวบทบาทของมัคคุเทศก์ ดังนี้

1. บทบาทของครู คือ มัคคุเทศก์จะทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ แก่ นักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติรวมทั้งตอบข้อสงสัยหรือข้อซักถามของนักท่องเที่ยว

2. บทบาทของนักแสดง คือ จะต้องสร้างบรรยากาศในการท่องเที่ยวให้สนุกสนานเพลิดเพลินเกิดความประทับใจไม่น่าเบื่อและมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม

3. บทบาทของนักการทูต คือ มัคคุเทศก์เสมือนเป็นทูตวัฒนธรรมที่จะช่วยสร้างภาพพจน์ให้กับประเทศมัคคุเทศก์จะไม่พูดเรื่องเชิงลบหรือเรื่องที่อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเด็นอ่อนไหวทางศาสนาและการเมือง

4. บทบาทของนักจิตวิทยา คือ มัคคุเทศก์จะต้องรู้ว่านักท่องเที่ยวมีความสนใจหรือความต้องการรู้เรื่องอะไรซึ่งจะต้องสังเกตจากพฤติกรรมและการตอบสนองของนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้ดูแลนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ

5. บทบาทของนักบริหาร คือ มัคคุเทศก์จะต้องรู้จักบริหารทั้งบริหารคน บริหารงานเพื่อให้งานการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างเรียบร้อยและคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักท่องเที่ยว (สากล สถิติวิทยานันท์ และวิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์, 2564 : 19)

4. คุณลักษณะของมัคคุเทศก์

1. ความรู้ทางวิชาชีพของมัคคุเทศก์ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม

ประเพณีของประเทศชาติและของท้องถิ่น และมีความรู้เกี่ยวกับการเดินทาง มีความรู้ในเรื่องของการดูแลความปลอดภัย กฎหมาย

2. ความสามารถด้านคุณสมบัติของมัคคุเทศก์ หมายถึง บุคลิกภาพดี มีศิลปะในการพูด ความประพฤติและกิริยามารยาทดีการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

3. จรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ หมายถึง คุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบหน้าที่ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีใจรักบริการ และปรารถนาให้ผู้อื่น

แบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาประเด็นแล้วประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย กำหนดค่าระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมากที่สุด
 4 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมาก
 3 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับปานกลาง
 2 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อย
 1 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. ความรู้ในการนำชมสถานที่					
1.1 มีความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์					
1.2 มีความรู้ด้านภูมิศาสตร์					
1.3 มีความรู้ด้านเศรษฐกิจ					
1.4 มีความรู้ด้านสภาพสังคม					
1.5 มีความรู้ด้านแหล่งเรียนรู้					
2. ด้านเทคนิคนำเที่ยว					
2.1 มีการวางแผน					
2.2 มีการแก้ปัญหา					
2.3 มีการสร้างกิจกรรม					
2.4 มีการการจัดเก็บข้อมูล					
2.5 มีศิลปะในการพูด					
3. ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์					
3.1 อำนวยความสะดวก					
3.2 มีบุคลิกภาพที่ดี					
3.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
3.4 มีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว					
3.5 มีใจรักบริการ					
รวม					

แบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาประเด็นแล้วประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย กำหนดค่าระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมากที่สุด
 4 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับมาก
 3 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับปานกลาง
 2 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อย
 1 คะแนน หมายถึง มีเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านความสนใจใคร่รู้					
1.1 มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้					
1.2 มีการรวบรวมและสร้างเสริมองค์ความรู้ พร้อมนำเสนอสาระอย่างมีสีสันและเป็นวิชาการ					
1.3 มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพื้นที่อย่างสร้างสรรค์					
1.4 มีการจัดเก็บสถิติตัวเลขของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ					
1.5 มีการสรุปบทเรียนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
2. ด้านความเข้าใจยอมรับความแตกต่าง					
2.1 มีความร่วมมือระหว่างกลุ่ม					
2.2 ยอมรับในความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ					
2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในพื้นที่และดำเนินการพัฒนา					

ประเด็น	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
2.4 มีการวางแผนอย่างรอบด้านและดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยมีผลกระทบในเชิงลบต่อวิถีวัฒนธรรมอันดีงานของชาวชุมชนน้อยที่สุด					
2.5 ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
3. การเห็นคุณค่า ภูมิใจในท้องถิ่น					
3.1 ความภูมิใจในท้องถิ่น					
3.2 รักท้องถิ่น เห็นประโยชน์ของเรื่องราวและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น					
3.3 เรียนรู้วัฒนธรรมค่านิยม ความเชื่อของประเทศหรือชาติอื่น ๆ					
3.4 เห็นความสำคัญของท้องถิ่น					
3.5 รักษาทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ชุมชน แหล่งเรียนรู้ของสังคม					
รวม					

ภาคผนวก ค
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- ค่าคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้
 - ผลการวิเคราะห์ความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาประเด็นแล้วประเมินคุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์เมืองหัวหิน

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย กำหนดค่าระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับมาก
3 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับน้อย
1 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพหลักสูตร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับคุณภาพ			M	S.D.	ระดับคุณภาพ
	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					
	1	2	3			
หลักการ	3	4	4	3.67	0.58	มาก
จุดมุ่งหมาย	4	4	5	4.33	0.58	มาก
วัตถุประสงค์	4	5	3	4.00	1.00	มาก
โครงสร้างรายวิชา	3	5	4	4.33	0.58	มาก
คำอธิบายรายวิชา	4	4	5	4.33	0.58	มาก
ผลการเรียนรู้	4	5	4	4.00	1.00	มาก
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3	5	4	4.00	1.00	มาก
การวัดและประเมิน	3	5	4	4.00	1.00	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้	4	5	4	4.33	0.58	มาก
รวม	28	37	33	4.11	0.77	มาก

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

1. ข้อใดต่อไปนี้เป็นชื่อเรียกของอำเภอหัวหิน
 - ก. สมอเรียง ข. หินเรียง ค. แหลมหิน ง. หาดหิน
2. ลักษณะภูมิประเทศแบบ “ตะกาด” จะพบได้บริเวณใดของอำเภอหัวหิน
 - ก. ที่ราบสูง ข. เขตภูเขาสูง ค. ชายฝั่งทะเล ง. ที่ราบเชิงเขา
3. ที่ตั้งของบ้านป่าละอู มีความเหมาะสมกับการปลูกผลไม้ชนิดใดที่จะเป็นพืชเศรษฐกิจ
 - ก. ส้ม ข. เงาะ ค. ทุเรียน ง. สับปะรด
4. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะเด่นของชายหาดหัวหิน
 - ก. มีลักษณะเป็นตะกาด ข. เป็นพื้นที่มีโขดหิน เรียงราย
 - ค. เป็นหาดที่มีต้นสนเรียงราย ง. เป็นชายหาดที่อยู่ติดกับถนนเพชรเกษม
5. ในปัจจุบันได้วิถีชีวิตของชาวหัวหินเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างไร
 - ก. เปลี่ยนเป็นอาชีพเกษตร ข. ยังคงทำอาชีพประมงเป็นหลัก
 - ค. เน้นการทำอุตสาหกรรมมากขึ้น ง. เน้นให้บริการและธุรกิจด้านการท่องเที่ยว
6. ในอนาคตแนวทางใดต่อไป มีความเหมาะสมกับการพัฒนาท่องเที่ยวของหัวหินมากที่สุด
 - ก. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ข. ส่งเสริมการแปรรูปอาหาร
 - ค. ส่งเสริมการทำธุรกิจท่องเที่ยว ง. ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. ข้อใด ไม่ใช่ บทบาทของมัคคุเทศก์
 - ก. บทบาทของครู ข. บทบาทของนักแสดง
 - ค. บทบาทของนักการเมือง ง. บทบาทของนักจิตวิทยา
8. มัคคุเทศก์มีบทบาทของนักการทูต มีความหมายสอดคล้องกับข้อใด
 - ก. รู้จักบริหารทั้งบริหารคนบริหารงาน
 - ข. เป็นผู้บรรยายอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว
 - ค. สร้างบรรยากาศในการท่องเที่ยวให้สนุกสนานเพลิดเพลิน
 - ง. เป็นผู้ที่ช่วยที่จะช่วยสร้างภาพพจน์ ด้านวัฒนธรรมให้กับประเทศ
9. ข้อใด ไม่ใช่ สิ่งที่มัคคุเทศก์ควรปฏิบัติ
 - ก. เรียกเก็บเงินเพิ่ม ข. ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นผู้อื่น
 - ค. รักษาชื่อเสียงของตนและประเทศชาติ ง. ปฏิบัติกับนักท่องเที่ยวด้วยความสุภาพ

10. เมื่อนักเรียนเป็นมัคคุเทศก์แล้ว เรื่องใดที่มีมัคคุเทศก์ ไม่ควร นำมาพูดในขณะที่ให้บริการนักท่องเที่ยว
- ก. อาหาร ข. เรื่องตลก ค. การเมือง ง. ประสบการณ์
11. การพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอหัวหิน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและความสมดุลควรเน้นในเรื่องใดบ้าง
- ก. ระบบขนส่งและส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ข. ส่งเสริมวัฒนธรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ค. ส่งเสริมวัฒนธรรม ระบบขนส่ง และส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ง. ส่งเสริมวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว และลดมลภาวะ
12. ลักษณะภูมิอากาศของหัวหินเป็นอย่างไร ที่ทำให้เมืองหัวหินเป็นเมืองที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนอากาศ
- ก. อากาศอบอุ่น ข. อากาศร้อนชื้น ค. อากาศแห้งและเย็น ง. ฝนตกชุกตลอดทั้งปี
13. การสร้างผนังบางส่วนของพระราชวังไกลกังวลด้วยหินก้อนใหญ่และปูนฉาบปากโค้งรูปเกล็ดปลา นั้นแสดงให้เห็นถึงผู้ออกแบบต้องการสื่อถึงสิ่งใดเป็นหลัก
- ก. แสดงถึงความหนักแน่น ข. เพื่อสะท้อนถึงความเชื่อ
- ค. เพื่อสะท้อน ค่านิยมในยุคนั้น ง. เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับบรรยากาศ
14. ในวันที่ 11 ธันวาคม 2566 ที่ผ่านมาได้มีการยกเลิกการใช้สถานีรถไฟหัวหิน หลังเดิมและไปใช้สถานีที่สร้างขึ้นใหม่ 2 ชั้นนักเรียนคิดว่าอาจจะนำ อาคารสถานีรถไฟหัวหินเดิม มาใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยว ควรจัดเป็นลักษณะใด จึงจะเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด
- ก. ร้านจำหน่ายของที่ระลึก
- ข. ร้านอาหารพื้นบ้านของอำเภอหัวหิน
- ค. พิพิธภัณฑ์ให้ความรู้เกี่ยวกับ ประวัติของอำเภอหัวหิน
- ง. ควรพัฒนาและปรับปรุงให้เป็นสถานีรถไฟเหมือนเดิมแต่มีความทันสมัย
15. หากในอนาคต นักเรียนได้จัดการท่องเที่ยว เกี่ยวกับอำเภอหัวหิน โดย เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้ว นักเรียนคิดว่าสามารถที่จะนำเสนอเรื่องใดเพื่อให้สอดคล้อง กับคำขวัญที่ว่า “หัวหินถิ่นมนต์ขลัง ทะเลสวย นักมวยดัง พระราชวังดงาม”
- ก. การลงทุนในอำเภอหัวหิน ข. ภูมิศาสตร์ของอำเภอหัวหิน
- ค. แหล่งบันเทิงในอำเภอหัวหิน ง. ประวัติศาสตร์ของอำเภอหัวหิน

ตารางแสดงค่าค่าความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ
แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

ข้อที่	IOC	P	การตีความ	r	การตีความ
1	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
2	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.25	อำนาจจำแนกดีมาก
3	1.00	0.50	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.5	อำนาจจำแนกดี
4	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
5	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
6	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
7	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
8	0.67	0.88	ค่อนข้างง่าย (ดี)	-0.3	อำนาจจำแนกไม่ดี
9	1.00	0.88	ค่อนข้างง่าย (ดี)	-0.3	อำนาจจำแนกไม่ดี
10	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
11	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
12	0.67	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
13	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
14	1.00	0.50	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.5	อำนาจจำแนกดี
15	0.67	0.50	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.5	อำนาจจำแนกดี
16	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
17	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
18	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.75	อำนาจจำแนกดี
19	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
20	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
21	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
22	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	-0.3	อำนาจจำแนกไม่ดี
23	0.67	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	-0.3	อำนาจจำแนกไม่ดี
24	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	-0.3	อำนาจจำแนกไม่ดี
25	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	-0.3	อำนาจจำแนกไม่ดี
26	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี

ตารางแสดงค่าค่าความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของ
แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้(ต่อ)

ข้อที่	IOC	P	การตีความ	r	การตีความ
27	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
28	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
29	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
30	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
31	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
32	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.25	อำนาจจำแนกดีมาก
33	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
34	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
35	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
36	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
37	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
38	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
39	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
40	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
41	0.67	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.75	อำนาจจำแนกดี
42	0.67	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.75	อำนาจจำแนกดี
43	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
44	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
45	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
46	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
47	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
48	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
49	1.00	0.38	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.75	อำนาจจำแนกดี
50	1.00	0.38	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.75	อำนาจจำแนกดี
51	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.75	อำนาจจำแนกดี
52	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี

ตารางแสดงค่าค่าความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อที่	IOC	P	การตีความ	r	การตีความ
53	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
54	1.00	0.63	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.75	อำนาจจำแนกดี
55	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
56	1.00	0.50	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)	0.5	อำนาจจำแนกดี
57	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
58	1.00	0.75	ค่อนข้างง่าย (ดี)	0.5	อำนาจจำแนกดี
59	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี
60	1.00	1.00	ง่ายมาก	0.00	อำนาจจำแนกไม่ดี

สรุป จำนวนข้อสอบทั้งหมด 60 ข้อ สามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 30 ข้อ โดยมี

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ค่าความยาก (p) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ข้อที่สามารถนำไปใช้ได้ อยู่ระหว่าง 0.38 – 0.75

และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ข้อที่สามารถนำไปใช้ได้

อยู่ระหว่าง 0.25 – 0.75

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบผลการเรียนรู้ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson ได้เท่ากับ 0.85

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของ
แบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์กับวัตถุประสงค์ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง แนใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แนใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แนใจว่าคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อที่	ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์	ความสอดคล้อง			ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญที่			
		1	2	3	
1. ความรู้ในการนำชมสถานที่					
1.1	มีความรู้พื้นฐานในด้านประวัติศาสตร์	+1	0	+1	สอดคล้อง
1.2	มีความรู้ด้านภูมิศาสตร์	+1	+1	+1	สอดคล้อง
1.3	มีความรู้ด้านเศรษฐกิจ	+1	+1	+1	สอดคล้อง
1.4	มีความรู้ด้านสภาพสังคม	+1	+1	+1	สอดคล้อง
1.5	มีความรู้ด้านแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2. ด้านเทคนิคนำเที่ยว					
2.1	มีการวางแผน	+1	+1	0	สอดคล้อง
2.2	มีการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2.3	มีการสร้างกิจกรรม	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2.4	มีการการจัดเก็บข้อมูล	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2.5	มีศิลปะในการพูด	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3. ด้านจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์					
3.1	อำนวยความสะดวก	+1	+1	0	สอดคล้อง
3.2	มีบุคลิกภาพที่ดี	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3.3	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3.4	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3.5	มีใจรักบริการ	+1	+1	+1	สอดคล้อง

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของ
แบบประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความของเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์กับ
วัตถุประสงค์ ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

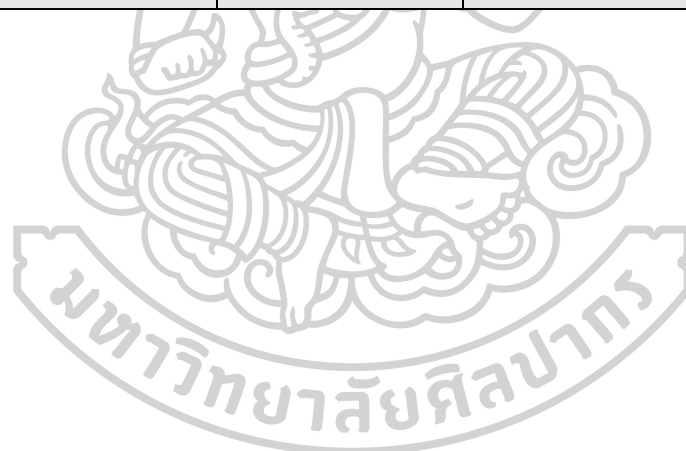
+1	หมายถึง	แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อที่	เจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์	ความสอดคล้อง			ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญที่			
		1	2	3	
1. ด้านความรู้ต่อการเป็นมัคคุเทศก์					
1.1	มีวิธีการในการศึกษาหาความรู้	+1	+1	+1	สอดคล้อง
1.2	มีการรวบรวมและสร้างเสริมองค์ความรู้	+1	+1	+1	สอดคล้อง
1.3	มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพื้นที่อย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	สอดคล้อง
1.4	มีการจัดเก็บข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ	+1	0	+1	สอดคล้อง
1.5	มีการสรุปบทเรียนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2. ด้านความรู้สึกต่อการเป็นมัคคุเทศก์					
2.1	เห็นความสำคัญของเนื้อหาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2.2	เห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อในท้องถิ่น	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2.3	เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2.4	เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	สอดคล้อง
2.5	มีความเชื่อมั่นตนเองและและยอมรับในวิชาชีพมัคคุเทศก์	+1	0	+1	สอดคล้อง
3. ด้านพฤติกรรมต่อการเป็นมัคคุเทศก์					
3.1	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3.2	มีความร่วมมือระหว่างกลุ่ม	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3.3	มีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3.4	มีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในพื้นที่	+1	+1	+1	สอดคล้อง
3.5	สามารถนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างมีสีสันและเป็นวิชาการ	+1	+1	+1	สอดคล้อง

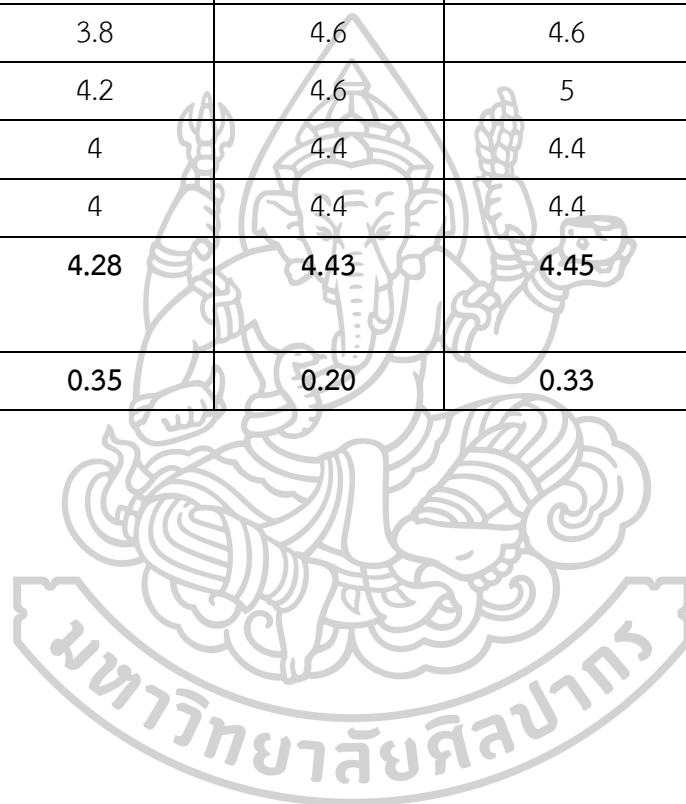
ตารางแสดงคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการใช้แบบทดสอบ

นักเรียน	หน่วยฯ 1 (เต็ม 10 คะแนน)		หน่วยฯ 2 (เต็ม 10 คะแนน)		หน่วยฯ 3 (เต็ม 10 คะแนน)		คะแนน รวม	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	9	90.00	10	100.00	9	90.00	28	93.33
คนที่ 2	8	80.00	10	100.00	9	90.00	27	90.00
คนที่ 3	10	100.00	9	90.00	9	90.00	28	93.33
คนที่ 4	10	100.00	9	90.00	9	90.00	28	93.33
คนที่ 5	10	100.00	9	90.00	10	100.00	29	96.67
คนที่ 6	9	90.00	10	100.00	10	100.00	29	96.67
คนที่ 7	9	90.00	10	100.00	10	100.00	29	96.67
คนที่ 8	8	80.00	10	100.00	10	100.00	28	93.33
<i>M</i>	9.13	91.25	9.63	96.25	9.50	95.00	28.25	94.17
ลำดับที่	3		1		2			
<i>S.D.</i>	0.78		0.48		0.50		0.66	

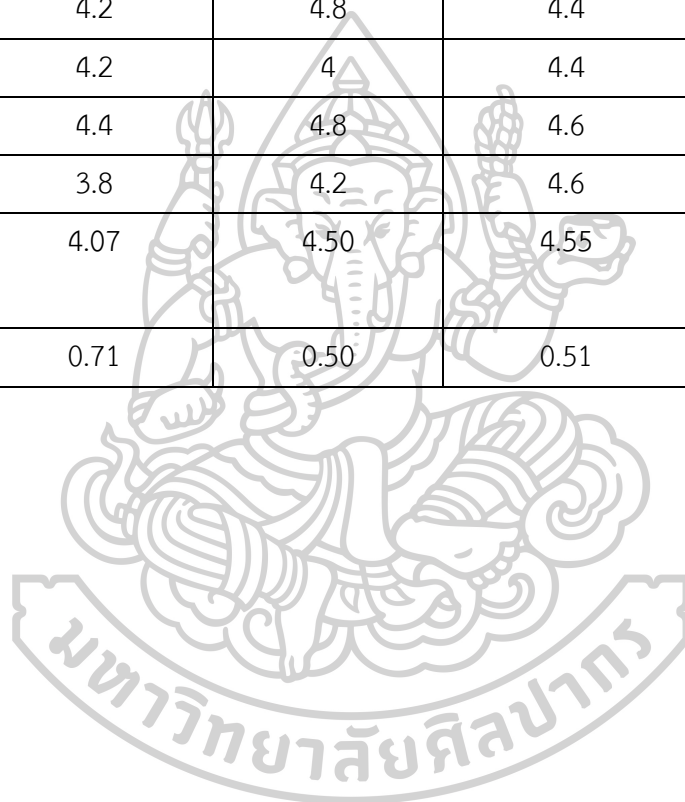
ผลการประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

นักเรียน	ความรู้ในการนำ ชมสถานที่	ด้านเทคนิคนำ เที่ยว	ด้านจรรยาบรรณ ของมัคคุเทศก์	M	เกณฑ์ คุณภาพ
คนที่ 1	4.6	4.4	4	4.33	มาก
คนที่ 2	4.8	4.6	4.6	4.67	มากที่สุด
คนที่ 3	4.6	4.4	4	4.33	มาก
คนที่ 4	4.2	4	4.6	4.27	มาก
คนที่ 5	3.8	4.6	4.6	4.33	มาก
คนที่ 6	4.2	4.6	5	4.60	มากที่สุด
คนที่ 7	4	4.4	4.4	4.27	มาก
คนที่ 8	4	4.4	4.4	4.27	มาก
ค่าเฉลี่ย รวม	4.28	4.43	4.45	4.38	มาก
S.D.	0.35	0.20	0.33	0.16	

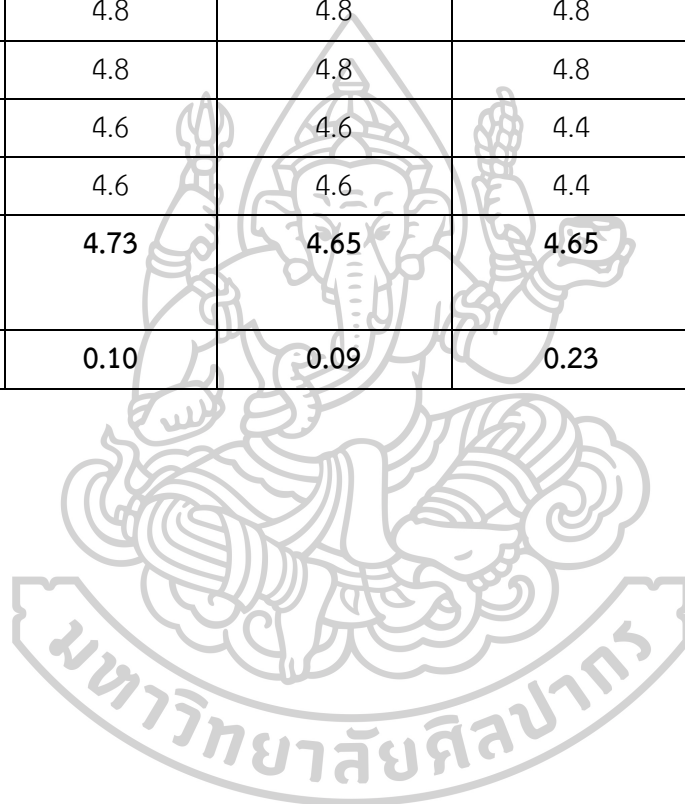
ผลการครูประเมินความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์

นักเรียน	ความรู้ในการนำ ชมสถานที่	ด้านเทคนิคนำ เที่ยว	ด้านจรรยาบรรณ ของมัคคุเทศก์	M	เกณฑ์ คุณภาพ
คนที่ 1	3.4	4.4	4.8	4.2	มาก
คนที่ 2	4.2	4.8	4.6	4.5	มากที่สุด
คนที่ 3	4.4	4.8	4.2	4.6	มากที่สุด
คนที่ 4	4	4.2	4.8	4.3	มาก
คนที่ 5	4.2	4.8	4.4	4.5	มากที่สุด
คนที่ 6	4.2	4	4.4	4.2	มาก
คนที่ 7	4.4	4.8	4.6	4.6	มากที่สุด
คนที่ 8	3.8	4.2	4.6	4.2	มาก
ค่าเฉลี่ย รวม	4.07	4.50	4.55	4.37	มาก
S.D.	0.71	0.50	0.51		

ผลการประเมินเจตคติต่อการเป็นมัคคุเทศก์

นักเรียน	ด้านความรู้การ เป็นมัคคุเทศก์	ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อ การเป็นมัคคุเทศก์	ด้านพฤติกรรมต่อ การเป็นมัคคุเทศก์	M	เกณฑ์ คุณภาพ
คนที่ 1	4.8	4.8	4.4	4.60	มากที่สุด
คนที่ 2	4.8	4.6	5	4.80	มากที่สุด
คนที่ 3	4.6	4.6	4.6	4.60	มากที่สุด
คนที่ 4	4.8	4.6	4.8	4.73	มากที่สุด
คนที่ 5	4.8	4.8	4.8	4.80	มากที่สุด
คนที่ 6	4.8	4.8	4.8	4.80	มากที่สุด
คนที่ 7	4.6	4.6	4.4	4.53	มากที่สุด
คนที่ 8	4.6	4.6	4.4	4.53	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย รวม	4.73	4.65	4.65	4.68	มากที่สุด
S.D.	0.10	0.09	0.23	0.12	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายอาทิตย์ ชัยเทพา
วุฒิการศึกษา	<p>พ.ศ. 2562 สำเร็จการศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา</p> <p>พ.ศ. 2562 สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช</p> <p>พ.ศ. 2567 สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร</p>
ผลงานตีพิมพ์	<p>1. อาทิตย์ ชัยเทพาและเพ็ญพูนอ พ่วงแพ. “การศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566</p> <p>2. อาทิตย์ ชัยเทพาและคณะ. “การพัฒนากิจกรรมโครงการเป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3”. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 11 ฉบับที่ 44 กรกฎาคม – กันยายน 2566</p>